

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENİMİ GÖREN ÖĞRENCİLERİN KENT KİMLİĞİ ALGISI: AMASYA ÖRNEĞİ

Cansu İĞCİ

Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

ÜNİVERSİTE ÖĞRENİMİ GÖREN ÖĞRENCİLERİN KENT KİMLİĞİ ALGISI:
AMASYA ÖRNEĞİ

Cansu İĞCİ

Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2023

KABUL VE ONAY

Cansu İğci tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kent Kimliği Algısı: Amasya Örneği” başlıklı bu çalışma, 05.09.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN (Danışman)

Doç. Dr. Abdulsemet YAMAN

Doç. Dr. Aykut AYKUTALP

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

06 / 10 / 2023

Cansu İĞCİ

¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanım **Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Cansu İĞCİ

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören Amasya ili ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerine diğer kentlerden gelen veya kentte ikamet eden lisans ve önlisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin kent hakkında fikirlerini belirlemek, kent kimliğine olan bakış açılarını öğrenmek, özellikle öğrenim görmeye gelenlerin kent hakkındaki görüşlerini değerlendirilmiştir. Üniversite öğrencilerinin kent kimliği algısını ölçmek için yapılan bu çalışma, farklı kentler ve kültürlerden gelen öğrencilerin Amasya Üniversitesi'ni tercih etme sebeplerini, gelmeden önce ve sonra kent hakkındaki fikirlerini, Amasya'da bulundukları süreç içinde yaşadıkları sorunları, kent ile olan etkileşimlerini, kentin hayata bakış açılarında ve gelecek planlarında yaptığı değişimleri, kent algılarını ortaya koymaya çalışmaktadır.

Danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN'e, tezimin şekillenmesinde, planlanıp yürütülmesinde yardımcı olan, deneyimlerini paylaşan hocam Dr. Öğr. Üyesi Cihan YILMAZ'a, beni bana rağmen seven, sevgi ve özenle yetiştiren, öğrenimim boyunca maddi manevi her türlü imkânı sağlayan, yanımda olan mükemmel aileme teşekkür ederim.

Cansu İĞCİ

Ardahan, 2023

ÖZET

İĞCİ, Cansu. *Üniversite Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kent Kimliği Algısı: Amasya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2023.

İnsan ihtiyaçları çerçevesinde şekillenen kentler, geçmişten günümüze yerleşim alanı olmakla birlikte uygarlıkların ve kültürlerin oluştuğu, geliştiği ve büyüdüğü alanlar olmuştur. Kentler farklı işlevlere sahip, mekâna bağlı olarak farklı fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik özellikler göstermiştir. Bu özellikler ile kentlerde özgün kimlikler, kimlik unsurları oluşmuştur. Kent kimliği ve kent kimlik unsurları ön plana çıkmak açısından sürekli yarış halinde olan kentler açısından en önemli rekabet araçlarından olmuştur. Bu sebeple kent kimliği önemi giderek artan her dönem güncel tutulması gereken bir kavramdır.

Her alanı belirli bir ölçüde etkileyen başta sanayi devrimi olmak üzere yaşanan küreselleşme, teknolojik gelişmeler kentleri de etkilemiştir. Yaşanan değişimlerin ve gelişmelerin etkisiyle kentler günden güne birbirlerine benzemiş aynılaşıp özgünlüklerini kaybetmişlerdir. Kent kimliklerinin bozulduğu, kimliksiz kentlerin artış gösterdiği günümüz şartlarında dikkat çekmek, imaj sahibi olmak, ön plana çıkmak açısından kimlikli olmak daha da önemli hale gelmiştir. Kentin anlam kazanmasında, yaşam kalitesinin artmasında ve gelişmesinde etkili olan aktörlerden birisi de kentteki üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerdir. Farklı kentlerden gelip üniversite öğrenimi gördüğü kent ile doğup büyüdüğü kenti karşılaştırma fırsatı bulan öğrencilerin ve yaşadığı kente ait olumlu düşünceler çerçevesinde kentte kalıp üniversite öğrenimi görmek isteyen öğrencilerin kentin gelişimine sağlayacakları ekonomik, sosyal, kültürel katkıları düşünüldüğünde bir kentin kimliğinin ne şekilde algılandığı önem taşımaktadır.

Bu araştırma Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören Amasya ili ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerine diğer kentlerden gelen veya kentte ikamet eden lisans ve önlisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin kent hakkında fikirlerini belirlemek, kent kimliğine olan bakış açılarını öğrenmek, özellikle öğrenim görmeye gelenlerin kent hakkındaki görüşlerini değerlendirmektedir. Üniversite öğrencilerinin kent algısı tespit edilerek Amasya kent kimliğini korumak, güçlendirmek, Amasya'yı daha aktif ve cazip bir kent haline getirmek için politika yapıcılara, uygulayıcılara, yerel yöneticilere veri ve öneri sağlamaktır. Bu kapsamda Amasya Üniversitesi Amasya kent merkezi ve Merzifon

ile Gümüşhacıköy ilçelerinde lisans ve önlisans düzeyinde eğitim gören 2022- 2023 öğretim yılı güz yarıyılına kayıtlı öğrencilere tesadüfî örneklem yöntemi ile anket uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla değerlendirilip yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlar çerçevesinde; Amasya'nın tarihi bir kent kimliği olmasına rağmen üniversite öğrencilerinin beklentilerini karşılaması açısından yetersiz kaldığı, ilçelerinin ise kent kimliğine sahip olmadığı üniversite öğrencilerinin Merzifon ve Gümüşhacıköy ilçelerinde öğrenim görmekten genel itibariyle mutsuz oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Kent, Kent Kimliği, Kent Algısı, Amasya Üniversitesi, Amasya

ABSTRACT

İĞCİ, Cansu. *Urban Identity Perception of University Students: The Example of Amasya*, Master's Thesis, Ardahan, 2023.

Cities, shaped around human needs, have been settlements from past to present, but also areas where civilizations and cultures are formed, developed and grown. Cities have different functions and have different physical, social, cultural and economic characteristics depending on the place. With these features, unique identities and identity elements have been formed in cities. Urban identity and urban identity elements have become one of the most important means of competition for cities that are constantly competing in terms of coming to the fore. For this reason, urban identity is a concept that should be kept up-to-date in every period of increasing importance.

Globalization, especially the industrial revolution, which affects every field to a certain extent, and technological developments have also affected cities. With the effect of the changes and developments, cities have become similar to each other day by day and have lost their originality. In today's conditions, where urban identities have deteriorated and cities without identity have increased, it has become even more important to become a brand, to have an image, and to have an identity. One of the actors that are effective in making the city meaningful, increasing the quality of life and developing it is the students studying at the universities in the city. Considering the economic, social and cultural contributions of students who come from different cities and have the opportunity to compare the city where they were born and grew up with the city they were born and grew up in, and the students who want to stay in the city and study at university within the framework of positive thoughts about the city they live in, it is important how the identity of a city is perceived.

This research evaluates the opinions of undergraduate and associate degree university students studying at Amasya University, coming from other cities or residing in the province of Amasya and Merzifon and Gümüşhacıköy districts, about the city, learning their perspectives on the urban identity, and especially the views of those who come to study about the city. It is to provide data and suggestions to policy makers, practitioners and local administrators in order to protect and strengthen the urban identity of Amasya, to make Amasya a more active and attractive city by determining the city

perception of university students. In this context, a questionnaire was applied to the students enrolled in the fall semester of the 2022-2023 academic years, studying at the undergraduate and associate degree levels in Amasya city center and Merzifon and Gümüşhacıköy districts, with a random sampling method, and the obtained data were evaluated and interpreted through the SPSS program. Within the framework of the results obtained; It has been determined that although Amasya has a historical urban identity, it is insufficient in terms of meeting the expectations of university students, and the university students whose districts do not have a city identity are generally unhappy with their education in Merzifon and Gümüşhacıköy districts.

Keywords:

City, Urban Identity, Urban Perception, Amasya University, Amasya

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	x
KISALTMALAR DİZİNİ	xii
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	5
KENT VE KİMLİK	5
1.1. KENT KAVRAMI	5
1.1.1. Tarihsel Süreçte Kent.....	10
1.1.2. Kentleşme Kavramı.....	14
1.1.3. Kentlileşme Kavramı	18
1.1.4. Kentlilik Bilinci Kavramı.....	19
1.2. KİMLİK KAVRAMI.....	21
1.2.1. Kent Kimliği Kavramı.....	23
1.2.2. Kent Kimliği Unsurları	27
1.2.2.1. Fiziksel Kent Kimliği Unsurları.....	28
1.2.2.2. Toplumsal Kent Kimliği Unsurları	32
1.2.3. Kimliksizleşen Kentler.....	34
2. BÖLÜM.....	38
KENT VE KENT KİMLİĞİ ÜZERİNE YAPILMIŞ OLAN ULUSAL VE	
ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR.....	38
3. BÖLÜM.....	54
AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KENT KİMLİĞİ ALGISI.....	54
3.1. AMASYA KENTİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	54
3.2. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ	59

3.3. ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI	61
3.4. ÇALIŞMANIN VERİ SETİ VE METODOLOJİSİ.....	62
3.5. ANALİZ BULGULARI.....	63
SONUÇ.....	99
KAYNAKÇA	106
EK 1. ANKET FORMU.....	116
EK 2. ETİK KURUL KARARI	121
EK 3. İZİN BELGESİ.....	122
EK 4. ORJİNALLİK RAPORU	123
ÖZ GEÇMİŞ.....	124

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
M.Ö.	Milattan Önce
TDK	Türk Dil Kurumu
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
VB.	Ve Benzerleri
VD.	Ve Diğerleri
YKS	Yükseköğretim Kurumları Sınavı
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
YY.	Yüzyıl

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların araştırma kentlerine göre dağılımı.....	63
Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri.....	64
Tablo 3. Katılımcıların öğrenim gördüğü fakülte/ meslek yüksekokul/sınıf dağılımı.....	65
Tablo 4. Katılımcıların öğrenim süresince yaşadığı yer bilgisi	66
Tablo 5. Katılımcıların ailelerinin meslekleri	66
Tablo 6. Katılımcıların ailelerinin gelir durumu	67
Tablo 7. Yükseköğrenim görmek için Amasya'nın tercih edilme nedeni	67
Tablo 8. Katılımcıların mutluluk oranları	69
Tablo 9. Amasya'da ziyaret edilen ilk yer	69
Tablo 10. Merzifon'da ziyaret edilen ilk yer	70
Tablo 11. Gümüşhacıköy'de ziyaret edilen ilk yer	70
Tablo 12. Amasya denince aklınıza gelen ilk şey	71
Tablo 13. Amasya'yı karakteristik özellikler ile tanımlama.....	71
Tablo 14. Merzifon'u karakteristik özellikler ile tanımlama	72
Tablo 15. Gümüşhacıköy'ü karakteristik özellikler ile tanımlama.....	72
Tablo 16. Amasya'da dikkatinizi çeken mekânlar.....	73
Tablo 17. Merzifon'da dikkatinizi çeken mekânlar	73
Tablo 18. Gümüşhacıköy'de dikkatinizi çeken mekânlar.....	74
Tablo 19. Katılımcıların gelmeden önce ve sonrasında Amasya hakkındaki düşünceleri	75
Tablo 20. Katılımcıların gelmeden önce ve sonrasında Merzifon hakkındaki düşünceleri	75
Tablo 21. Katılımcıların gelmeden önce ve sonrasında Gümüşhacıköy hakkındaki düşünceleri	76
Tablo 22. Amasya'da hayatınızda yaşanan değişimler	77
Tablo 23. Merzifon'da hayatınızda yaşanan değişimler	78
Tablo 24. Gümüşhacıköy'de hayatınızda yaşanan değişimler	79
Tablo 25. Asla vazgeçemeyeceğim bir kent	79
Tablo 26. Bazen çok sıkıntı veren, bazen de sonsuz huzur duyduğum bir kent	80
Tablo 27. Öğrencilere yönelik daha çok olanağın sunulması gereken bir kent	80
Tablo 28. İhtiyaçlarıma cevap veren hayalini kurduğum bir kent	81

Tablo 29. Kendimi ait hissettiğim bir kent.....	81
Tablo 30. Eğitimim bitince kalıp çalışmak istediğim bir kent	82
Tablo 31. Başka bir alternatifim olmadığı için kaldığım, okulum bitince hemen ayrılacağım bir kent.....	83
Tablo 32. İkinci bir şansım olsa tekrar üniversite okumak istediğim bir kent.....	83
Tablo 33. Yerel hizmetlerinden memnun olduğum bir kent.....	84
Tablo 34. Öğrenciye özgürce yaşayabileceği imkânlar sağlayan, öğrencinin halk tarafından anlayışla karşılandığı bir kent	85
Tablo 35. Tanıdıklarına yaşamayı tavsiye ettiğim bir kent.....	85
Tablo 36. Amasya'yı tanımlayan özellikler	86
Tablo 37. Kentten haberdar olma ve kenti takip etme	87
Tablo 38. Kentteki en önemli sorun (Amasya)	88
Tablo 39. Kentteki en önemli sorun (Merzifon)	88
Tablo 40. Kentteki en önemli sorun (Gümüşhacıköy).....	89
Tablo 41. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Amasya) ...	90
Tablo 42. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Merzifon)..	90
Tablo 43. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Gümüşhacıköy).....	90
Tablo 44. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz? (Amasya)	91
Tablo 45. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz? (Merzifon)	91
Tablo 46. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz? (Gümüşhacıköy)	92
Tablo 47. Karar verici konumda olsaydınız Amasya'nın hangi yönünü geliştirmek isterdiniz?	92
Tablo 48. Karar verici konumda olsaydınız Merzifon'un hangi yönünü geliştirmek isterdiniz?	93
Tablo 49. Karar verici konumda olsaydınız Gümüşhacıköy'ün hangi yönünü geliştirmek isterdiniz?	93
Tablo 50. Amasya'yı diğer kentlerden farklı kılan özelliği	94
Tablo 51. Merzifon'u diğer kentlerden farklı kılan özelliği	95
Tablo 52. Gümüşhacıköy'ü diğer kentlerden farklı kılan özelliği	96
Tablo 53. Amasya'nın kent kimliği	97
Tablo 54. Kent kimliğinin geliştirilebilmesi için daha fazla ağırlık verilmesi gereken alan	97

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Amasya kenti coğrafi konumu	54
--	----

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kentler yerleşim alanı olmakla birlikte uygarlıkların ve kültürlerin oluştuğu, geliştiği ve büyüdüğü alanlar olmuştur. Kent, disiplinlerarası konumu ve karmaşık yapısından dolayı birçok düşünür tarafından farklı şekillerde tanımlanmış olsa da en genel tanımıyla, “tarihsel perspektif açısından ve bir toplumsal çıkış noktası olarak kendi kendini yöneten ve bir arada oturan bir topluluğun işgal ettiği, bu işgalden ötürü iskân ettiği ve buna bağlı olarak örgütlendiği mekân anlamına gelmektedir” (Eraslan, 2008, s. 42). Kentler, tarihsel süreçte köklü ve uzun geçmişi sayesinde sahip olduğu zenginlikleriyle gelişim ve değişim bakımından dinamik bir yapı göstermişlerdir. İnsan ihtiyaçları doğrultusunda gelişen ve değişen kentlerin sahip olduğu dinamik yapının anlaşılması kentleşme kavramının ortaya çıkması ve tanımlanmasıyla gerçekleşmiştir.

Kentleşme, kent kavramı ile birlikte gelişen bir kavramdır. Kentleşme kent kavramının bir sürecini ifade ederken ekonomi, demografi, siyaset ve planlama alanlarının da ilgilendiği bir konu olmuştur. “Kentleşme, değişen koşullarla birlikte kent sayılarını artıran ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan orandan örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir” (Keleş, 2022, s. 49). Tarih sürecinde kentler, toplumların özelliklerine göre farklılıklar gösterirken; 19. yy. ‘da başlayan sanayileşme süreci kentleşmenin temel belirleyici unsuru olarak karşımıza çıkmıştır. “Modernitenin parametreleri ile inşa edilen kentler, sanayileşmenin, çalışma biçimlerinin, işgücünün, bireyselleşmenin, kırdan kente göçün, yabancılaşmanın, kimlik formlarının, uyum sorunlarının, davranış kalıplarının merkezlendiği yerler haline gelmiştir” (Şendil, 2017, s. 1). Günden güne önemi artan, cazip yerleşim alanları haline gelen kentler, küreselleşmenin de etkisiyle oranı hızla artan bir rekabet haline girmiştir. Küresel dünyada kendine yer bulmak isteyen ülkelerde, kentlerin kendine ait kimliklerinin bulunması ve geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Tarih boyunca insanların kendilerini ve toplumlarını tanımlamaya çalışma çabası ile ortaya çıkan, temelinde insanla ilişkilendirilen “kimlik” kavramı; evrensel, çok boyutlu, her yerde karşılaşılabilen, önemini koruyan ve değişken bir karaktere sahiptir. “Kimlik kavramını yalnızca bireylerle özdeşleştirmek ve sınırlamak eksik olur. Nasıl ki bireylerin kimlikleri varsa; toplumların, ülkelerin, kurumların ve kentlerin de kimlikleri

vardır” (Göncü, 2007, s. 73). Kentler kuruldukları dönemden itibaren farklı kültürler, gelenekler, yaşayış tarzları, coğrafyalar, diller, dinler, insanlar gibi kendine özgü özelliklere sahip olmuştur. Bu özelliklerin harmanlanması kente bir şekil vermiştir. Harmanlanan bu özelliklerden kenti diğer kentlerden farklı kılan, kentin kendine ait karakterini ortaya koyan en belirgin özelliği zamanla gelişerek kent kimliğini oluşturmuştur.

Kent ve kentleşme kavramları değişen koşullar ile güncelliğini korumuş, belirli dönemlerde yaşanan önemli gelişmeler ile de yeni kavramlarla birlikte anılmaya başlanmıştır. Kent ve çevreyle ilgilenen disiplinler tarafından araştırmalara konu edilen, uluslararası literatürde ‘city identity’, ‘urban identity’ veya ‘place identity’ şeklinde yer alan 20. yy.’ın başlarında yeni bir kavram olarak ortaya çıkan kent kimliği 20. yy. sonlarına gelindiğinde kent açısından önemli konulardan biri olmuştur. Kent kimliği, bir kenti diğerlerinden ayıran, farklılaştıran özelliklerini öne çıkararak o özelliklerle kentin tanınmasına, akla gelmesine, kentin görünür kılınmasına, kentin özünü yansıtmaya olanak sağlamaktadır. Bir kentin kimliği; coğrafyası, iklimi, tarihi, kültürel değerleri, gelenekleri, tarihsel süreçteki ideolojileri, yaşam biçimi, insanları, deneyimleri, konumu, ekonomik yapısı, mekânsal unsurları, geçirdiği doğal olayları, savaşları çerçevesinde şekillenmekte, değişmekte ve gelişmektedir.

Küreselleşmenin de etkisiyle kentlerdeki kimlik önemli konulardan biri haline gelmiştir. Günümüz kentlerinde yaşanan temelde ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel birtakım değişikliklere paralel olarak kent dokularında meydana gelen değişimler, bunlarla birlikte kentsel yenileme kent mekânının değişimine yol açarak kent kimliklerinin zarar görmesine sebep olmaktadır. Aynı zamanda etkileşim halinde olan kent ve toplum kendilerinde meydana gelen her değişimde birbirlerini etkilemekte; etkilerken de kent kimliğinin özgünlüğüne müdahale etmektedir. Bu sebeple sahip olunan kent kimliği zarar görmekte birbirinden farkı kalmayan kimliksiz kentler ortaya çıkmaktadır. Kentler açısından “kimlikli kent”, “kimliğe sahip kent” ifadeleri olumlu bir algı oluştururken; “kimliksiz kent” ifadesi sıradan, özgünlüğü olmayan, özelliklerini kaybetmiş olarak olumsuz algı oluşturmaktadır. Kentsel kimlik kavramının öneminin giderek arttığı günümüzde kentlerin kimliklerini ortaya koyması, zenginleştirilmesi ve sürdürülebilir olması önem taşımaktadır. Rekabet halindeki kentlerin, iyi bir şekilde algılanabilmek, marka kent özelliğine sahip olabilmek ve tanınabilmek için kentsel kimlik unsurları ile kendine özgü bir kimlik oluşturması, değişen dünya koşullarına ayak uydurarak mevcut yapıyı bozmadan geliştirmesi gerekmektedir.

Kent kimliğini ele alan çalışmalar genellikle kent kimliğinin tanımı, kentlerin kimliklerini belirleyen ayrıcalıklı özellikleri, kent kimliği unsurlarının neler olduğu ve kent kimliğinde çevresel bileşenlerin önemi gibi konulara yönelik olmuştur. 2000’li yılların başlarında sürdürülebilirlik, küreselleşme, kimliksizleşme, tek tip kentler, yeni kimlikli kentler, kentlilik bilinci, üniversite-kent ilişkisi başlıkları da kent kimliği kavramına yönelik çalışmalara eklenmiştir. Üniversite-kent ilişkisinin ele alındığı çalışmalar ekseriyetle halkın üniversiteyi veya kenti nasıl algıladığı şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Oysaki farklı kentlerden gelip üniversite öğrenimi gördüğü kent ile doğup büyüdüğü kenti karşılaştırma fırsatı bulan öğrencilerin ve yaşadığı kente ait olumlu düşünceler çerçevesinde kentte kalıp üniversite öğrenimi görmek isteyen öğrencilerin kentin gelişimine sağlayacakları ekonomik, sosyal ve kültürel katkıları düşünüldüğünde bir kentin kimliğini ne şekilde algıladığı önem taşımaktadır. Bir kentte üniversite öğrenimi gören öğrencilerin kent hakkındaki algıları, kentten beklentileri, kentlileşme süreçleri, kente aidiyet hissetmelerine, kenti korumalarına, güzelleştirmelerine, kente ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel her alanda katkıda bulunmalarına olanak sağlamaktadır. Kentlerin değer kazanması yaşanabilir olarak algılanma seviyelerine göre belirlenmektedir. Kent kimliğinin belirlenmesinde kentte üniversite öğrenimi gören öğrenciler büyük bir önem taşımaktadır.

Kent kimliğinin belirlenmesinde önemli bir konumda bulunan üniversite öğrencilerinin kent kimliği algısına yönelik olan çalışmaların literatürde kendisine yer bulmakta gecikmesi ve bu konuya gereken önemin tam olarak verilmemesi sebebiyle bu çalışmada 2006 yılında kurulmuş olan Amasya Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin Amasya ilinin kent kimliği algısına yönelik bir çalışma yapılmaktadır. Öğrencilerin bu kente gelmeden önce bildikleri, bilmedikleri, nasıl bir kent bekledikleri, kentin onlarda bıraktığı etki, üniversiteyi seçme nedenleri ve kentin sorunları gibi bir dizi tespitte bulunulmaya çalışılmaktadır.

Amasya Üniversite’si öğrencilerinin kent kimliği algısının belirlenmesine yönelik bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın temelini oluşturan kent ve kimlik kavramları açıklanmaktadır. Kent ve kimlik kavramlarıyla birlikte kent kimliğinin uzun bir zamanda oluşması, kentlerde yaşayanlarla sıkı bir ilişkisinin olması ve temelinde kentlerde yaşanan gelişmelere bağlı olması nedeniyle öncelikle kentleşme, kentlileşme, kentlilik bilinci, çalışmanın temel dinamiği olan kent kimliği kavramlarının tanımlarına; kentlerin tarihsel sürecine, kentleşme sebeplerine, kent kimliği unsurlarına,

kent kimliğinin kent kültürü ile olan ilişkisine ve son olarak kentlerde oluşan kimliksizleşme sorununa yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde kent kimliği kavramı ve kent kimliği ile birlikte ele alınan kent kimliğinin küreselleşme, kent imgeleri, kentleşme, kimlik sorunları, kimliksizleşme, kentlinin üniversite algısı, kentlilik bilinci, sürdürülebilirlik, öğrencilerin kent algısı, kent kimliği bileşenleri üzerine yapılmış makale, kitap, lisansüstü tez çalışması ve benzeri yayınlar incelenerek literatür taraması yapılmış ve kent kimliği ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında genel bir değerlendirmeye ulaşılmıştır.

Çalışmanın uygulama kısmını oluşturan üçüncü ve son bölümde; Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin kent kimliği algısının belirlenmesi amacıyla saha araştırması neticesinde elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucu ortaya çıkan bulgular tablo haline getirilmiş ve yorumlanmıştır. Bununla birlikte çalışmanın kapsamını oluşturan kentler hakkında fikir sahibi olunması açısından Amasya ili ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçeleri ile ilgili genel bilgiler verilmiştir. Sonuç bölümünde ise yapılan bütün araştırmalar sonucunda ulaşılan sonuçların genel değerlendirilmesi yapılmış, literatürdeki benzer çalışmalarla karşılaştırılmış olup, araştırmacılara, yerel yöneticilere çeşitli önerilerde bulunulmuş ve çalışma nihayetlendirilmiştir.

1. BÖLÜM

KENT VE KİMLİK

Bu bölümde, kent kimliği algısının anlaşılması ve doğru yorumlanabilmesi için çalışmanın temelini oluşturan kent ve kimlik kavramları ile birlikte bütünlük taşıyan kentleşme, kentlileşme, kentlilik bilinci kavramları, kentin tarihsel gelişim süreci, kent kimliği ve unsurları, küreselleşme ile kentlerin kimliksizleşmesi kavramsal olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1. KENT KAVRAMI

“Kent, insanlık tarihinde insanların yerleşimi ile ilgili olan ve hayat tarzlarını tespit etmeye yardımcı olan bir kavramdır” (Çalışkan, 2006, s. 57). İnsanlığın ortaya çıktığı ilk dönemlerden itibaren insanların toplumsal olarak bir arada yaşama gereksiniminin bir gereği olarak ortaya çıkan kent kavramı; ekonomik, toplumsal ve siyasal alanlarda yaşanan gelişmelerle sürekli olarak değişmiş ve dönüşmüştür. Uzun bir oluşum süreci ve belirli bir örgütlenmeye sahip olan kentler genel olarak bakıldığında yaşamsal, toplumsal, tarihsel ve fiziksel koşullar bakımından benzerlik gösterse de farklılıkları da barındıran bir yapıyı ifade etmektedir. Bu farklılıkları yerleşim alanlarının sahip olduğu değişik isimlerden ve anlamlardan da görmek mümkündür. Kavramsal olarak tanımlanması güç olan kent kavramını açıklayabilmek için ilk olarak kelimenin kökenini incelemenin yerinde olduğu düşünülmüştür.

Kent, Latince ‘cite’ kelimesinin karşılığıdır. Batı dillerine Latince ‘civitas’ (yurttaşlık) kavramından geçmiştir, bu sebeple İngilizce ‘city’, Fransızca ‘cite’, İtalyanca ‘citta’, İspanyolca ‘ciudad’ terimleri kullanılmaktadır. Latin dillerinde uygarlık (*civilization*) ve kent (*city, civitas*), Arapçadaki medeniyet, medeni ve kent (*medine*) gibi sözcükler arasındaki köken benzerliği uygarlıkların kentlerden kaynaklandığını düşündürmüştür (Keleş, 2013, s. 9-10).

“Kelimenin kullanıldığı zamanlardaki yerleşimler bazen küçük bir kenti, bazen bir devleti ve bazen de belli bir uygarlık düzeyini belirtmiştir” (Başaran, 2008, s. 17). “Kentsel yaşamın uygarlığın beşiği olarak algılanması, kimi dillerde kibarlık (*civilite*) ve görgü (*urbanite*) sözcüklerinin de kent kökünden türetilmelerine yol açmıştır. Bir başka deyişle; kibarlık ve görgü kent insanına özgü özellikler olarak algılanmaya gelmiştir” (Keleş, 2013, s. 9). Eski Mısır yazılarında aynı sembollerle belirtilen kent ve ana kelimeleri kentin sıcak, samimi, kucaklayıcı bir birim olarak kabul gördüğünün göstergesidir. “Bu

kavramların ana kaynağı, kenti kamusal yurttaşlık haklarına bağlayan klasik Yunan felsefesinden gelmektedir” (Bal, 2015, s. 29). Türk dilinde geçmişe bakıldığında kent kavramı; “Köktürk ve Uygur dönemi bengu taşlarında, hem de diğer eski Türk yadigârlarında bazen "balık (balgat / balgas / balgasun)", bazen "kend (çent / kant / kan / ken)", bazen "ulus", bazen de "il" (Alyılmaz, 2002, s. 303) şeklinde ifade edilmiştir.

Kent, evrensel bir kavramdır. “Kent kelimesi belirli bir olgunluk seviyesini ifade etmektedir. Kalkınmayı ve gelişmişliği yansıtmaktadır” (Kaya, 2017, s. 37). “Kentler, insan doğasının bir ürünüdür, doğaldır ve doğal hayatın bir parçasıdır” (Kaya, Şentürk ve Danış, 2007, s. 9). Toplular yaşam şartlarını daha iyi bir duruma getirmek için çabalarlar ve bunun için kentlerin gelişimini önemli bir gereklilik olarak görürler. Kentler insan ihtiyaçlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve gelişim göstermiştir. Bazı kent bilimciler ve toplumbilimciler kent kavramını insan ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik özellikleri bulunduran yerleşim alanlarının mekân ve zaman içindeki durumu şeklinde açıklamaktadır.

“Kent, çeşitli sınıf ve karakterlere sahip insanlar tarafından algılanabilen ve hatta zevk alınan bir nesne olmanın ötesinde, yapısını sürekli geliştiren pek çok yaratıcının da ürünüdür. Genel hatlarıyla bir süreliğine sabit kalsa da ayrıntıları sürekli değişir” (Lynch, 2022, s. 2). “Kentler birçok şeyin bir araya gelmesidir: anıların, arzuların, bir dilin işaretlerinin” (Calvino, 2022, s. 13). Kentlerin devamlı bir gelişim ve değişim içinde karmaşık bir yapısının olması tek ve kesin bir tanımının olmasını engellemektedir. “Kent tanımlaması oldukça zor ve karmaşık bir olgudur” (Koyuncu, 2011, s. 32). “Kent tanımlanmak istendiğinde, kentin hem genel kategoriler içinde bir yere oturtulması hem de farklılığının vurgulanması gerekmektedir” (Tekeli, 2009, s. 86). Uygarlığın başlangıcı kabul edilmesine rağmen disiplinlerarası konumu ve karmaşık yapısından dolayı kent kavramına yönelik ortak bir tanım yapılamamış ve birbirinden farklı birçok bakış açısı ortaya çıkmıştır. Kent kavramına yönelik bakış açılarının farklılaşmasıyla sosyologlar, tarihçiler, kent plancıları, iktisatçılar, siyaset bilimciler, coğrafyacılar, antropologlar, edebiyatçılar ve benzeri disiplinler ilgilendikleri konular kapsamında kent kavramı için farklı tanımlamalar yapmıştır. Kent tanımlarının farklılık göstermesindeki başka bir etmen ise kentin farklı kimliklere sahip olmasıdır. Kentler disiplinler tarafından tanımlanırken aslında kentlerin farklı özelliklerine göre bir kimlik tanımlaması da yapılmaktadır. Her tanım kendi disiplini çerçevesinde (nüfus, planlama, sosyoloji, yönetim gibi) açıklayıcı olmaya çalışmaktadır. Yapılan bu tanımlama girişimlerinden bazılarını bakıldığında kent, akla gelen ilk anlamıyla “bireylerin çoğunlukla tarım dışı

etkinliklerle ilgilendiği sanayi, hizmet, yönetim ve ticaretin yoğun olarak yapıldığı yerleşim yeri şeklinde tanımlanır” (TDK Sözlüğü, 2023).

Aristo kenti, toplumların daha refah bir hayata ulaşmak için bir arada bulundukları alan olarak tanımlarken; Adam Smith sosyo-ekonomik boyutu temel alarak kenti zanaat işlerinin yoğunlukla yapıldığı alan olarak tanımlamaktadır. İbn-i Haldun toplum yerleşim alanlarının tarihsel sürecini incelemiş ve kenti göçebe ve kır toplumları için son aşama olarak belirtmektedir. Pirenne ise sanayi ve ticareti kentin vazgeçilmezleri olarak tespit etmiş ve kenti ekonomi ile ilişkilendirmektedir (Topal, 2004).

“Kent kelimesinin incelenmesine yönelik ilk sistematik çalışmanın 20. yy.’ın başlarında Chicago Okulu tarafından yapıldığı bilinmektedir. Chicago Okulu kenti, biyolojik gelişme yasalarının ürettiği ekolojik ve coğrafi bir birim olarak ifade etmiştir” (Kaypak ve Gündüz, 2018, s. 3). Sosyoloji disiplininde kentsel büyüme ve değişimi ilk defa kente özgü unsurlarla ele alan da yine Chicago Okulu’dur. Bu durum Chicago Okulunun kente yönelik çalışmalarda özgün yanını oluşturmaktadır. Park ve Burgess kenti “insanların özel olarak yaşanılan bölgeyi sahiplenme güdüsünün oluşturduğu toplumsal ilişkilerin bir ifadesi” olarak açıklamıştır (Park ve Burgess, 2015, s. 33). Aynı zamanda Chicago Okulunun kurucuları da sayılan Park ve Burgess birlikte yayımladıkları ‘Şehir’ adlı eserde sistemli bir kent kuramı ortaya koymuş ve ‘insan ekolojisi’ olarak ifade edilen yeni bir bilimi de ortaya koymuşlardır.

Park ve Burgess, kentteki ekolojik düzeni, toplumların ve kurumların toplandığı alanları doğal alanlar olarak kabul ederek açıklamıştır. Doğal alanlar dil, din, ırk, hayat tarzı gibi özellikler bakımından benzer insanları bir arada bulundurması sebebiyle nüfusun belli bir kısmını içermektedir. Benzer insanların oluşturduğu bu doğal alanlar aynı zamanda kültürel bir birim olma özelliği taşımaktadır. “Kent, yalnızca bir fiziki mekanizma ya da sonradan üretilmiş bir yapı değildir. Onu oluşturan insanların içinden geçtiği hayati süreci de kapsar; doğanın özellikle insan doğasının bir ürünüdür” (Park ve Burgess, 2015, s. 37). Chicago Okulu’nun ortaya koyduğu kent ile kentte yaşayan insanların kültürel ve toplumsal olarak sürekli etkileşim halinde olduğu görüşü, günümüzdeki kent çalışmalarında da kabul görmektedir.

Modern dönemde birçok toplum bilimcinin kent kavramı tanımına yönelik çalışması karşımıza çıkmaktadır. David Harvey’e göre kent; “toplumların fazla üretimleri sonucu coğrafi olarak belli bir yoğunlaşmadan meydana gelmektedir. Ekonomik bütünleşme tarzı da fazla üretim ve yoğunlaştırma kabiliyetine sahip olmalıdır” (Harvey, 2016, s. 198 akt; Aktaş, 2019, s. 3). Castells’e göre kent, “ortaklaşa tüketimin ve insan

gücünün yeniden üretiminin sağladığı mekânsal birimdir. Kentler, insan gücünün yeniden üretimi için gerekli olan sağlık, eğitim ve konut gibi ortaklaşa tüketim gereksinimlerin sağlandığı birimlerdir” (Castells, 1977, akt; Güllüo ınar, 2012, s. 15). “Louis Wirth e göre kent toplumsal bakımdan benzerlik göstermeyen bireylerin oluşturduğu, göreceli olarak geniş, yoğun nüfuslu ve mekânda süreklilik niteliği olan yerle medir” (Keleş, 2022, s. 123). “Kentler bireylerin sadece çalışma ve yerleşim alanları değil, Dünya’nın en uzaktaki yerlerinde oturan insanlarda merak uyandıran, onları kendine çeken, olay ve etkinlikleri şekillendiren siyasi ve sosyal, kültürel hayatın lideri, gözlemcisi pozisyonunda olan merkezi birimlerdir” (Wirth, 2002, s. 78). Childe kenti *uygarlığın be i i*, Engels, *endüstriyel merkezler*, Castells, *emeğin toplu tüketim araçları ile yeniden üretildiği ortak tüketim alanı*, Harvey, *artı ürünün co ra i olarak yo unla tı ı yer*, Sassen ise *küresel ekonomi merkezleri* olarak nitelemiştir ( ent rk, 2008, s. 13-15 akt; Bal, 2019, s. 17).

“Toplum bilimcilerce yapılan kent tanımlarının ortak özellikleri; belli bir nüfus yoğunluğu, yoğunluk, i  bölümü, uzmanlaşma ve t rde  olmama gibi özelliklerdir. (Keleş, 2022, s. 123). Weber’ e (2015) göre kent “tahkimat, pazar yeri, kendine özgü ve kısmen özerk hukuku olan bir mahkeme, tutarlı bir birlik şekli kısmen de olsa özerklik ve ba ımsızlıktır” (Weber, 2015). Marx’a göre kent iki faklı odak noktasına sahiptir. İlk odağı kenti, i  bölümü ve özel mülkiyetle biçimlenen bütün toplumlarda bulunan özerk bir yapı olarak görür. Diğer odağı ise kenti, farklı ve kendine özgü biçimlenen mülkiyet i şkileriyle etkileşim sağlayan heterojen bir yapı olarak değerlendirir (Aslano lu, 2000).

Mumford kenti başlangıcından itibaren, uygarlığın mallarını depolayıp nakletmek için özel olarak donatılmış, asgari olandan azami olarak yararlanılacak  l de yo unla tırılmı  ama aynı zamanda giderek büyüyen bir toplumun ve ona ait toplumsal mirasın değişen ihtiyaçlarına ve karma ıkla an biçimlerine yaşam alanı tanıyacak yapısal geni lemeleri gerçekleştirme gücüne sahip yapı olarak betimlemektedir (Mumford, 2007, s. 46).

 lhan Tekeli kenti; “Belli sınırlar dâhilinde tarım dışı üretim, heterojen, genişlik, yoğunluk ve bütünleşme seviyesine ula mı  ya da bu seviyeyi açmış toplumların yerleşim birimidir” şeklinde ifade etmektedir (Tekeli, 2011, s. 18). Kent; barınma, çalışma, dinlenme gibi ihtiyaçları karşılayan, kırsala göre nüfusu yoğun, toplumun küçük bir kısmının tarımla u ra tı ı, gelişim ve değişimi sürekli olan birimler şeklinde ifade edilmektedir.

“Kent için demografik bir tanım yapmak gerekirse nüfus sayısı bakımından nüfusu 2000’den az olan yerleşim yerlerine köy, 2000 ile 20.000 arasında olan yerleşim yerlerine kasaba ve nüfusu 20.000’den fazla olan yerlere kent adı verilir” (Köy Kanunu, 1924, s.

237). Kent kavramını bu düzeyde tanımlamak sosyal bilimler açısından yeterli olmamaktadır çünkü kent; içinde birçok farklı değişkeni barındıran, çok yönlü bir nüfus birikimi sürecidir. “Çağımızın egemen yerleşme biçimi olan kent; insanlık tarihi boyunca, insanlar arası ilişkilerin, fiziksel mekâna yansımalarının yeni bir boyutudur” (Es ve Ateş, 2004, s. 211). “Kent tek bir fonksiyonun ifadesi değildir. Birçok fonksiyon, uyum ve tamamlanma içinde mevcuttur. Kent potansiyel olarak, karmaşık bir toplumun güçlü bir sembolüdür” (Lynch, 2022, s. 5). “Kent sanayileşme, tarımda modernleşme, toplumsal yapı değişmesi vb. etkenlerle beraber düşünülecek bağımlı bir sosyo-ekonomik değişkendir” (Hurma, 2003, s. 4-5). “Kentler, insanın yaşamını sürdürdüğü ve yeryüzünden yararlandığı odak noktalarıdır” (Duru ve Alkan, 2002, s. 55). “Her kent, türlü yönlerden bakılırsa, kendine özgüdür; ancak işlev ve biçim açısından diğerlerine benzemektedir” (Duru ve Alkan, 2002, s. 55).

“Tarih boyunca her çağda, uygarlıkların kendine özgü kentleri var olmuştur. Kişilerin ortak ve yerel gereksinimleri karşılamak için bir araya toplanmalarından doğan kentlere, her çağda belirli düzenlemeler getirilmiştir. İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri mekânlar, köy veya kent olarak adlandırılmaktadır” (Keleş, 2013, s. 107-108). Kentler temelinde köyler ve kasabalar gibi özünde bir yerleşim biçimidir. Fakat kentler diğerlerinden değişik ve farklı özelliklerinden dolayı farklılaşır. Bu farklılıklardan en önemlisi ekonomi ve nüfus yapısıdır. “Bu farklılıklardan hareketle kentin, belirli bir yoğunlukta nüfusu barındıran, insanların topluluk olarak bir arada yaşadığı, ekonomik olarak hizmet ve sanayi sektörlerinin ağırlığının bulunduğu, belirli bir yönetsel örgütlenmeye sahip yerleşim yerleri olduğu ifade edilebilir” (Kaya, 2008, s. 4). Köyün kentten ayrımı ile ilgili diğer bir yorum da Kıray tarafından yapılmıştır. “Kentler tarımsal olmayan üretimin yapıldığı hem tarımsal hem de tarım dışı üretimin dağıtımının kontrol işlevlerinin toplandığı belirli teknolojik gelişme seviyelerine göre büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış yerleşme biçimleridir” (Kıray, 2007, s. 28).

“Kişilerin ortak ve yerel ihtiyaçlarının karşılamak için sürekli etkileşim halinde bulundukları sosyal kültürel ve fiziki alanlar” (Bozkurt ve Ayfer, 2018, s. 145) olan kentler “bir yaşam alanı olmanın ötesinde tarihi sosyal kültürel siyasi özellikleri de barındıran medeniyet merkezleridir” (Kaya, 2017, s. 7). “Kent, bir medeniyetin dayandığı temel referanslara ve ilişkilere somut olarak yer veren bir yerleşim birimi veya bir yer olarak değerlendirilmektedir. Kent, kentli insanların oluşturduğu bir yerleşim birimi olarak ifade edilebilir” (Yılmaz ve Çiftçi, 2011, s. 255).

Bir yaşam alanı olarak kentler, doğal ve kültürel birçok unsurun bir arada ve karşılıklı etkileşim içinde bulunduğu insan ekosistemleridir. Bir yandan hava, toprak, su, bitki gibi doğal çevre koşulları, diğer yandan da ekonomik kalkınma için sürekli geliştirilmek zorunda olan ulaşım, ticaret, sanayi, turizm gibi sosyo-ekonomik faaliyetler aynı alanda ve iç içe geçmiş durumdadır (Karadağ, 2009, s. 32).

Kent karmaşık toplum yapısı ile birlikte içinde barındırdığı ilişkiler ve olanaklar ile yeni dönem sosyalleşmenin ve modern kent kültürünün meydana geldiği ve gelecek nesillere aktarıldığı mecralardır. “Kent, kimliklerin ifade edildiği kişiliklerin geliştiği yer olma özelliği sahiptir” (Kaya, 2017, s. 10). “En genel tanımıyla kent, tarihsel perspektif açısından ve bir toplumsal çıkış noktası olarak kendi kendini yöneten ve bir arada oturan bir topluluğun işgal ettiği, bu işgalden ötürü iskân ettiği ve buna bağlı olarak örgütlendiği mekân anlamına gelmektedir” (Eraslan, 2008, s. 42). “Kentleri tanımlayabilmek için kullanılan alan, yoğunluk, yönetsel biçim, kentte yaşayanların sosyal hayatı- bağları gibi unsurların her biri çok önemli olmakla beraber, kent tanımı için yeterli değildir” (Kaya, 2008, s. 18). Mumford kesin bir kent tanımlamasının yapılamayacağını bu durumun kentlerin ortaya çıkış sürecinin, sahip olduğu görevlerinin ve yerine getirdiği fonksiyonlarının farklılığından kaynaklandığını belirtmektedir (Mumford, 2007).

1.1.1. Tarihsel Süreçte Kent

Kent ve kentleşme, antik çağlardan günümüze her dönemin konusu olmuştur. Kavramsal olarak tanımlanması güç olan kent ve kentleşme kavramlarını anlayabilmek açısından uzun tarihsel süreçlerini incelemek gerekmektedir. Kentlere dayalı bulguların arkeolojik olması, bulguların eksik olması, dönemlerde her kentin aynı seviyede incelenememiş olması, bulguların bir kısmının yorumsal olarak ortaya konması gibi sebepler, kentlerin ortaya çıkışı ve gelişimi açısından kesin bir tarihe ulaşılmasını engellemektedir.

“Her kentin kendi tarihi olmasına karşın, insanlık tarihi büyük ölçüde kentlerin ve kentsel yaşamın tarihi olarak yazılmaktadır” (Duru ve Alkan, 2002, s. 27). “Kentleşme sürecinin başlangıcı, genellikle uygarlığın da başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Buna göre kentleşme belli ve somut bir tarihle belirlenecek bir başlangıca sahip değildir” (Es ve Ateş, 2004, s. 205). Kentlerin ortaya çıkmasında en önemli koşul kentin birbirine ve alana bağımlı bir topluluğa fırsat vermesidir. “Kentleşme hareketinin başladığı yerler, daha çok haberleşme, ticaret, yönetim için kilit noktalarda bulunan kentler, yeni kurulan devletlerin başkentleri olmuştur” (Yıldırım, 2004, s. 15). “Kentler, gündelik hayata dair zorlukları bir araya gelerek aşma anlayışına dayanan insanın doğasına uygun bir

toplumsal karakterin neticesi olarak ortaya çıkmışlardır. Kentler, insan doğasının bir ürünüdür, doğaldır ve doğal hayatın bir parçasıdır” (Kaya, Şentürk ve Danış, 2007, s. 9).

“Kent in doğuş problemi üzerinde ilk incelemeyi yapıp, kent ile ilgili ilk teoriyi öne süren “Antik Şehir” adlı eserin sahibi Numa-Denis Fustel de Coulanges’tir. Fustel De Coulanges, kendinden sonraki kent ile ilgili teorileri oluşturacak araştırmacılara da böylece yol açmıştır” (Yörük: 1968, s. 29 akt; Yıldırım, 2004, s. 14). Coulanges kentin doğuşunda din faktörünün etkili olduğunu belirtmiştir. Coulanges’ten sonra kentlerin doğuşu ile ilgili çalışmalarda kent teorisini Maine; hukuki yapı, Pirenne; ticaret, Meuris ile Weber; ekonomi, Zoonat; fonsiyon, Mailland; askeri, Below; zaman ve son olarak Rietschel; pazar yerinin kurulduğu yer şeklinde açıklamaya çalışmıştır. Araştırmacılar teorilerinde tek etmeni ele alarak ve bulundukları toplumu göz önünde bulundurarak kentin doğuşu ile ilgili tespitlerde bulunmuşlardır.

Mumford’a göre (2007) ise; kentlerin ortaya çıkması; o zamana kadar kırsal alanda dağınık ve örgütsüz olan birçok işlev, sınırlı alanda bir araya getirildi ve topluluğun bileşenleri dinamik bir gerilim ve etkileşim durumunda tutuldu. Kent surlarının çevrelediği kapalı mekân içinde neredeyse zorunlu olarak ortaya çıkan bu birlik içinde, kent öncesinin yerleşik yapıları - tapınak, pınar, köy, pazaryeri, müstahkem yer - kent içinde meydana gelen genel büyüme ve büyük sayıların yoğunlaşması sürecine katıldılar ve yapısal bir farklılaşma yaşayarak kent kültürünün sonraki tüm aşamalarında varlığını sürdürecektir olan birtakım biçimler kazandılar (Mumford, 2007, s. 47).

Tarih boyunca insan ihtiyaçları doğrultusunda gelişip büyüyen kentlerin ortaya çıkmasında ekonomi ve yaşayış şekillerini de etkileyen coğrafi konum, iklim koşulları, toprak özellikleri, dini inançlar, kültürler, sosyal yapı önemli etkenler olmuştur. İnsanlar ilk devirlerde göçebe bir hayat tarzı ile avcılık ve toplayıcılıkla hayatlarını idame ettiren bir safha yaşamışlardır” (Çalışkan, 2006, s. 57). “İlk olarak göçebe topluluklar biçiminde yaşamaya başlayan insanların yerleşik hayata geçmeleri batı medeniyetinin başladığı yer ve zaman olarak kabul edilirken; kentler büyüyen kentleşme hareketleri ile birlikte uygarlık ve modernitenin sembollerinden biri olmuştur” (Wirth, 2002, s. 77). İlk çağlardan başlayıp günümüze kadar kentler sürekli bir şekilde boyut ve şekil bakımından değişim gösteren dinamik bir yapıya sahip olmuşlardır” (Balık ve Erdoğan, 2020, s. 1502).

“Kent yaşamı, kent algısı için yeni bir temel atılabilmesi ve anlamlandırma yapılabilmesi için, ilk olarak kentin tarihi geçmişi ve bu geçmişe bağlı olarak gelişen işlevler anlaşılmalı, devamında var olanlara eklenebilecek yeni işlevler belirlenmelidir” (Mumford, 2007, s. 14). Kentin geçtiği evrelerin bilinmesi kentin günümüzdeki durumunu daha iyi anlayabilmek ve geleceğe dair yorumlar yapmak açısından gerekmektedir. Kentler işlevsel, boyutsal ve yapısal olarak değişikliklere uğrasa da

özünde temel özellikleri aynı kalmıştır. “Kentın ortaya çıkmasında üç faktörün etkili olduğu görölür: iş bölümü, gücün merkezileşmesi ve idari yapı yoğunlaşmasıdır” (Aslanoğlu, 2000, s.19).

Genel olarak bakıldığında kentlerin gelişiminin temelde sanayi devrimi öncesi ve sonrası kentler olarak iki aşamalı şekilde incelendiğı görölmektedir. Sanayi öncesi kentleşme antik ve orta çağ kentleri olarak değerlendirilmiştir. Sanayi devrimi öncesi kentlerin güvenlik kaygısı sebebiyle sur ve kale sınırları içinde geliştiğı, varlıklı insanların merkezde surlarda yoksul insanların ise sur dışında yaşadığı, kentlerde ekonomiden çok dinsel ve yönetsel özelliklerin ön planda olduğu, mevcut yapının üst sınıflar tarafından denetlendiğı bir yaşam olduğu tespit edilmiştir. Bu özellikler sanayi devrimi öncesi kentlerin kimlik özelliklerini yansıtmaktadır. Kökeni antik çağlara dayansa da kent kavramının modern anlamdaki halini alması 18. yy.’ da İngiltere’de başlayan ve etkisini geniş bir alanda gösteren sanayi devrimi sonrası gerçekleşmiştir. Sanayi devrimi sonrası kentler ise ticaret ve sanayinin geliştiğı, uzmanlaşma, iş bölümü ve örgütlenmenin olduğu, yaşam alanı ile çalışma alanlarının farklılaştığı insanların doğadan kopmuş olduğu yaşam alanları görölmüştür. Kentin fiziki yapısı da baskın olan ideolojik yapıdan etkilenmiş ve o yapıya göre şekillenmiştir (Aslanoğlu, 2000).

İlk kentler üretimin yoğunlaştığı neolitik dönemde kendini göstermeye başlamıştır. İlk kurulan kentlerin Avrupa, Mezopotamya, Meso-Amerika, Nil, İndus, Sarırmak, Filistin, Suriye, Anadolu İran, Orta Asya, Yakın Doğı ve Mısır civarlarında ortaya çıktığına dair farklı görüşler bulunmasına rağmen ilk kentlerin Doğuda kurulduğu sonucu ağırlık kazanmaktadır. “Tarihi kayıtlara baktığımızda en eski yerleşik yerleşim birimlerinin ortaya çıkışı M.Ö. 6000-5000 yılları arasındadır” (Kaya, 2017, s. 22). “Kent niteliğı gösteren gelişmiş yerleşim yerlerinin ortaya çıkışı ise M.Ö. 3500’de Mezopotamya, M.Ö. 3000’de Mısır, M.Ö. 2500’lere kadar gidildiğinde ise Çin ve Hindistan olarak kabul edilmektedir” (Aslanoğlu, 2000, s.14). Bu kentlerde nüfus artışı artı ürüne bağılı olarak gerçekleşmiştir. “Arkeolojik bulgulara göre kent niteliğı taşıyan yerleşmeler, nehirlerin geçtiğı verimli alanlarda, ekolojik açıdan elverişli yerlerde ya da tepe ve ovaların birleştiğı bölgelerde kurulmaktadır” (Weber, 2015, s. 19). Bu bölgelerin tarımsal özelliklerini koruyan toplulukların yaşadığı merkezler olduğu bilinmektedir.

Kentlerin ortaya çıkışıyla başlayan toplumsal gelişmelerin Doğı toplumları dışındaki toplumları da etkilemeye başlaması ile birlikte kent toplumuna geçiş Kıbrıs, Girit, Ege adaları ve Yunan yarımadasında da görölmüştür. Doğı ve Batı toplumlarının farklı alanlara yönelik hammadde ihtiyaçlarının giderilmesi açısından birbiriyle alışveriş

halinde olması tarım dışı faaliyetlerin gelişmesini sağlamıştır. Gelişmeler görülmeye başlasa da yaşanan güç savaşları ilk çağdaki antik kentlerin güçlü bir yapısının olmamasının da etkisiyle yerini savunma açısından daha gelişmiş olan orta çağ kentlerini ortaya çıkarmıştır. “Orta Çağ kentleri surlarla çevrili yerleşmeleri bir yandan savunma gereksinmelerinin, öte yandan da güzel görünme isteğinin etkisiyle çoğunlukla içine kapalı kentler olmuşlardır” (Keleş, 2022, s. 51). “Ortaçağ kentlerinin zenginleşip güçlenmesiyle birlikte yargısal ve yönetsel özerklikleri de artmış ve bir komün etrafında birleşmişlerdir. Komünler, askeri, yargısal ve yönetsel özerkliklere sahip olup, Ortaçağ Avrupa’sında yeni yapılanmaya neden olmuştur” (Görmez, 1997, s. 20). Sijoberg Ortaçağ kentlerinde sanayi öncesi toplumları ilk çağ kentlerinden diğerlerinden ayırmak için tarım ve tarım dışı alanlarda ilerlemiş teknoloji (ekoloji), yaşama elverişli bir fiziksel çevre (ekonomik), yerleşmiş ve gelişmiş bir sosyal örgütlenme (toplumsal) şeklinde bir sınıflandırma yapmaktadır (Aslanoğlu, 2000). Ortaçağ kentlerinde kültürel, siyasal ya da ekonomik olarak tek bir işlevin kente hâkim olması nedeniyle çağdaş sanayileşmenin gerektirdiği çok işlevli kent olgusu özellikleri ortaçağ kentlerinde bulunmamaktadır. “Kapitalizmin gelişmeye başlaması üretim ilişkilerini değiştirmiş ve buna bağlı olarak toplum ilişkileri, yaşam biçimi ve yerleşme biçimleri ve dolayısıyla kentler değişmeye başlamıştır. Feodal toplumun çözülüşü Orta Çağ kentlerinin de yıkımı olmuştur” (Erkan, 2002, s. 44-45).

Kapitalizmin teknoloji, üretim örgütlenmesi, dağıtım teknikleri ve bilim alanında değişim ve gelişmelere sebep olması ile kentler de değişmeye başlamıştır. Bu değişimin yarattığı aşama 18. yy.’da başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan sanayi devrimi olmuştur. “Sanayi Devrimi; küçük, zanaat, tezgâh ve atölye üretimlerinin yerine teknik buluş ve makinelerde yeni enerji kaynağı buhar gücünün harekete geçirdiği, buharlı gemilerin ve makinenin insan, rüzgâr, su, hayvan enerjisinin yerini almasıdır” (Tolan, 1977, s. 29). Sanayi devrimi ile orta çağın kale ve surlarla çevrili korunaklı kentleri sanayi ve üretim odaklı bölgeler haline gelmiş, uzmanlaşma ve iş bölümü ortaya çıkmış kentteki üretim-tüketim dengesi ve geleneksel toplum yapısı değişmiştir. Fabrika, demiryolu ve maden ocakları bu dönem kentlerinin temelini oluşturmuştur. Hızla büyüyen kentler kırsal nüfus için cazip hale gelmiş ve göçler başlamıştır. “Kent nüfusunda patlama yaşanmış ve yüz binlerle hatta milyonlarla ifade edilen rakamlara ulaşılmıştır” (Kaya, 2017, s. 30). Kent nüfusu artarken kent merkezleri daha çok nüfusu barındırabilecek şekilde değişerek büyümeye devam etmiştir. “Sanayileşen ve modernleşen toplumun

koşullarına uyum göstermek için nüfus mekânda yeniden dağılırken ya kent niteliğindeki yerleşmelere yığılmış ya da yeni kentleri oluşturmuştur” (Tekeli, 2011, s. 256-257).

Kentlerin gelişiminde sanayi devrimi yeni bir dönemi başlatmıştır. Sanayileşmenin gelişmesiyle değişim hızlanmış ve 19. yy’da kentler; mekânsal, toplumsal ve ekolojik birtakım sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. “Kentlerin oluşumu ile insanlar doğal ve geleneksel hayatlarını bırakmış birlik ve beraberlik duygusundan yoksun daha bireyci ancak modern bir hayat sürmeye başlamıştır” (Yılmaz, 2004, s. 249). “Kentleşme hareketi tarih açısından zirve noktasını ise 20. yy.’da yaşamıştır. Ülkelerin kimliklerine karakteristik özelliklerine bakmadan kentleşme hemen hemen bütün dünyada hissedilmiştir” (Aktaş, 2020, s. 11). Bu dönemde kentler ortaya çıkan modern kentleşme kavramı ile işlevselliğin egemen olduğu süslemeden uzak, çevresel faktörlerin göz ardı edildiği, geometrik biçimlerle tarihsel kent dokularının yok edildiği, plansız ve çarpık yeni yapılaşma alanları olarak karşımıza çıkmıştır. Dünya sisteminin artan oranda küreselleşmesine paralel olarak insan ihtiyaçlarının da çeşitlenmesiyle, 21.yy’da kentlerin nüfus açısından ve fiziksel olarak büyümeleri, değişimleri devam etmektedir.

1.1.2. Kentleşme Kavramı

Kentleşme kavramı genellikle kent kavramına benzer şekilde algılanmaktadır. Kentleşme, kent kavramı ile birlikte gelişen bir kavram olmasına rağmen kentten farklı olarak bir süreci ifade etmektedir. “Kentlerde yaşanan sosyal ve ekonomik değişim yanında insan davranışlarında yaşanan farklılaşmaya bağlı olarak kentlerde meydana gelen değişim süreci, kentleşme kavramının ortaya çıkmasına önemli bir etken olmuştur” (Yılmaz ve Çiftçi, 2011, s. 252). Kentleşme; emeğin uzmanlaşması, toplumsal görevlerin karşılıklı bağımlılığının artması ve farklı işlevlerin ayrışması aracılığıyla gelişen bir sürecin sonunda gerçekleşmiştir (Rittersberger Tılıç, 2011, s. 5). Kentleşme hareketi, süreç içindeki farklılaşmayı anlatmaktadır. “Kent kavramının bir sürecini ifade eden kentleşme de özellikle siyaset, demografi ve iktisat biliminin ilgili olduğu bir alan olmayı başarmıştır” (Balık, 2020, s. 1).

Kentleşmenin başlangıcının kent hayatının başlamasıyla ilgili olduğu bilinmektedir. “Kentleşme fikri, özellikle kırsal kesimden farklı bir yaşam tarzı düşüncesi ilk kez ABD’li Sosyolog Louis Wirth tarafından 1920’li yıllarda geliştirilmiştir. Wirth kentlerin yalnızca bir yaşam alanı değil aynı zamanda bir hayat şekli olduğunu savunmaktadır” (Güllüpınar, 2012, s. 10). Tarih boyunca kültürlerin ve uygarlıkların ortaya çıktığı, büyüdüğü ve yayıldığı alanlar olarak gelişen kentler, toplum

hayatını düzenleyen, insanların ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan, bireyin geniş bir kitleye dâhil olma talebi ile şekillenen, sürekli değişim gösteren bir olgudur. “Kentleşme süreciyle geleneksel bir yapıdan modern bir yapıya geçiş gayreti söz konusudur. Bu geçiş sürecinde kentlerinde çehresinde, insanların yaşadıkları mekânlarda ve yaşamlarında sosyal ve kültürel anlamda değişiklikler meydana gelmektedir” (Yılmaz, 2004, s. 121). Kentleşme toplumsal değişim sürecinin farklı bir boyutunu oluşturmaktadır. “Toplumsal değişim süreci içerisinde hem bağımlı hem de bağımsız değişken olan kentleşme, neden ve sonuçları bakımından oldukça karmaşık bir özellik göstermektedir” (Es ve Ateş, 2004, s.212).

Kent kavramının farklı alanlarda çok sayıda tanımının olması kentleşme kavramı tanımında da farklılaşmalara sebep olmuştur. “Kentleşme, sanayileşme ve ekonomik gelişmeye koşul olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan orandan örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir” (Keleş, 2022, s. 49). “Kentleşme, kente yerleşen insanların mesleklerinin değişmesiyle kent hayatına adapte olması, fiziksel ve kültürel anlamda uyum sağlamasıdır” (Karpas, 2003, s. 214-215).

Tekeli (2011) kentleşmeyi, toplumsal kurumlardaki dört mühim sacayağı üzerine oturtmuştur. İlk olarak, insanların herhangi bir yerleşke birimine iskân etmesi, ikincisi Sanayi Devrimi öncesinde kentin ortaya çıkması, üçüncüsü Sanayi Devrimi’yle birlikte sanayi kentlerinin ortaya çıkması ve son olarak sanayi kentinin de üzerine çıkılarak anakent kentin doğmasına yol açması gerekir demiş ve köy ile kent arasındaki farkı ve kentleşme sürecini bu dört mühim mesele üzerinde oturarak kavranması gerektiğini ifade etmiştir (Tekeli, 2011, s.29).

“Kentleşme toplumların yapısal değişimlerinin en göze çarpan yönüdür. Her şeyden önce nüfusun büyük oranının tarımdan ve topraktan kopup tarım dışı alanlarda, sanayide, karmaşık örgütlerde ve dolayısıyla köyden başka yerlerde, kentlerde hayatlarını kazanmaya ve yaşamaya başlamalarıdır” (Kıray, 2007, s. 141). “Kentleşme denilince genellikle sanayi devrimi sonrası başlayan ve günümüzde de hızla devam eden kırsalın boşalması ve kentte ikametinin tercih edilmesi süreci anlaşılmaktadır” (Kaya, 2017, s. 63). “Sanayileşmeye ve yarattığı ekonomik gelişmeye dayalı kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan, davranış ve ilişkilerde kentlere özgü değişikliklere yol açan nüfus birikimi de ‘kentleşme’ olarak tarif edilebilir” (Eraslan, 2008, s. 42). “Sanayi toplumlarında kentleşme genellikle kalkınma ile birlikte yürümüştür” (Kaya, 2017, s. 66). Gelişmiş ülkelerde tarım ve sanayi endüstrisi gelişim gösterdikten sonra hizmet sektörü

gelişim göstermeye başlamıştır. Bu durum gelişmekte olan ülkelerde, gelişmiş ülkelerdekini tam tersidir. Sanayileşme kentleşmeyi yavaş bir hızla takip ederken hizmet sektörüne dayalı sanayi ve tarımdan daha çok gelişme göstermiştir.

Dünya'daki kentleşme söz konusu olduğu zaman belirtilmesi gereken bir diğer ölçütte Atina Antlaşması'nda;

- İnsanlara sağlık koşullarına uygun konutlar, yani mekânı temiz hava ve güneş gibi doğanın üç temel şartının geniş ölçüde gerçekleştiği yerler sağlamak,
 - İşyerlerini, çalışmayı güçlüklerle boyun eğilecek bir şey olmaktan çıkaracak doğal bir insan etkinliği kılacak şekilde düzenlemek,
 - Boş zamanları faydalı ve verimli bir şekilde kullanmak için zorunlu tesisleri ön görmek,
 - Bu üç işlev arasında ulaşımı sağlayacak bir yol şebekesi oluşturmak
- şeklinde ifade edilmektedir (Olgun, 2010, s. 96).

Günümüzde küresel bir olay olan kentleşme, kendi içerisinde çeşitlilik gösteren bir süreçtir. Ana hatlarıyla 'kentleşme' temelde üç farklı dinamik çerçevesinde ele alınmaktadır. İlk olarak *demografik* açıdan bakıldığında kentleşme “nüfusun kırdan kente göçmesi veya yer değiştirmesi biçiminde beliren ve toplumsal nüfus yapısını değiştiren bir hareketlenme olayıdır” (Yılmaz ve Çiftçi, 2011, s. 255). Bir kentin nicel olarak büyümesi fakat ekonomik ve sosyal açıdan nitelikli bir değişiminin olmaması kentleşme olarak tanımlanamaz. “Kentleşme kavramı, ekonomik ve toplumsal alanda yaşanan değişikliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla yapılacak bir tanımlamada nüfus hareketlerinin nedenlerini açıklayan ekonomik ve toplumsal etmenlere de yer verilmesi gerekmektedir” (Keleş, 2022, s. 49). *Sosyal* açıdan yapılacak bir değerlendirmeye göre ise, birbirinden farklılaşma, bir alanda uzmanlaşma, rol dağılımı üzerinden bir örgütlenme sürecini kapsayan kapsamlı bir dönüşümü ve buna dayalı davranış biçimini içermektedir. (Kaya ve diğerleri, 2007, s. 17). *Ekonomik* açıdan bakıldığında ise kentleşme tarım faaliyetlerinin azaldığı sanayi ve ticaretin yoğun olarak görüldüğü alanlar şeklinde açıklanmaktadır. Baskın olarak ilgilenilen ekonomik etkinlik kentleşme sürecinin en önemli unsuru haline gelmiştir. “Kentleşme milli gelir ve istihdam yapısında ağırlığın tarımdan hizmetlere ve sanayiye kayması ile ilgili evrensel ve sayısallaştırılabilir bir süreçtir” (Bal, 2015, s. 52).

Kentleşmenin meydana gelmesinde etkili olan çeşitli nedenler vardır. “Ne tek başına sanayide ve teknolojiye yaşanan gelişmeler ne ülkenin siyasal yapısı ne de diğer sosyal ve kültürel gerekçeler kentleşmenin tek sebebi olarak algılanamaz” (Kaya, 2017, s. 73). Kentleşme, kentlerin siyasal, ekonomik, teknolojik ve sosyo-psikolojik gibi çekici ve üstün özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Dört ana başlık altında toplanan kentleşme nedenleri birbirlerinden bağımsız düşünülemeyen kentleşmeyi etkiledikleri ölçüde

birbirlerini de etkileyen etmenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarımda yaşanan teknolojik gelişmeler ile temel ihtiyaçları sağlayamamak, işsizlik, gelecek kaygısı gibi gerekçeler kırsal nüfusu kentlere yönlendirmektedir. Kentlerdeki iş olanakları, ulaşım, sağlık hizmetleri, araştırma ve eğitim olanakları da kentleri cazip mekânlar haline getirmektedir. Kırsalın iticiliği ve kentin çekici özelliklere sahip olması kentleşmenin ekonomik nedenleri olarak belirtilmektedir. Gerek sanayi devriminin getirdiği yenilikler gerekse tarıma hâkim olan koşullar, kentleşmenin hız kazanmasını teknolojik gelişmelerle beraber sağlamışlardır. Artan ürünün taşınmasının teknoloji sayesinde kolaylaşması ve ucuzlaması kentleşmenin hızlanmasında önemli bir role sahiptir. Farklı seviyelerdeki siyasal kararlar, yönetim yapısı, toprak mülkiyeti, uluslararası ilişkiler, tarım ve sanayi politikalarının kentleştirmeyi özendirilmesi, gezme yerleşme ve ticaret özgürlüklerini kısıtlayıcı yasaların olmaması da kentleşmenin siyasal nedenlerini oluşturmaktadır. Son olarak kentleşmenin diğer nedenlerine hızlandırıcı etkiye bulunan kentin daha yaşanabilir, elverişli koşullara sahip, kırsaldan üstün, ayrıcalıklı olduğu düşüncesi gibi sosyo-psikolojik nedenler genellikle kentlerin cazip yönlerinin insanlar üzerinde bıraktığı etkiler olarak bilinmektedir.

Kentleşme hareketi zirve noktasını ise 20. yy.' da yaşamıştır. Küreselleşme ve sanayi devrimi ile başlayan yapısal değişim kentleşmeyi hızlandırmıştır. Yaşam standardı ve imkânının kentlerde artacağı düşüncesi ile köylerden kentlere, kentlerden daha büyük kentlere durmaksızın gerçekleşen göçler kentlerde aşırı bir insan birikimine neden olmuştur. Bu birikim ile birlikte barınma sorunu ortaya çıkmış olup çarpık, plansız kentlerin oluşmasına, bireylerin yeni düzene alışma sorunlarına sebebiyet vermiştir. Bu açıdan bakıldığında kentleşme olumsuz bir gelişme olarak görülmüştür. Kentleşme kırsal kesimi ölümcül tehditle yüz yüze getirmektedir. Bookchin' e (2017) göre kentleşme coğrafi olarak genişlemenin yanında kent insanının özelliğini yitirmesine, özgün kimliğini yok etmesine tarımsal yaşamın sağladığı doğallığından uzaklaşmasına neden olan tehditler bütünüdür.

“Kentleşme toplumsal olguyu betimlemek için kullanıldığında üç nitelik önem taşımaktadır: kentin bir varlık olarak değerlendirilmesi, kentleşme süreciyle birlikte toplumsal yapıda da gelişim ve değişimin görülmesi ve kentin bulunduğu coğrafi alan ve onun yapısıyla ilişkili olmasıdır” (Şendil, 2017, s. 17). Kentleşme sadece yerleşim alanlarının oluşması değil insanların kendilerini ve yaşam biçimlerini anlaması, benimsemesi anlamına gelmektedir. Kentleşme çok farklı bakış açılarını

barındırmasından dolayı kısıtlı bakış açılarıyla yapılan her tanımlama kentleşme kavramının açıklanabilmesi için eksik kalacaktır.

1.1.3. Kentlileşme Kavramı

Kentler, mekânsal çevre olmanın yanında insanların davranış ve düşüncelerini yansıtan kendine ait sosyal ilişki ve yaşam tarzını belirleyen bir düzeni ifade etmektedir. Bu bağlamda kent ve kentleşmenin tamamlayıcısı olan kentlileşme kavramından da bahsetmek gerekmektedir. Kentleşme ve kentlileşme kavramları birbirleriyle karıştırılıyor olsa da “kentleşme nüfusun belirli noktalarda yoğunlaşmasını gösterirken, kentlileşme, kentli kültürün benimsemesine kentli değerler kazanılmasını ifade etmektedir” (Aslanoğlu, 2000, s. 38). “Kentlilik, bireylerin kentte yaşamının gerektirdiği koşul ve normları anlamış, özümsemiş ve benimsemiş olmalarıdır” (Birol, 2008, s. 28).

Tek bir açıdan tanımlanamayan kentlileşme kavramı olarak karşımıza çıkan süreç, sosyal, kültürel ve ekonomik yönlerden açıklanmaya çalışılmaktadır. Kentlileşme sadece kentte yaşama ya da kentin belli bir kesiminde yaşamaya karar kılma ile sınırlı değildir. Hatta bu süreç kentlileşmenin temel zeminini oluşturmakta ise de asıl özellikleri kültürel sosyal boyutlarda ortaya çıkmaktadır” (Kaya, 2007, s. 141). “Sosyal açıdan kentlileşme; kente gelen bireylerin yeniden sosyalleşme sürecini anlatır. Kente gelen bireyler, kent toplumunun değer sistemini, davranış biçimini ve yaşam tarzını içselleştirmeye başlarlar” (Bal, 2015, s. 119-120). “Ekonomik bakımdan kentlileşme; insanın yaşamını sürdürmek için çalıştığı işin kente has, kentle özdeşleşmiş bir ekonomik faaliyeti gerçekleştirecek duruma gelmesiyle ifade edilir” (Es ve Ateş, 2004, s. 214-215).

Kentlileşme bir yaşam biçimi olarak birbirine bağlı üç ayrı şekilde incelenebilmektedir: İlk olarak nüfusu, teknolojiyi ve çevresel faktörleri bir bütün şeklinde fiziksel yapı olarak. İkincisi, toplumsal yapıyı, kurumları, insan ilişkilerini belirleyen bir toplumsal teşkilatlanma biçimi olarak. Son olarak ise insanların tutum, davranış ve fikirlerinin bütünü, toplumun ortak olarak gerçekleştirdiği davranış stilinden kaynaklanan denetleyici organların insanları bir araya getirmesi olarak ifade edilebilir (Wirth, 2002, s. 88).

“Kentleşme bireylerin yaşamlarında kültürel değişimlere, değer yargılarına düşünce yapıları, davranış şekillerinde farkındalığa yol açmaktadır” (Kurt, 2011, s. 265). “Kentlileşme kavramı kentleşme süreci sonrasında oluşan toplum ve insanların davranışlarında değer yargılarında ve yaşam biçiminde meydana gelen değişimleri anlatan süreçtir” (Keleş, 2021, s. 80). “Kentlileşme insanların bulundukları kentteki yaşama biçimini benimseyip kabullenmesidir” (Wirth, 2002, s. 79). “Bir başka tanıma göre ise kentlileşme, bir toplumsal değişme, uyum ve bütünleşme sürecidir. Kısaca, kente

göç eden nüfusun yeni koşullara uygun ilişkiler biçimi geliştirerek kentin bir ögesi olma durumudur” (Erkan, 2002, s. 20).

Kente gelen nüfusun burada yaşamaya karar vermesi, bireyin kente ait davranışlara uyum sağlaması, kentin onlara gelecek sunması, ekonomik açıdan fırsatlar sunması, iş imkânları yaratması ve eğitim, sağlık, kültürel aktiviteler gibi ihtiyaçlarını karşılaması kentlileşmenin gerçekleşmesi için gereken aşamaları oluşturmaktadır. Kentlileşme toplumsal bir değişim sürecini anlatmaktadır. Çünkü insanların “kentin bulunduğu coğrafyadan ve geçmişten gelen farklı yaşayışları, alışkanlıkları vardır. Kentler kentleşme sürecindeyken o kentli olsun veya olmasın yaşayan bireyler o yerin kalıbına göre şekillenir. Zamanla kendi ruhlarına o yaşayış tarzını empoze ederler” (Wirth, 2002, s. 78).

Yaşanan bu süreçte bireylerin kentlileşme süreçleri farklılık gösterebilmektedir. Sanayileşme öncesinde ekonomik imkânları kısıtlı olan kentlere kırsaldan göçün az olması göç edenlerin kentlerdeki kültüre kısa sürede uyum sağlamasını kolaylaştırmıştır. “İnsanlar yaşadıkları yerin demografik olarak büyüüp çoğaldığını, ekonomik olarak geliştiğini hissederken bu değişimin bir parçası olduğunu fark etmesi ve buna ayak uydurması, davranışlarını buna uygun hale getirmesi, yaşam tarzını buna göre düzenlemesi kentsel aidiyetin en önemli kanıtıdır” (Kurt, 2011, s. 270). Ancak sanayileşme sonrasında büyük dalgalar halinde gerçekleşen göçler mevcut kent kültürüne uyumu zorlaştırmış ve kentte yaşayan ama kentlileşemeyen bireylerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kentlileşmiş bireylerin; nitelikli iş gücüne sahip, demokratik anlayışı benimsemiş, yurttaşlık kimliğinin bilincinde, hak ve sorumluluklarını bilen, topluma, çevreye, bilime, tüm canlılara duyarlı yaklaşan bireyler olmaları gerekmektedir. Kentlileşme temelinde insanların kentle bütünleşmesi bulunmaktadır. Kentlileşmenin gerçekleşmesinde kilit nokta, kentte yaşayan insanların kendilerini kente ait hissetmeleri ve kent ile duygusal bağ kurmalarıdır. Uzun bir süreci kapsayan kentlileşmeden önce kentlilik bilincinin kazanılması gerekmektedir. Bireyin kente karşı sorumlu olduğunu bilmesi ve kenti kendisine ait hissetme duygusunu anlatan kentlilik bilinci kentlileşme sürecine etki eden ve hızlandıran bir kavramdır.

1.1.4. Kentlilik Bilinci Kavramı

Kentlerdeki nüfusun artmasıyla kentler kendine özgü birtakım özellikler ortaya çıkarmış ve "kentli" kavramını meydana getirmiştir. “Kentlilik, bireylerin kentte yaşamanın gerektirdiği koşul ve normları anlamış, özümsemiş ve benimsemiş

olmalarıdır” (Birol, 2008, s. 28). Kente karşı sorumluluklarının farkında olan kentli bireylerde kentlilik bilincinin de olduğu bilinmektedir. Kentli bireylerin kentin toplumsal yapısını benimsemesi, kenti tanıyıp sevmesi, kente sahip çıkması, sorunlarıyla ilgilenmesi, çevresel, tarihi ve kültürel değerlerine sahip çıkıp onları koruması kentlilik bilincinin oluşmasına hizmet etmektedir.

Kentlilik bilinci bireyin yaşadığı kentin bir parçası olması, kentte yaşadığı sürede edindiği davranış ve değerleri benimsemesi, kentteki bireylerle, kurum ve kuruluşlarla birliktelik kurması, kente karşı sorumluluklarının olduğunun bilincine varmasıdır. “Bir diğer ifadeyle; kentlilik bilinci, kentte yaşayanların var olan etnik, dinsel veya coğrafi kimliklerinin yanı sıra içinde yaşadıkları kentle özdeşleşen bir kimliğe sahip olmalarıdır” (Kaya, 2017, s. 156). Kentlerin sağlıklı büyüyebilmesi ve toplumların geleceğe umutla bakabilmesi, bireylerin kentlileşememe sorununun çözülebilmesi açısından kentlilik bilinci büyük önem taşımaktadır.

Kentler toplumsal yapı olarak heterojen özellik göstermektedir. Toplum yapısının özelliği bireylerdeki kentlilik bilinci seviyesinin de farklılaşmasına neden olmaktadır. Her bir kentlinin kentin bazı kısımlarıyla uzun bir münasebeti olmuştur ve ona ilişkin kendi imgesi hatıra ve anlamlarla yüklüdür. (Lynch, 2022, s. 1). “Kentte yaşayanların kentlilik bilinci geliştirebilmeleri için, öncelikle kentsel yaşam kültürünün oluşturulmasına, bireylerin sosyal ve kültürel anlamda eğitilmelerine, kent kültürü edinmelerine gerek vardır” (Birol, 2008, s. 28). Kentlilik bilincinin oluşumu ve gelişimi uzun bir süreci kapsamaktadır.

Kentlilik bilinci oluşumunda bireysel unsurlar, sosyal unsurlar, fiziksel unsurlar ve ekonomik unsurlar etkili olmaktadır. Bu unsurlar çerçevesinde kentte olanlardan haberdar olan, kentteki varlığını sorgulayan, kentin biçimlenmesinde katkıda bulunan bilinçli kentliler kentteki yaşam kalitesinin artmasını sağlamaktadır. Kentlilik bilinci genç bireylerde, iş sahibi olup çalışma şartları elverişli olan bireylerde, eğitilmiş bireylerde, sosyal aktivitelerde aktif olan bireylerde, kentin olanaklarından faydalanabilecek şekilde gerekli ekonomiye sahip bireylerde daha kolay oluşmaktadır. Genellikle bireylerin doğdukları kente ait hissetmeleri yaşadıkları farklı kentlere aidiyet duymalarını engellemektedir (Kaya, 2017).

Kentlilik bilincinde ilk aşama bireyin kendini kentli olarak görmesi ve kente ait olduğunu hissetmesidir. Kentlilik bilinci açısından aidiyet duygusunun geliştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması için kent tarihi ve kültürünün farkına varılması, kentin fiziksel, kültürel ve sosyal özelliklerinin benimsenmesi, aidiyet duygusu ile kentin

sahiplenilmesi ve korunması ön plana çıkmaktadır. Kentlilik bilincinin oluşum sürecinin ilk aşaması olan kentli hissetme ve aidiyet duygusuna sahip olmayı; kenti sahiplenme, kent kurumlarına katılım ve kent sorunlarına ilgili olmak tamamlamaktadır. “Kenti sahiplenme, bireyin kenti koruması ve kentin gelişimine katkıda bulunma çabasıdır. Sahiplenmenin oluşabilmesi için öncelikli olarak aidiyet duygusunun sağlıklı bir biçimde gelişmiş olması gerekmektedir” (Meriç, Sözen ve Özsoy, 2006, s. 130). Kent kurumlarına katılım ise kente uyum sürecinin başarılı olabilmesi için gerekmektedir. Birey kente ait kararları etkileyebildiği ve kontrol edebildiğinde kendini kente ait hissetmektedir. Kentlilik bilincinin toplumsal olarak belirli bir seviyede olması durumunda kenti yönetenlerin bilinç seviyesi düşük olsa bile yönetenlerin kente yönelik aldıkları yanlış kararlar önlenmektedir. “Kent kenti yönetenlerin değil orada yaşayanlarıdır. Kentte yaşayanların kentle ilgili yapılan plan ve projelerde daha aktif olarak yer almaları, sahiplenmeleri ve kentlilik bilincinin artması hususunda faydalı olacak olup, daha demokratik bir ortamın oluşmasını sağlayacaktır” (Birol, 2008, s. 28-29). Fırsatlar mekânı olan kentler aynı zamanda çok sayıda sorunu da içinde barındırmaktadır. Bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi veya azaltılması bireylerin kent sorunlarına olan duyarlılıklarıyla mümkün olmaktadır. Kent sorunlarına ilgili olmayan bireylerde kentlilik bilincinin varlığından söz etmek mümkün değildir.

Kentten soyutlanan, beklentileri karşılanmayan bireylerin kentte karşı sorumluluk duymadıkları ve kentten uzaklaştıkları bilinmektedir. Bireyler yaşadıkları kentle kendilerini özdeşleştiremez ve kente ait hissetmezlerse kente karşı sorumluluk da duymamaktadırlar. Bu durum sonucunda ortaya çıkan sahipsiz kentlerin zarar gördüğü ve gelişemedikleri görülmektedir. Sosyal ilişkilerin kurulamadığı, gelir düzeyine göre mekânsal ayrılıkların yaşandığı, kentliler arasında duygu ve heyecan ortaklığının bulunmadığı kentlerde kentlilik bilincinin oluşması oldukça zordur. Bu durum dikkate alınarak farklı kültürlere sahip, her yaştan, her cinsiyetten, her meslek grubundan bireyleri kapsayan ortak yaşam alanları oluşturulması kente ait olma hissinin sağlanması gerekmektedir. Kentin tek bir gruba ait olmadığı kentte yaşayan herkese ait olduğunun farkında olunması kentlilik bilincini geliştirmektedir.

1.2. KİMLİK KAVRAMI

Tarih boyunca insanların kendilerini ve toplumlarını tanımlamaya çalışma çabası kimlik kavramını ortaya çıkarmıştır. Kimlik kavramı; evrensel, çok boyutlu, her yerde karşılaşılabilen ve değişken bir karaktere sahiptir. Kimlik, her yerde karşılaşılmaya

rağmen tanımlanması zor bir kavramdır. Çünkü bireyi, toplumu, ülkeleri, kurumları, kentleri anlamlandıran kimlik kavramı disiplinlerarası bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kent kimliğini daha iyi anlayabilmek için öncelikle kimlik kavramını tanımlamak gerekmektedir. Kimlik kavramının anlamı “kimim”, “neyim” gibi sorulara verdiği yanıtlarda aranmaktadır.

“Kimlik kavramı en yaygın biçimde belirli bir eşiğin altında yer alan çevresel değişikliklerden etkilenmeyen bir eylemin öznesinin zamanla kalıcılığını ifade etmek için kullanılmaktadır” (Mollaer, 2014, s. 84). “Kavramsal çerçevede kimlik, doğadaki herhangi bir canlıyı veya objeyi başka canlı veya objelerden ayırmaya yarayan ve onu öncelikle görsel, işitsel vb. diğer duyularla algılamamızı sağlayan, kendine özgü olma durumu olarak tanımlanmaktadır” (Kutlu ve Göksel, 2014, s. 79). Türk Dil Kurumu’na (2023) göre; “toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünü; kişinin kim olduğunu tanıtan belge, kimlik belgesi, tanıtma kartı, hüviyet; herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır. “Kimlik, sahip olduğu özellikler sayesinde bir nesne ya da bireyin diğer nesne ya da bireylerle arasındaki fark edilebilir nitelikleri ifade etmektedir ve bu durumda kimlik eşitlik anlamında değil, teklik ya da tekillik anlamında kullanılmaktadır” (Lynch, 2022, s.8). “Dünyada hiçbir canlı birbirinin aynı değildir. Kültürlü bir varlık olan insanda bu durum daha açık gözlemlenebilir. Yani farklılıkların ifadesinden ortaya çıkan kimliğe insan bir anlamda muhtaçtır” (Sezen, 2002, s. 66). Kimlik, bir araya gelmiş nesne veya bireylerin kendi benzerlerinden ayrılarak farklı, tek, benzersiz ve özgün özelliklere sahip olmasıdır.

Vurucu’ya (2010) göre, kimlik insanın etrafındakiler, girdiği grup veya toplumla olan etkileşim ve iletişim sonucunda oluşur. Bir kimlik bireyin etrafındakilerle olan ilişkilerindeki düzen ve sürekliliğe göre şekillenir ve bu kimlik sadece doğuştan gelmez sonradan da kazanılır. Kimlik her türlü grubun veya toplumun içindeki insanların ilişkileri sonucunda meydana gelir. İnsan kendini tanımlarken önce isminden başlayarak daha sonra aile, akraba, milliyet ve dine doğru tanımlamada genişleme olur (Vurucu, 2010, s. 167).

Kimlik oluşumu kendinden önceki gelişim ve değişimlerde bağımsız olmayan sürekliliği olan bir kavramdır. Sosyal yapının ürünü olan kimlik araştırma ve karar verme süreçlerinde önemli bir role sahiptir. Geçmiş insanlık tarihi kadar eski olan kimlik kavramı her türlü şeyin tanımlanmasına ve tanıtılmasına yardımcı olmaktadır. “Kimlik, geçmişe dönük bir denemenin yapıldığı güne gelinceye dek içinden geçilen sürecin, ne verdiği, nasıl bir kültüre sahip olduğu, ne kadar doymuş olduğuyla ilişkili bir dönemin sonucu ortaya çıkan bir yapıdır” (Tekeli, 2011, s. 61).

“Kimlik kavramını yalnızca bireylerle özdeşleştirmek ve sınırlamak eksik olur. Nasıl ki bireylerin kimlikleri varsa; toplumların, ülkelerin, kurumların ve kentlerin de kimlikleri vardır” (Göncü, 2007, s.73). Bu çalışma kent kimliği ile ilgili olduğundan kent kimliği ve kent kimliği unsurlarına değinilmiştir. Çalışma, bağlamından uzaklaştırılmamak amacıyla diğer unsurlara değinilmemiştir.

1.2.1. Kent Kimliği Kavramı

Kent ve çevreyle ilgilenen disiplinler tarafından araştırmalara konu edilen, uluslararası literatürde ‘city identity’, ‘urban identity’ veya ‘place identity’ şeklinde yer alan 20. yy.’ın başlarında ortaya atılan “kent kimliği” kavramı son yıllarda sosyal bilimlerdeki önemli konulardan biri olmuştur. Kentler kuruldukları dönemden itibaren farklı kültürler, gelenekler, yaşayış tarzları, coğrafyalar, diller, dinler, insanlar gibi kendine özgü özelliklere sahip olmuştur. Bu özelliklerin harmanlanması kente bir şekil vermiştir. Bir kenti diğerlerinden farklı kılan en önemli özelliği kentin kendine ait karakterini ortaya koymaktadır. Kente ait bu karakterin zamanla gelişmesi kentin kimliğini ortaya koymaktadır.

Kent kimliği; “bir kentin özgün, çağdaş, bilimsel ve kültürel birikimi; bölgesel, ulusal ve küresel yerleşim dizgeleri içindeki kültürel ekonomik ve toplumsal işlevleri ile bunların, o yerleşim yerlerinin uzamsal örgütlenmesine yansımalarından kaynaklı ayırt edici niteliklerinin ve özelliklerinin tümüdür” (Keleş, 2021, s. 78). Birol’a (2007) göre ise, “kente ait olan, o kenti diğerlerinden farklı kılan ve o kente değer katan, o kente özgü unsurların oluşturduğu bir bütündür” (Birol, 2007, s. 46). Bir başka deyişle kent kimliği, kentin anlamı ve ruhudur. “Kent, kimliklerin ve kişiliklerin ifade edildiği yer olma özelliğine sahiptir” (Aslanoğlu, 2000, s. 10). Sonuç olarak kent kimliği; bir kentin kendine özgü tarihinden, kültüründen, toplumsal, ekonomik ve sosyo-kültürel işlevlerinden ve bunların kentteki yansımalarından kaynaklanan ayırt edici özellik ve nitelikleridir.

Kent kimliği uzun bir süreçte biçimlenen, önceki gelişmelerden bağımsız düşünülemeyen, dinamik, durağan olmayan sürekli gelişip değişebilen, yenilenebilen, bozulabilen bir oluşumdur. “Kent tarihinin toplumsal ve mekânsal değişiminin yaşayanlar üzerinde bıraktığı toplu izlenimler kente bir kimlik atfetmektedir” (Aslanoğlu, 2000, s. 40). Kentlerin kimliğinin belirlenmesinde en önemli unsurların tarih ve kültür olduğu ifade edilmektedir. Tarihsel bir olgu olarak görülen ve bu tarihsel olgunun farklı süreçlerinin bir araya gelmesiyle anlamlı bir bütün oluşturarak gerçekleştiği ifade edilen

kent kimliğini sadece tarihi olarak ele almak kimlik açısından yeterli olmamaktadır. Kent kimliği kapsamında kültürel ve mekânsal özelliklere sahip olmak bir kent açısından önem taşımaktadır. “Kent coğrafi konum olarak bir dağın eteğinde ya da deniz kenarında olabilir, diğer kentlere yakın ya da uzak olabilir, dini ya da tarihi unsurlara sahip olabilir, ticaret ve ekonomi çevre kentlere göre daha fazla gelişmiş olabilir” (Birol, 2007, s. 46). Bu gibi unsurlar kent kimliklerinin oluşumunda etkili olmaktadır.

“Bir kentin kimliğinin biçimlenişi temelde tarihsel bir olgudur. Zaman içinde oluşmuştur. Gelecekte de tarihsel oluşumunu sürdürecektir. Önemli olan gelişmesi sırasında kimliğinin sürekli olarak yeniden ve yeniden üretilmesidir” (Tekeli, 2009, s. 84). Kent kimliğinin oluşmasında, kentin tarihsel süreçte aktardığı maddi manevi tüm mirasın korunması ve kültürel değerlerin devamlılığının sağlanması etkili olmaktadır. “Kent kimliği, bir kentin kendine has tarihsel, siyasal, sosyal ve ekonomik gelişim sürecinde oluşan bir olgu olarak kent kültürü ile yakından ilgilidir” (Güler, Şahangil ve Güler, 2016, s. 92). Bir bütünlük içerisinde ele alınması gereken kimlik-kültür ilişkisini dikkate almak gerekmektedir.

“Kültür; tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür” (TDK Sözlüğü, 2023). Kent kültürü ise, “tarihin ve doğanın kente bırakmış olduğu birikim; bu birikimin temel ögesi de o kentin kimliğidir. Her kent, kimliğinde o kentin süreklilik kazanmış ayırt edici özelliklerini barındırır” (Keleş, 2005, s. 14). “Toplumsal sınıf, etnik ve dini farklılık ile farklı sosyal ve mesleki grupların oluşturduğu alt kültür değerlerini mozaik olarak bir arada tutan kent kültürü, çağdaş kent anlayışının ve işleyişinin ürünüdür” (Tatlıdil, 2009, s. 326). Bir başka anlatımla kent kültürü “yaşayışlar ile örf ve adetlerin ayrı, ülkenin farklı her bir köşesinden gelen değişik sosyo kültürel yapıya sahip insanların kendi hak ve sorumluluklarının farkında olarak yaşadıkları şehrin kurallarına ve yaşayış tarzına uygun olarak birlikte hareket etme adabıdır” (Kurt, 2011, s. 266). Kent kültürünün mekân fonksiyonlarını anlatması ve yönlendirici bir yapısının olması kültür kavramından ayıran en temel özeliğidir.

Kent kültürü, kentlerde öğrenilmekte ve yine buralarda gelecek nesillere aktarılmaktadır. “Kente gelen her insanın bu karışık ve kalabalık ortamda kentli olacağı fikri hâkimdir” (Aslanoğlu, 2000, s. 107). “Kent kültürü demokratik, uzlaşmacı, çok renkli bir yapıya sahip olmak durumundadır” (Kaya, 2017, s. 58). Kültür insanların farklı yönlerini, bir arada uyum içinde yaşayabilmek adına nasıl ve ne şekilde

değişebileceklerini, nelerden taviz verebileceklerini ortaya koymaktadır. Önemli olan kentte yaşayanların aynı kültüre sahip olması değildir. Kent kültürü kentte yaşayanların birlikte edindiği ortak kültürdür. Kent kültürü tarihin, kültürün ve fiziksel mekânın kente bıraktığı birikimler olarak değerlendirilmektedir. Bu birikimin temelinde kent kimliği bulunmaktadır. Kent kültürü zamanla kent kimliğini geliştirmektedir. “Kent kimliğini meydana getiren kent kültürünü ortaya çıkarmada temel kaygı, kente ait kalıcı kültür yapılarının yeniden işler hale getirilmesi, korunması veya geliştirilmesi olmalıdır” (Keleş, 2005, s.14).

“Uzun bir zamanda şekillenen kent kimliği, coğrafi içeriği, tarihi dokusu, kültürel düzeyi, mimarisi, gelenekleri ve kentlilerin sahip olduğu farklı hayat tarzı gibi birden çok faktörün etkisi altında kalır. Etmenlerin farklılığı ise kentleri birbirinden ayırır ve özgün kimliğini kazandırır” (Es, 2007, s. 48). Kent kimliğinin en önemli özelliği bir kenti diğerlerinden farklı kılan, kentte yaşayanlar için özel yapan kentin kendine özgü oluşudur. Calvino ‘Görünmez Kentler’ ismini verdiği eserinde kentin kendine özgü özelliklerini insanlar aracılığıyla kazandığını “Bir kentte hayran olduğun şey onun yedi ya da yetmiş harikası değil; senin ona sorduğun bir soruya verdiği yanıtıdır” (Calvino, 2022, s. 40) cümlesi ile belirtmektedir. Burada kentlerin benzer özellikleri olsa bile insanlar üzerinde bıraktığı eşsiz duygulara göre tanımlandığı anlatılmak istenmektedir. Kent kimliğinin temelinde mekân ve insan bulunmaktadır. Kentsel mekân kent kimliğinin oluştuğu, geliştiği, devam ettiği, toplumsal ilişkileri içinde bulunduran yer olarak tanımlanmaktadır. “Genel anlamda soyut, geniş ve insansız bir çevreyi niteleyen mekân, sosyal ilişkiler aracılığıyla üretilir ve kurumsallaşma adımlarını atar” (Güçlü, 2014, s. 270). Soyut bir kavram olan mekân toplumsal olarak ele alındığında gerçek anlamına ulaşmaktadır. Mekâna anlam katan, aktif olarak rol oynayan unsur insandır. “İnsan kültürel bir varlıktır, içinde yaşadığı kültür tarafından biçimlendirilirken, aynı zamanda o kültürü etkiler, zamanla gelişimin dinamiğini yaratır” (Tekeli, 2009, s. 84). Kentlerin kimliğini karşılıklı etkileşim halinde oldukları kentliler belirlemektedir. İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşamını devam ettirebilmek amacıyla binalar, yollar, evler, bahçeler vb. yaparak kenti oluştururken yaptıklarıyla da yaşam tarzını, beklentisini, düşüncesini aktararak kente kimlik kazandırmaktadır. Mekânla bütünleşen insan kentin ruhunu oluşturmaktadır. Kent kendine özgü özellikleriyle sahip olduğu kimlikle birlikte toplumun kimliğine de sahip olmakta, onu etkilemekte ve ondan etkilenmektedir.

Kent kimliğinin kentlere ve topluma faydaları şu şekilde sıralanmaktadır (Demir, 2006, s.117):

- Kentin kimliğinin olması, kentin diğer kentler arasından ayrılıp, tanınır hale gelmesini sağlar,
- Büyüme modeli kent kimliğine uygun biçimde gelişir,
- Kentin var olan kimliğine zarar verecek kullanımlar en baştan reddedilir,
- Toplumsal duyarlılık kent kimliğine bağlı olarak artar,
- Yapılması düşünülen yatırımlarda nitelik ve uygunluk aranmaya başlanır,
- Kentsel kaynakların kullanımı kent kimliğine paralel olarak rasyonalize olur.

Bir kentte ilk görülen, algılanan, kentin bizde bıraktığı etki, zamanla hafızamıza yerleşen izleri kent kimlik algısını oluşturmaktadır. “Kentlerin kimliklerini meydana getiren farklılıklar süreç dâhilinde bazen kentin simgesi haline gelen ünlü bir yapı ile bazen kentin fiziki yapısını ve havasını değiştiren bir nehir ile bazen de üzerinde yaşayan etnik bir kültür ile oluşmaktadır” (Jacobs, 2011, s. 166). Her kent kendi hikâyesine sahiptir. “Kentte her durumda gözün görebileceği, kulağın işitebileceğinden fazlası, keşfedilmeyi bekleyen bir dekor ya da manzara vardır” (Lynch, 2022, s. 1). Kentin sahip olduğu bütün özellikler kent kimliğinin ne olacağını belirleyebilmekte, içinde barındırdığı tüm özellikleriyle kentler kendilerine özgü bir kimlik yaratabilmektedir. Kentler birden çok kimliğe de sahip olabilirler ancak herkes tarafından kabul görmüş daha ağır basan, bilinen özellik üst kimlik olarak kabul görmektedir.

“Kente dışarıdan bakıldığında ilk görülen şey olmanın ötesinde kimlik, kent hakkında toplum nezdinde oluşan kanaattir” (Tekeli, 2011, s. 252). Kent kimliği bireylerin kenti anlaması ve algılaması ile başlamaktadır. “Kent algısı; bireyin kentle kurduğu mevcut ilişkinin yanı sıra, onun kentle ilk teması ile başlayan ve birtakım karmaşık ilişkiler sonucunda günümüze kadar taşıdığı deneyimlerinin bir ürünüdür” (Sağdıç, 2014, s. 1268). Bireylerin kent algısı kente geldikleri ilk anda başlar ve bireyler zamanla kurdukları ilişkiler sonucunda da elde ettikleri deneyimlere göre zihinlerinde kente ait bir kimlik oluşturmaktadır. Fakat bireylerin kentte bulunma süreleri, bulunma sebepleri, gördükleri yerler, çalışma durumları, ekonomileri gibi etkenler kentin farklı algılanmasına yol açabilmektedir. Kent kimliğinin anlamlandırılabilmesi açısından kentin farklı algılanıp bir araya getirilen tüm özelliklerinin incelenmesi gerekmektedir. Kişiler, yaşadıkları kente değerler atfedip bağlandıkları ve bu değerler uğruna bazı fedakârlıkları göze aldıkları ölçüde o kentin kimlik sahibi olduğu düşünülecektir (Tekeli, 2011, s. 254).

Zaman içinde oluşan, sürekli gelişme halinde olan kent kimliği yönetilebilen bir olgudur. Tarihsel süreçte toplumların yaşadıkları olaylar, yaşayış tarzları, ihtiyaçları ile toplumsal ilişkiler, fiziksel çevreye yüklenen anlam, ekonomik, siyasal, yönetsel

kararlar, gelenek ve görenekler kent kimliğini şekillendirmektedir. Her kentin bir kimliği vardır ve zamanla sahip olduğu kimlikle anılmaktadır. Kent kimliğinin korunabilir ve sürdürülebilir olması için kent bütünlüğü ile özgünlüğü korunmalıdır. “Kent koşullarının, kapasitesinin, niteliklerinin ve enerjisinin tespiti yapılarak kent kimliği geliştirilmelidir” (Kaypak, 2010, s. 388). Bu süreçte bireyler, yerel yönetimler, kurum ve kuruluşlar, kentte ait tüm aktörler birlikte hareket etmelidir.

1.2.2. Kent Kimliği Unsurları

Bir kenti diğerlerinden farklılaştıran en önemli özelliği kentin kendine ait bir karaktere sahip olmasıdır. Her döneminin kente ayrı bir özellik ekleyerek ortaya koyduğu bu karakterin zamanla oluşturduğu ve geliştirdiği kimlik, kent kimliğini ortaya koymaktadır. Her şeyin bir kimliği olduğu gibi kentlerinde bir kimliği, bir hikâyesi bulunmaktadır. Kent kimliği uzun bir süreçte biçimlenen, önceki gelişmelerden bağımsız düşünülemeyen, dinamik, durağan olmayan sürekli gelişip değişebilen, yenilenebilen, bozulabilen bir oluşumdur. Bu özellikler sebebiyle kent ve kimlik tanımları dönemsel olarak yeniden üretilmektedir.

Kent kimliği, coğrafi özellikler, mekânsal özellikler, toplumsal özellikler ve o kentte yaşayanların yaşamları ile oluşan psikolojik değerlerin zamanla etkileşimi sonucu oluşmaktadır. Kentlerde yaşanan toplumsal, fiziksel, kültürel ve ekonomik değişimler sonucunda kent kimliklerini daha iyi anlayabilmek açısından kentleri diğerlerinden ayıran unsurların belirlenmesi ve ortaya çıkarılması gerekmektedir. Kentlerin kent kimliğine sahip olabilmesi kentin kendine özgü kent kimliği unsurları ile mümkün olmaktadır. Kent kimliği unsurları yaşanan fiziki çevreyi, tarihsel ve kültürel değerleri, dönemsel düşünceleri kapsayan, insan-çevre etkileşimi olan karmaşık, çok boyutlu bir yapıda bulunmaktadır. Dolayısıyla doğa ile bütünleşmiş insan, uyum içerisinde tasarlanmış bir çevre ve toplumsal ilişkilerin niteliği kimlik oluşumuna katkı sağlamaktadır. Kentte yaşayanlar, yaşam biçimleri ve fiziksel çevre bir bütünlük oluşturduğunda kent kimliğinden söz etmem mümkündür.

Bir kentte ilk görülen, algılanan, kentin bizde bıraktığı etki, zamanla hafızamıza yerleşen izleri kent kimlik algısını oluşturmaktadır. Kent kimlik unsurları o kenti kent yapan, diğerlerinden ayıran, kenti temsil eden özelliklerdir. “O kent onlarla anılır, anlatılır, onlar pek çok sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik veya fiziksel oluşum veya olguların temsilcileri olarak yerel ve küresel özellikler taşıyabilirler. Kentsel kimlik unsurları kenti fiziksel ve sosyal yönleri ile diğerlerinden ayırt eden özelliklerin tümüdür”

(Ocakçı, 1995, s. 226). Kent kimlik unsurlarının belirlenebilmesi için çevrenin doğru bir şekilde algılanması ve tanımlanması önem taşımaktadır.

Kent kimlik unsurları kentin anlamıdır. Bir kentin içinde akan nehir, tarihi kalesi, doğal güzellikleri, dağ eteğinde ya da deniz kenarında kurulmuş olması, dini unsurlara sahip olması, kültürel yapısı ya da ekonomik, ticari gelişmişliği kentlerin ön plana çıkmasında etkili olmaktadır. Örneğin; Venedik kanallarıyla, Antalya falezleriyle, Amasya dağların arasında olması ve içinde akan nehriyle, İstanbul boğazıyla, camileriyle, tarihi yarımadasıyla; Türkiye yöresel lezzetleriyle; Londra sisli havasıyla; Paris Eyfel kulesiyle, İzmir Saat kulesiyle, Londra Hyde Parkla, Moskova Kızıl Meydanla anılmaktadır. Öne çıkan unsurlar kentlerin tanınırlığını da artırmaktadır.

Kentlerin fiziksel, ekonomik, sosyal olarak çok boyutlu yapıda olması kentlerin fiziksel mekânlar olarak algılanmasının yanında toplumun mekâna yüklediği anlamla birlikte ele alınması gerekmektedir. Temelde kent kimlik unsurları doğal ve yapay çevreden kaynaklı fiziksel unsurlar ve sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik kaynaklı toplumsal unsurlar olmak üzere incelenmektedir.

1.2.2.1. Fiziksel Kent Kimliği Unsurları

Tarihsel süreçte kentler süreklilik halinde algılanmakta ve kavranmaktadır. Fiziksel kimlik çok sayıda unsurun etkileşimiyle oluşan bir sitemdir. Fiziksel kimliklerin oluşun, gelişim ve değişim süreçleri her kent için farklılık gösterebilmektedir. Fiziksel kent kimliği unsurları doğal çevreden kaynaklı unsurlar ve yapay çevreden kaynaklı unsurlar olmak üzere sınıflandırılmaktadır.

Kentleri farklılaştıran, insan etkisi olmadan gelişen topografya, coğrafi konum, iklim, bitki örtüsü, jeolojik yapı ve hidrolojik unsurlar doğal çevreden kaynaklı fiziksel unsurlardır. Yapay çevreden kaynaklı unsurlar ise insan ihtiyaçları ve etkisiyle gelişen yapılar, yollar, meydanlar, kentsel donatılar gibi unsurlardır.

Kentlerin kuruluş ve gelişim sürecinde etkili olan ve doğal çevreyi oluşturan bu unsurlar dönemsel etkilerle birlikte kentlerin farklı şekillenmesinde etkili olmaktadır. “Bireyin kendi geçmişiyle ilgili bilinçli- bilinçsiz tüm algıları, bilgileri, birikim ve deneyimleri, düşünceleri, davranışları, gelecek ile ilgili beklenti ve tahminleri, gereksinim ve istekleri ayrıca içinde yaşadığı topluluğun adet, gelenek, inanç ve beklentileri kimliğini biçimlendirir” (Es ve Haşlak, 2019, s. 233). Fiziksel unsurlar birbirinden etkilenmekte olup bir bütünün parçaları olarak görülmektedir. Bu

unsurlardaki farklılıklar, kendine özgü karakteristik özellikler, kentleri birbirinden ayırmakta ve kent kimliği kazandırmaktadır.

Kent kimliğini etkileyen doğal unsurların temelinde coğrafi konum, jeolojik yapı ve topografik özellikler bulunmaktadır. Diğer doğal unsurlar bu iki unsurdan etkilenerek değişmekte ve gelişmektedir. Kentlerin bulunduğu arazi ve özellikleri kentlerin mekânsal oluşumunda önemli belirleyicilerdir. “Arazi, düz, eğimli, tepeli, dağlık olabilir; bitki örtüsü, kaya, kum, toprak gibi veya deniz, göl, akarsu gibi yüzeyleri içerebilmektedir” (Can, 1999, s. 43). Kentin doğa formuna uyum sağlaması birey algısı ve bütünleşmesi açısından gerekmektedir. Bu topografik özellikler kent ve mimari görünüşü etkilemektedir. Jeolojik yapı, kullanılan yapı malzemesinde ve boyutlarında farklılık yaratmaktadır. Bu farklılık da kentin görünüşünü etkilemekte, kente özgü bir silüet ve kentsel dokunun oluşmasına katkıda bulunmaktadır. “Kent ve mimari yapı elemanlarını etkileyen Foça taşı, Ankara taşı, Çeşme taşı, Efes mermeri gibi jeolojik yapı unsurlarının, sahip oldukları morfolojik özellikleri nedeniyle görsel, eğitsel ve turistik açıdan, küresel olarak kentlere ün kazandırdıkları bilinmektedir” (Özer, 1998, s. 21-22). Travertenler, diktler, mağaralar, peri bacaları da kenti farklı kılan jeolojik unsurlardandır.

İklim özellikleri, insanların barınma, üretim, çalışma, dinlenme gibi temel ihtiyaçlarını ve psikolojik durumlarını etkileyen bir unsurdur. Tarih boyunca insanlar yaşamaya elverişli iklimlerdeki coğrafyalarda uygarlıklar kurmuşlardır. İklim, yağış, nem, rüzgâr gibi hava olayları fiziksel çevrenin oluşumunda etkili olmaktadır. İklim farklılıkları kentin fiziksel yapısını doğrudan etkilemektedir. İklim özellikleri kentlerin farklı algılanmasına neden olmaktadır. İklimlerden kaynaklanan farklılıklar her kentin farklı yapıda algılanmalarına neden olmaktadır. “Sert iklime sahip bir yerleşim yeri ile daha ılıman bir iklime sahip olan yerleşim yeri arasında, mimari tasarım, malzeme seçimi, yapı rengi ve yapıların farklı şekillerde konumlanmasından oluşan kent dokularında farklılıklar meydana gelmektedir” (İlgar, 2008, s. 17). İklim özellikleri kenti etkilerken zamanla kent içindeki yapılarda iklimi etkilemeye başlamaktadır. Mevcut duruma göre sıcaklık ve yağışlarda değişimler görülmektedir. Bu farklılıklar kent kimliğinin oluşumunda etkili olmaktadır. İklim özelliklerinin farklılaşması kentlerin kimlik unsuru olarak farklı bitki örtüsüyle donatılmasını sağlamaktadır. Bu duruma Akdeniz’ de turuncgil yetişmesi, Ege’de zeytin ağaçları, sıcak iklimlerde hurma ve palmyelerin görülmesi gibi örnekler verilebilmektedir. Ayrıca kentin bitki örtüsü ile kentte yaşayanlar tarafından oluşturulan bitki örtüsünün uyum içinde olması sürekliliği sağlamaktadır.

“Bitki örtüsü kentin algılanmasında ve tasarımı zenginleştirici unsurlar olarak kullanılabilir” (Can, 1999, s. 95).

Doğal çevreden kaynaklı bir diğer unsurda su kaynaklarıdır. Tarih boyunca yer altı ve yer üstü kaynakları kentler için savunma, ulaşım, peyzaj, sulama gibi çeşitli imkânlar sunmaktadır. Bu kaynaklar kente özgü yapıların oluşmasını, kentlere kaplıca, turizm, spor faaliyetleri, gibi işlevler sağlamaktadır. Örneğin; Eskişehir, Afyon, Kütahya, Bursa, Pamukkale gibi kent alanlarının yer altı kaynaklarına sahip olması bu kentlerin termal turizm kimliğiyle, denize sahip olan kentlerin de deniz turizmi ile tanınmasında etkili olmaktadır. Doğal bir su kaynağı olmasa da su unsurları kentlerde fonksiyonel, estetik amaçla parklar, meydanlar, kavşaklar, yeşil alanlar gibi kentsel mekânlarda kullanılmaktadır. Doğal çevre unsurlarının iyice sentezlenip, korunması, geliştirilmesi kentin kimliğinin güçlü bir şekilde devam etmesi anlamına gelir (Önem ve Kılınçaslan, 2005, s. 116). Bu durum dikkate alındığında kent kimlikleri diğerlerine göre daha kalıcı bir hal almaktadır.

Yapay çevreden kaynaklı unsurlar insanların gereksinimleri sonucu oluşmuş ve insanlar tarafından oluşturulmuş unsurlardır. Yapılar, yollar, meydanlar, kentsel donatılar, kentsel açık alanlar, sembol olmuş öğeler, meydanlar, anıtlar yapay unsurlardır. Görüntü, anlam ve konum özellikleri bu unsurların kent kimlik unsurları olarak değerlendirilmesinde etkili olmaktadır. “Kentsel mekânlarda bulunan bazı öğeler, insanın mekânı algılaması ve mekânla arasında bir bağlantı kurmasında önemli rol oynamaktadır. Mekânın, o kentte yaşayan insanlar tarafından kavranmasını sağlayan kentsel doku, kentlerin kimliklerini oluşturan en önemli etmenlerden biridir” (Özer, 1998, s. 27). Yapay unsurlar toplumsal yapı, kültür, teknoloji, gelenekler, değer yargıları dikkate alınarak şekillenmektedir. Toplumsal özellikleri ortaya çıkarması açısından yapıların bir araya gelişi, modeli ve mekânsal ilişkileri önem taşımaktadır. Yapılar; kentlerin dönemini, yaşam biçimini, toplumların dini, siyasal görüşlerini, yönetim şekillerini, kişileri, olayları, ne amaçla kullanıldıklarını, mimarisini yansıtmaktadır. Bütün bu özellikleriyle kültürel kimlikleri ifade etmektedir.

Bir kentin yapıları kadar bütün kenti çevreleyen yollar, sosyalleşme alanı, kentin simgesi olan meydanlar ve anıtlar da kent kimliği açısından önem taşımaktadır. “Yollar, insanları yönlendiren, bir yerden diğerine ulaşabilmek için kullanılmaları nedeniyle zihinsel haritaların oluşturulmasında temel görevi üstlenen öğelerdir” (Lynch, 2022, s. 51). Yollar fiziksel olduğu kadar sosyal yaşamın gerçekleştiği unsurlardır. “Korunma amacıyla şekillenmiş Ortaçağ kenti dar çıkmaz sokaklarıyla, İslam kenti organik yol

ağıyla, güçlü araç teknolojisine sahip Kuzey Amerika caddeleriyle, Los Angeles da sürat yollarıyla hatırlanır. Bu şekliyle yollar kuzey ülkelerinde gücü, Anadolu’da alçak gönüllülüğü temsil eder” (Kılınçaslan, 1995, s. 66).

“Meydanlar, toplumsal ve sosyal yönden birçok önemli işlevi yerine getirmiş ve dönemin önemli olaylarına sahne olarak kentin önemli bir merkezi konumundadırlar. Sahip olduğu işlevlere, şahit olduğu olaylara göre kente kimlik kazandıran unsurlardır” (Erkan, 2002, s. 45). New York’ta Times, Roma’da Piazza San Pietro, Londra’da Trafalgar meydanları Moskova’da Kızıl Meydan, İzmir’de Konak, Ankara’da Kızılay, İstanbul’da Taksim meydanları gibi örnekler bulundukları kentlerin kimliğine ve tarihi dokusuna katkı da bulunmaktadır.

Tarihi ve kültürel değerleri ortaya koyan anıtlar insanların ve toplumların zihinlerinde yer etmiş olay ya da kişileri sembolleştirmektedir. Sembolleşen bu anılar taşıdıkları tarihi ve kültürel anlam yanında görsel olarak da zenginlik sağlamakta, turizm açısından da kentin tanınırlığını artırmaktadır. Referans unsuru da olan anıtlar toplanma, buluşma, odak noktası, tarif etme unsurları olarak da işlev görmektedir. Bir diğer fiziksel unsur olan kentsel donatı unsurları; duraklar, aydınlatma elemanları, oturma birimleri, elektrik direkleri, tabelalar, işaret levhaları, su elemanları, yer döşemeleri gibi elemanlardan oluşmaktadır. Kentin sembolü haline gelmiş bu unsurlar kentte güçlü bir kent kimliğinin oluşmasını, tanınmasını ve kazanç olarak potansiyel oluşturmasını sağlamaktadır. Birbirini tamamlayan, bütünlük içinde yer alan kentsel açık ve yeşil alanlar, kullanılan peyzaj elemanlarıyla kentin fiziksel yapısını oluşturan alanlardır. Kullanılan elemanların kentlerin kendine özgü olması farklılık yaratmaktadır. Rekreatyon amaçlı, aktivite amaçlı kullanılabilen bu alanlar kentte yaşayanların anlam yüklemesiyle kent kimliği açısından önemli bir unsur haline getirmektedir.

Kentlerin kendine özgü olan coğrafi konumu, topografik özellikleri ve jeolojik yapısı dikkate alınmadan gerçekleşen kentleşme doğal afetlere sebebiyet vermektedir. İklim özelliklerinin kentte yaşayanlardan ve faaliyetlerden etkilenmesi aşırı sıcaklık, beklenmeyen don olayları, yağışların azlığı veya çokluğu gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Kent kimlikleri açısından önem taşıyan su kaynakları zamanla kentte yaşayanlarla olan etkileşimi, suyu denetim altına alınmaya çalışılması, kaynakların plansız yönetimi sebebiyle su kaynakları zarar görmektedir. Kentler geliştikçe, nüfus arttıkça plansız kentler ortaya çıkmaktadır. Zamanla ihtiyaçların giderilmesi, kentlerin teknolojiye ayak uydurmaya çalışması, küreselleşmenin etkileri, kentleri tarihsel ve kültürel hiçbir ize rastlanmayan beton yığınları haline getirmektedir. Bu durum kent kimliğine de

zarar vermektedir Kent dokusunun ve kimliğinin bozulmaması için doğal unsurlarla uyum içerisinde bir kentleşme gerçekleştirilmelidir. “Bir yerin kimlikli hale gelmesi sadece o yerdeki binaların birbirine göre konumlarıyla, biçimleriyle ya da peyzaj özellikleriyle açıklanamaz. O yerde gerçekleştirilen faaliyetler, bu faaliyetlerin yarattığı insan yoğunluğu ve etkileşimlerin yarattığı anlamlar kimliğin oluşumuna katkıda bulunur” (Tekeli, 2009, s. 84).

Kent kimliği, kentin doğal ve yapay çevre özellikleri ile kentteki yaşam deneyimleri, kültürüyle birlikte anlam ve değer kazanmaktadır. Birey ve toplum kimliği kent kimliğinin oluşumunda önemli etkenlerdir. Toplumdaki ilişkilerin yanı sıra kentteki mekânlar, nesneler ve çevreyle kurduğu ilişkiler sonucunda oluşan bireysel kimlik kent kimliğinden etkilenmekte ve onu etkilemektedir. Kenti oluşturan insan kentle bütünleşmektedir. “İnsan, kültür ve mekân kavramları arasında önemli bir ilişki vardır. Kentsel mekân, içinde bulunduğu toplumun dil, duygu, düşünce, inanç, sanat ve yaşayış öğelerini yansıtır” (Özer, 1998, s. 42).

1.2.2.2. Toplumsal Kent Kimliği Unsurları

Toplumsal kimlik unsurları temelde sosyo-kültürel, sosyo-ekonomik ve sosyo-psikolojik olmak üzere incelenmektedir. Sosyo-kültürel kimliğin kent kimliği unsuru olmasını sağlayan unsurlar ise; demografik yapı kültürel yapı ve tarihsel özelliklerdir. Kentin toplumsal ve ekonomik yapısından kaynaklanan nüfus hareketleriyle oluşan demografik yapı nüfusun büyüklüğünden, yoğunluğundan, artış oranından, yaş gruplarından, istihdam edilenler ve niteliklerinden, doğum-ölüm oranlarından etkilenmekte ve bu unsurlarıyla kent kimliğine yön vermektedir.

“Kültür, tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür” (TDK Sözlüğü, 2023). Kültür kentlerin geçmişlerini ve geleceklerini bağlayan bir unsurdur. Dinamik, değişken ve heterojen yapıda olan kültürler etkileşim halindedir. Kentte yaşayanlar paylaştıkları yaşam alanlarında ortak paylaşımlar ve hareketler oluşturmaktadır. Kentte gerçekleşen yaşam tarzı ve yaşam tarzına anlam yükleyen kültür, birbirinden farklı olanları bir arada tutan doğanın ve tarihin kente bırakmış olduğu kent kültürüdür. Nesilden nesile aktarılan deneyimler, gelenekler, değerler, inançlar sosyo-kültürel yapıyı oluşturmaktadır. Toplum davranışlarını yöneten, kalıplaşmasını sağlayan bu yapı kent kimliğinin oluşumuna katkı sağlamaktadır. Kent kimliğinin korunabilmesi

için sahip olunan kent kültürlerinin benimsenen toplumlar tarafında özünü kaybetmeden geliştirilerek sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir.

Dinler, inanışlar ve ideolojiler de toplum yapısını etkilemekte ve toplumdaki değişim ve gelişimlerden etkilenmektedir. Kentsel yapılar bu unsurlar çerçevesinde değişime ve dönüşüme uğramaktadır. Toplumun kültürü, yaşayış biçimi, eğitim seviyesi ve mekânsal özellikler dini inanış çerçevesinde şekillenmekte ve kent kimliğini etkilemektedir. Mekke, Vatikan, Kudüs gibi dinler açısından önem taşıyan kentlerde kent kimliğine etkisinin yanı sıra küresel çapta tanınmalarına katkı sağlamaktadır. Coğrafyaları, kültürleri gibi özellikleri ile birlikte kentler ayrıca sahip oldukları lezzetleriyle de tanınmaktadır. İtalya'nın pizza ve makarnası, Fransa'nın krep'i Türkiye özelinde Hatay'ın künefesi, Gaziantep'in baklavası, Adana'nın kebabı, Konya'nın etli ekmeği gibi uluslara ve yörelere ait farklı mutfakların lezzetleri de kentlerin tanınmasına ve kent kimliğine katkı sağlamaktadır.

Kentler tarihsel geçmişi, yaşanmışlıkları, bu süreçte sahip oldukları ile kimlik kazanmaktadır. “Tarihsel miras, dün ile bugün arasında köprü kuran, nesiller arası iletişimi güçlendiren, bir kente, bir ulusa ait hissettirerek kimlik problemlerine çözüm getiren, kentlerin algılanma biçimine etki eden, yeniden elde edilemeyen sınırlı kaynak özelliği gösteren güçlü bir kimlik ögesidir” (Kiper, 2004, s. 14). Tarihsel kimlik oluşumunda kent mimarisi, mekânlar ile birlikte toplumların yükledikleri anlamlarında etkisi görülmektedir. Geçmişten gelen birikimler, yaşanan süreçlerin mekâna yansımalarının farklı olması kent kimlikleri üzerinde etkin rol oynamaktadır. “Tarihsel kimlik, kent üzerinde söz sahibi olmuş uygarlıkların farklı özelliklerini katmanlaştırarak günümüze kadar taşımaktadır” (Kaypak, 2010, s. 380). Tarihi özelliğiyle anılan tarihsel kimliğini günümüze koruyarak getiren çok sayıda kent bulunmaktadır. Ancak çok sayıda kentte küreselleşme, savaşlar, yerel yönetimlerin uyguladığı politikalar tarihi özellikleri yok saymakta, tarihsel kent dokusunu ve kimliğini bozmaktadır. Kentlerin sağlıklı ve sürdürülebilir olması açısından tarihsel kimliğin korunması ve çağdaş yaşayış tarzına uyumlu şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Son zamanlarda kentlerin tanınmasını ve öne çıkmasını sağlayan tarihsel özgün kimliklerin öneminin anlaşılması korumaya yönelik çalışmaları arttırmaktadır.

Toplumsal unsurlardan bir diğeri de sosyo- ekonomik yapıdır. Sanayileşme, teknolojik gelişmeler ile birlikte küresel çapta toplumsal gelişmeler ve değişimler meydana gelmiş, göç hareketleri kentleşmeyi hızlandırmıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde geçmişte büyük oranda doğal çevreden etkilenen kent kimliği, günümüzde daha çok

ekonomik yapı özelliklerinden etkilenmektedir. “Ekonomik aktivitelerin yoğun olarak yaşandığı kentler diğerlerinden hep bir adım önde olmuş ve kimliklerini çeşitli açılımlarla vurgulama özelliğine sahip olmuşlardır” (Demirsoy, 2006, s. 56).

“Kentlerin coğrafi özellikleri, insanların eğitim ve kültür yapısı, diğer kültürlerle olan iletişimi ekonomik yapılarını ve geçim kaynaklarını etkilemektedir” (Kayhan, 2021, s. 9). Kentler bulundukları coğrafyanın etkisiyle sahip oldukları farklı potansiyeller çerçevesinde farklı faaliyet alanlarında gelişmektedir. Bu durumdan etkilenen ekonomik gelişmelere bağlı olarak kentler farklı işlevlerle anılmaktadır. Kent kimlikleri de işlevlere bağlı ortaya çıkmakta ve şekillenmektedir. Kentlerin sanayi kenti, turizm kenti, tarım kenti, üniversite kent, maden kenti, tarı kenti gibi kimliklerle tanınması baskın ekonomik faaliyet çerçevesinde belirlenmektedir.

“Toplunun ekonomik yapısı, insanların gelir seviyesi kentin tanımına ve havasına farklı nitelermeler getirmektedir” (Erip, 1998, s. 38). Eğitim seviyesi, gelir düzeyi gibi faktörler beklenti ve istekleri değiştirmesi açısından dikkate alınmaktadır. Örneğin, kent yapısı İstanbul’da Etiler, Kadıköy gibi gelir düzeyi yüksek insanların yaşadığı bölgelerde farklı görüntü verirken Bağcılar, Kâğıthane gelir düzeyi düşük insanların yaşadığı bölgelerde farklı görüntüler vermektedir. Ekonomik faaliyetlerin kentlerde artması istihdam için ne kadar olumlu görünse de kent dokusu ve kimliği açısından olumsuz yönde gelişmektedir. Önemli olan değişen kent dokusunun geçmişe uyum sağlaması, doğanın bozulmaması; küreselleşme ile kentlere özgü olan özelliklerin aynışlamaması ve özgünlüğünü kaybetmemesidir.

“Kentlerde bir ailenin ferdi olmanın yanı sıra aynı değerlerin paylaşıldığı daha geniş bir kitlenin ya da bir grubun üyesi olma arzusu, bir kente ait olmanın verdiği gönenci yaşama ve paylaşma isteği en temel sosyo-psikolojik faktörler olarak sıralanabilir” (Keleş, 2022, s. 58). Bireyin kendini topluma ve kente ait hissetmemesi, dışlanması, kentten beklediklerini bulamaması, gereksinimlerine ulaşamaması yaşadığı mekâna yönelik herhangi bir sorumluluk almamasına hatta zarar vermesine sebebiyet vermektedir. Çevreye karşı yapılan olumsuz davranışlar kent kimliği üzerindeki olumsuz etki yaratmaktadır. Birbiriyle etkileşim içinde olan birey ve çevre arasında psikolojik açıdan sağlıklı bir ilişkinin olması gerekmektedir.

1.2.3. Kimliksizleşen Kentler

Uzun bir zaman diliminde oluşan kent kimliğini, kentin sahip olduğu kente özgü özellikler şekillendirmektedir. Kent kimliğinin oluşumu ve gelişimi kadar korunması ve

sürdürülebilir olması da büyük önem taşımaktadır. “Tarihsel oluşum iyi yönetilemezse kimlikli olan bir kent kimliğini yitirebilir” (Tekeli, 2009, s. 85). Uzun bir sürede birikimlerle oluşan kent kimliğinin önlem alınmaması durumunda kaybedilmesi kısa bir zaman içerisinde gerçekleşebilmektedir. “Bir kentte yer alan faaliyetler nitelik değiştiriyorsa, binalar işlevlerini kaybediyorsa, kent yaşayanlar için olumlu anlamlar üreterek, yaşam kalitesine katkıda bulunma özelliğini yitiriyorsa kent kimliksizleşmektedir” (Tekeli, 2009, s. 85). Böylece birbirinin aynısı olan kimiksiz kentler ortaya çıkmaktadır.

Günümüze her şey hızla yaşanmakta ve tüketilmektedir. Modernleşme olgusu insan yaşamını sürekli harekete ve değişime odaklı hale getirmiştir. Mekâna da yansıyan bu durum en çok kentlerde hissedilmektedir. Kentlerin disiplinsiz, plansız büyümesi, kentsel değerlerin dikkate alınmaması ile başlayan sağlıksız süreç kültürel değerlerin değişimine neden olmaktadır. Günümüzde yaşanan yoğun sanayileşme, hızlı kentleşme ve küreselleşmenin etkisiyle kentlerin farklı özelliklerini ortaya koymak, tanımlamak, insan, mekân kimliklerinin korunmasını sağlamak günden güne zorlaşmaktadır. “Yaşanılan çevrelerin farklılık değerlerini kaybetmekte oldukları ve kendilerini anlatacak özgün bir niteliklerinin kalmadığı, kültürel anlamda kimliklerin giderek eridiği, farklılıkların azaldığı, birbirlerine benzer oldukları görülmektedir” (Aslanoğlu, 2000, s. 63).

Kentler sürekli olarak yaşanan gelişim ve değişimlerden kolayca etkilenmektedir. Kentlerin kimlikleri kaybetmelerine yol açabilecek olumlu olumsuz birçok gelişme yaşanmaktadır. Kentlerin kimliksizleşmesinde en belirgin etken küreselleşmedir. Toplumların kendine özgü olan sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamlarını geliştirmiş ülkelerin amaçları doğrultusunda şekillendirmeye çalışmaktadır. “Küreselleşme ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yönleri olan bir süreçtir ve çok geniş bir etki alanına sahiptir” (Beyazıt ve Güneş, 2017, s. 323). Sonuçları itibariyle kentleri, toplumsal yaşamı ve mimariyi dolaylı olarak da kent kimliklerini etkilemektedir. Küreselleşme kent yaşamında benzer mimariler, yeni tüketim toplumları ve benzer bireyler yaratmaktadır. Kenti ve kentlileri tek tip kalıplara girmeye zorlamaktadır. “Aynı tarz yapı teknolojisi ve malzemeleri kullanılarak benzer mimari üslupla yapılan çok katlı yapıların yaygınlaşması ile kentler giderek birbirine benzeşmektedir” (Ulu ve Karakoç, 2004, s. 59). Birbirine benzeyen, aynılaşan kentler özgünlüklerini yitirerek yerel kimliklerini bozmaktadır.

Kentlerde kimlik kaybına neden olan bir diğer etken de doğal afetlerdir. Tarihsel süreçte meydana gelen deprem, yangın, sel, kuraklık gibi doğal afetler kentlerin gücünü kaybetmesine veya tamamen yok olmasına neden olmuştur. Özellikle günümüzde de çok

sık olarak görülen deprem ve yangın felaketleri kimlik unsurlarına zarar vererek kent yapısını bozmaktadır. Toplumların yok olmasına neden olan salgın hastalıklar da sosyal, kültürel ve tarihsel kimliğe zarar veren etkenlerdendir. “Salgınlar, dönemler boyunca farklı coğrafyalarda milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine, devletlerin yok olmasına ve kent dokularının zarar görmesine neden olmuştur. Salgın hastalıkların en önemli nedeni insanların bir arada yaşamaya başlaması ile toplumsal ilişkilerin kurulmuş olması gösterilmektedir. Kentlerin yıkılmasına ve kent kimliklerini kaybetmesine neden olan bir diğer etken de savaşlardır. Savaş sadece yaşandığı ülke kentlerine zarar vermemektedir. Aynı zamanda dış göçlerle farklı ülkelere yerleşen mültecilerin kentlere uyum sağlayamaması, plansız ve çarpık kentleşme göstermeleri, farklı kültürel değerlere sahip olmaları da göç ettikleri kentlerin kimliklerine de zarar vermektedir.

Sanayi devrimi her alanda etki bıraktığı gibi kentleri de etkilemiştir Sanayileşme ile birlikte artan göçler sonucunda ortaya çıkan hızlı ve çarpık kentleşme kentlerin kimliksizleşmesinde en etkili etkenlerden olmuştur. Hızla artan nüfus çevresel ve yapısal sorunlar meydana getirmiştir. Kentlerin imkân sağlayabileceğinden daha fazla nüfusun göç etmesi gecekondu mahallerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu mahalleler kentle uyum sağlayamadığından yeni bir yaşam alanı ve kültür oluşturmuşlar, bu da toplumsal hayata olumsuz bir şekilde yansımıştır. Sağlıksız, estetik olmayan yapısal alanlar oluşmuş, tarihsel ve kültürel kent dokuları yapılaşmaya açılmış ve zarar görmüştür.

Kent kimliği ile kentte yaşayanlar arasında karşılıklı ve birbirinden etkilenen bir ilişki bulunmaktadır. Kentlerin kimliklerinin bozulmasında etkili olan çok sayıda unsur bulunmakta ise de bunların temelinde tarihsel, kültürel köklerinden kopan, kültürel yozlaşma yaşayan insan bulunmaktadır. Var olduğu andan itibaren insanların ihtiyaçlarını karşılamaya, değişen ve gelişen dünyaya yetişmeye çalışması, özenmesi, kendini mutlu edeceğine inandığı her şeye ulaşma çabası, devamlı olarak taleplerde bulunması, doğayla kıyasıya savaşıp ona egemen olmaya çalışması; kentleri doğal olandan koparmakta ve yapay mekânlar üretilmesine sebep olmaktadır. Geleneksel, yerel, tarihsel özellikler ile oluşan kent kimliklerinde görülen özgün yapı-doğa-insan ilişkisi yok olarak kentler sıradanlaşmaktadır. “Kentler son 20 yıl içerisinde birbirleri ile yarışan bir işletme gibi örgütlenmekte, kent işlevi bir işletme olarak verimlilik ve kar sağlamaya dönüşmektedir” (Ulu ve Karakoç, 2004, s. 62). “Bu kar elde etme amacı, kentlerin ve kentsel imgelerin hızla bozulmasına ve içeriklerini kaybetmelerine neden olmaktadır” (Keleş, 2005, s. 15-16). Dünyanın her tarafında kentin işlevleri giderek birbirine daha fazla benzemekte,

büyük ölçüde kapitalizmin üretim düzenine tabi olan bu süreçte kentler kimliksizlik ve kimlik arayışı sorunuyla yüzleşmektedir. Kentlerde ortaya çıkan kimlik sorunu kentte yaşayanların kente yabancılaşması, kendilerine kente ait hissetmemesi, nesillere bırakılacak tarihsel ve kültürel mirasın bozulması gibi başka sorunları da beraberinde getirmektedir.

“Kenti koruma konusu, bireyden bağımsız düşünülemez. İnsanların yaşadıkları kenti sahiplenmeleri ve korumaya yönelmeleri için; kentin geçmişini, hangi medeniyetlerin katkılarıyla bugüne geldiğini, yaşam kültürünü bilmeleri gerekmektedir” (Arık, 2022, s. 61). Kentte yaşayanların kente aidiyet duymaması kenti sevmemesi, korumaması, kent sorunlarıyla ilgilenmemesi sonucunda kent dokusu ve bütünlüğü zarar görmektedir. İnsanların kente anlam yükleyememesi sonucunda kent kimliksizliğinin boyutları, mekân kimliğinin yeniden üretilmemesi, yapılaşmanın aynılaşması ve kent deneyimlerinin sıradanlaşması olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentler kentlilerin anlık isteklerine hizmet veren mekânlara dönüşmektedir. “Gelişim süreci boyunca kendini kentlerde gösteren bu sorunlar doğru algılanıp yönlendirilmediği için bir çözümde üretilmemektedir. Bu nedenle kentsel kimlik konusuna duyarız olan hemen her ülkede kimliksiz kentler başıboş biçimde sorunlarıyla birlikte büyümeye devam etmektedir” (Demir, 2006, s. 117).

Kent kimliği kentin farklılaşması ve imajını korumasında önemli kilit bir noktadadır. Küreselleşen dünyada ülkelerin yarışı artık kentlerin yarışı haline gelmiştir. Bu rekabet ortamında kentin tanınmasını sağlamak, öne çıkmak kent kimliğine sahip olmakla mümkün olmaktadır. “Bir kentin yitirilmiş kimliğinin yeni koşullarda başarılı bir şekilde yeniden üretilmesinin yolu, geleceğin koşullarında geçmişle ilişkileri olan yeni kimlikler oluşturmaktır. Çözüm tarihi dondurarak değil ancak tarihin akışının sağlanmasıyla bulunabilir” (Tekeli, 2009, s. 85). Bu bağlamda geçmişinden kopuk, birbirine benzeyen, kimliksiz bir kent olmamak için kültürel, tarihsel, sosyal özgün kent değerleri ve birikimleri korunmalı, kent halkının aidiyet duygusu güçlendirilmelidir. Kentte yer alan yapılara yönelik kararlar alınırken kentsel alan bütün olarak düşünülmelidir ve bu yapıların kent dokusuyla, çevresiyle olan ilişkisi göz ardı edilmemelidir. Kentlerdeki sürdürülebilirliğin sağlanması açısından geleneksel değerlerin korunması, gelişmelerin mevcut doku ile uyumlu olarak tasarlanması gerekmektedir.

2. BÖLÜM

KENT VE KENT KİMLİĞİ ÜZERİNE YAPILMIŞ OLAN ULUSAL VE ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

Bu bölümde araştırmaya yönelik literatür özeti verilmektedir. Kent kimliği kavramı ve kent kimliği ile birlikte ele alınan kent kimliğinin küreselleşme, kent imgeleri, kentleşme, kimlik sorunları, kimliksizleşme, kentlinin üniversite algısı, kentlilik bilinci, sürdürülebilirlik, öğrencilerin kent algısı, kent kimliği unsurları üzerine yapılmış makale, kitap, lisansüstü tez çalışması ve benzeri yayınlar incelenerek genel bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. İlk olarak kent kimliği konulu çalışmalar, daha sonra üniversite-kent ilişkisi bağlamında yerel halkın üniversite algısının olduğu çalışmalar ve son olarak da üniversite öğrencilerinin kent algısını konu edinen çalışmalar kronolojik sırayla verilmiştir.

Lynch (1960) çalışmasında, insanların kenti algılayışlarının zamanla ve kişiye göre değişebileceğini varsaymaktadır. Bu varsayımdan yola çıkarak insanlara bir kentte gidecekleri yeri nasıl bulduklarını ve giderken çevrelerinde ne gördükleri sorularını sormuştur. Çalışmaya katılan insanlar mekânsal algılarını bir kâğıt üzerine şekillerle çizerek haritalama tekniğini kullanmışlardır. Lynch bu doğrultuda yollar, kenarlar/sınırlar, bölgeler, düğüm/odak noktaları, işaret öğeleri olmak üzere mekân algısında zihinlerde kalan beş temel unsuru tespit etmiştir. Bu tespit ile insanların mekânları harita olarak zihinlerinde sakladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Gugler ve Flanagan (1978) çalışmalarında, kentlerdeki süreci tarihsel, kültürel ve mekânsal değişimler ile tanımlamaktadır. Ancak bu değişim sürecinin etkilerinin ayırt edilmesinin oldukça zor olduğunu, yaşanan süreçlerin birbirleriyle ilişkilerinin oldukça güçlü olduğu ve değişimler için gerekli olan altyapının sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Her alanda yaşanan değişimin kentsel alandaki etkilerinde kimlik kavramı dikkate alınarak değişimin kimlikle bağlantılı bir şekilde ele alınmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Canter vd. (1988) çalışmasında, kent kimliğinin oluşumunda etkili olan sosyal davranış, ekonomi, nüfus ve estetiği önemli etmenler olarak tanımlamıştır. Tarihsel süreçte yaşanan mekânsal ve bireysel değişimlerin kent kimliği oluşumunda etkili olduğunu belirtmiştir. Kent kimliğinin belirlenmesi ve analiz edilebilmesi amacıyla 200

kişiyile telefon görüşmesi yapmışlardır. Araştırma sonucunda halkın, alışkanlıkların, deneyimlerin, yaşanan sürecin ve kenti ziyaret edenlerin kent kimliğine etkilerinin olduğuna vurgu yapılmıştır.

Tekeli (1990) çalışmasında, hızlı kentleşmenin beraberinde kentleri tek tipleştirdiği kent kişiliklerinin yok olduğu kimliklerinin kalmadığını belirtirken kent plancıların ve yerel yönetimlerin bu duruma çözüm getirebilmek adına arayışta olduklarını ancak bu arayışın başarısızlıkla sonuçlandığını gözler önüne sermiştir. Kent kimliğinin oluşumunda gerekli olan etmenleri, kent plancıların rolünü anlatmaya çalışan Tekeli; kentin her şeyiyle ve herkesle bir bütün olarak ele alınması gerektiğini önermiştir. Ancak dönemin yeni bir kavramı olan kent kimliği açısından anlattıklarının bir sonuç mu yoksa yeni sorunlar mı olduğuna da açık kapı bırakmıştır.

Ertan (1995) lisansüstü çalışmasında, bireylerin kent kimliği algısının olup olmadığını, tarihsel süreç ve değişen dünyanın kent kimliklerine olan etkilerini yüzyıllar önce aynı özelliklere sahip olan ancak zamanla farklılaşan Mudurnu ile İzmit kentleri özelinde ele almaktadır. Kent kimliklerinin değerlendirilmesinde anket verileri ve gözlemler en önemli araçlar olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak kentlerde kimlik kavramı ve kimlik algısı karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Mudurnu kentinde halkın ilgisi, kente olan bağlılığı, kenti sahiplenip terk etmemesi kent kimliğinin korumasını sağlarken değişen İzmit kentinde toplum yapısıyla kent kimliğinin de yok olduğu tespit edilmiştir.

Çöl (1998) lisansüstü çalışmasında, ülkemizdeki kent kimliği sorunlarını belirleyerek sorunlara çözüm olabilmek amacıyla Dünya ülkelerinden bazı kentlere ilişkin uygulamaları dikkate alarak bir tasarım denge modeli oluşturmayı hedeflemiştir. Model; yaşanılabilir çevre, yüksek yaşam kalitesi ve yaşamı kolaylaştıran ekolojik yapı çerçevesinde üç temel özellik üzerine kurulmuştur. Modelin odak noktasında eski ve yeni kent dokularını sentezleyerek kent kimliğinin dengesini sağlamak olmuştur. Modelde kimliksizleşmiş kentler ve kimliğini henüz yitirmemiş kentler; insan, çevre, bütünlük, estetik, çeşitlilik ve sürdürülebilirlik olmak üzere altı ölçüt kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz verilerin değerlendirilmesi sonucunda tasarım denge modelinin gerekli şartlar sağlanıp kentlere uygulanması durumunda kent kimliklerinin korunabileceği ve sürdürülebilir olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Erip (1998) lisansüstü çalışmasında, yaşanan göçlerin kentlerde meydana getirdiği mekânsal, sosyal, kültürel ve tarihsel değişimleri belirleyerek bu değişimlerdeki sorunlara çözüm önerileri sunabilmeyi amaçlamıştır. Kentleşmenin hızlanmasıyla artan iç göçlerin kent kimliğine etkilerini eski ve yeni bölgelerinden seçimler yaparak İstanbul özelinde

ele almıştır. Çalışmada kentlerin kendine özgü planlama ve gelişim göstermediği, göçlerin estetikten yoksun, mutsuz toplumları ortaya çıkardığı, kent kimliklerinin zarar gördüğü tespit edilmiştir. Bu bağlamda göçlerin temel sebebi olan işsizlik ve güvenlik sorunlarının çözülmesi amacıyla endüstrileşmenin ülkenin tümünü dağıtılması ile güvenlik sorunları olan yerleri geliştirmeye yönelik yatırımların yapılması önerilmiştir.

Can (1999) lisansüstü çalışmasında, kavrama açıklık getirebilmek amacıyla kent kimliğini mekânsal ve sosyokültürel boyutta tarihsel süreciyle birlikte ele almıştır. Kent kimliği ile ilgili yaklaşımlar ve bu yaklaşımlara yapılan eleştirilerin incelenebilmesi için öncelikle kavramla ilgili sorunları, etkileşimde bulunduğu unsurları incelemiştir. Geçmişteki kent kimliğini inceleyip yaşanan gelişme ve değişimlerin gelecekte nasıl bir kent kimliği kavramı oluşturacağını ortaya koymaya çalışmıştır. Kimlik anlayışının mekândan ayrı düşünülemediği, bireyin gelişiminin toplumun gelişimine bağlı olduğu, hangi kimlik anlayışının öne çıkarılacağına toplumsal adalet kavramının vurgulanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aslanoğlu (2000) kent kimliğini Bursa özelinde incelemeyi amaçladığı çalışmasının bölümlerinde, geçmişten günümüze tarihsel süreçte kentlerin, kentli kimliklerin yaşadığı değişimleri değerlendirme çabası içindedir. Modernizm-postmodernizm-küreselleşme kavramlarının çerçevesinde kent olgusunun başlangıcını, gelişim ve değişimini, etkilerini anlamaya yönelik bir yapıda ele almıştır. Bursa ilinde kentsel mekânların parçalanmış olduğu bu parçalanmaya çözüm arayışları olduğunu, bilinçaltında eskiyle yeninin ortaklaşa kazandığı imajların yer bulduğu sonucuna ulaşmıştır.

Aydoğan (2001) lisansüstü çalışmasında, kentlerin sahip olduğu özgün kent kimliğinin ortaya çıkarılması için yapılan tasarımların kentin özelliklerine uygun olması gerektiğini, bu konuda tasarım rehberlerinin önemli araçlar olduğunu ancak 2001 yılı ve öncesi düşünülerek ülkemizde kullanımın yaygın olmadığını belirtmiştir. Dünya genelinde var olan kentsel tasarım rehberi örneklerini inceleyerek rehberlerin ülkemizde planlama ile bütünleşip yasal mevzuata da dâhil edilerek başarı elde edip edemeyeceğine yönelik bir deneme yapmıştır. Bu kapsamda İzmir tarihi Kemeraltı Çarşısı özelinde kent kimliğinin korunmasını sağlayacak bir kentsel tasarım rehberi geliştirmiştir.

Kiper (2004) çalışmasında, kent kimliklerinin oluşmasında tarihsel, kültürel miras, tarım, orman alanları kıyıları gibi doğal kaynakların etkili olduğunu savunmuştur. Nüfusun büyük çoğunluğunun kentlerde yaşamaya başlamasıyla taleplerin arttığı kentlerde yapılanmanın da değiştiği görülmekte olup kentlerin mevcut kimliklerinin

küreselleşmeye yenik düştüğünü belirtmiştir. Küreselleşme ile tek bir modelde kentler oluştuğunu, yerel özgünlükler kaybedilmekte olduğunu ve kentlerin kimliksizleştiğini ortaya koymuştur.

Ulu ve Karakoç (2004) çalışmalarında, küreselleşmenin amaçları doğrultusunda dünyayı şekillendirdiği bu durumda mekân, mimari ve kimliklere olan etkisine değinmiştir. Ülkemizdeki kent kimliğini oluşturan etmenlerden, 2. Dünya Savaşı sonrası göçlerinde etkisiyle değişen kent kimliği arayışlarından bahsetmiştir. Kentlerin birbirleriyle olan yarışta tek tipleşmelerini ve özgünlüklerini kaybetmelerine eleştirel bir dille vurgulamıştır. Kimliksizleşmenin önüne var olan özgün değerlerle geçilebileceğini önermiş ancak bu durumun zor olduğu belirtmiştir.

Pusic (2004) çalışmasında, sosyal bir durum olarak kent kimliği ve sürdürülebilir gelişmeyi incelemiştir. Çalışmada değişimlerin kentlerin kimliklerini ne derecede etkilediği ve kentlerin geleceği için ne ölçüde bir değişim yaşayabileceği hakkında iki önemli soru üzerinde durulmuştur. Araştırma kentsel, ekonomik, sosyal ve yaşam tarzı özelliklerindeki değişimler olmak üzere dört ana başlık altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda değişikliklerin kent kimliği üzerinde etkili olduğu ve sürdürülebilir kentler için kimliğin korunması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Önem ve Kılınçaslan (2005) çalışmalarında, İstanbul'un tarihi ve kültürel değerlerinin şekillenmesinde önemli rol oynayan, kentin fiziksel yapısının bir ögesi olan Haliç anlatılmıştır. Haliç'in zengin kimlik elemanlarına sahip İstanbul'un alt bölgesi olduğu belirtilerek bir kimlik ögesi olarak geçmişten günümüze genel durumuna değinilmiştir. Böyle büyük bir değer korunması gerektiği ve çevresindeki dönüşümün Haliç'e göre düzenlenmesi vurgulanmıştır.

Demir (2006), çalışmasında günümüz kentlerinin en büyük sorunlarından biri olan kimliksizlik olgusunun farkında olunmadığını ya da göz ardı edildiğini dile getirmiş ve bu durumu eleştirmiştir. Kentlerin tanınmasında, tanıtılmasında ve mevcut potansiyellerinin belirlenmesinde; kent kimliğinin önemine değinmiş ve kent planlaması çerçevesindeki durumunu vurgulamıştır. Bu kapsamda kentsel kimlik oluşturmak amacıyla kişisel olarak tasarlanmış olduğu uluslararası çocuk kenti örneğiyle kent kimliğinin oluşumunda ve gelişiminde kent plancılarının rolünü açıklamaya çalışmıştır. Kent plancılarının temel görevlerinden birinin yaşadığı çevreyi kendi bakış açısı ile değerlendirip, sorunları tespit edip, eleştirilerini yetkili kurumlara iletmek olduğunu; bu şekilde kent plancıları tarafından kentlere kimlik kazandırılacağını belirtmiştir.

Uçkaç (2006) lisansüstü çalışmasında, Ankara Keçiören’de yaşayan bireylerin kentlerini hangi özelliklerle ve unsurlarla tanımladıklarını belirleyerek; zaman içerisinde kentsel tasarımın kent kimliğindeki önemini ve kent kimliği unsurlarında meydana gelen değişimleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmasında Keçiören ilçesinde belediyeye yakın mekânlarda yaşayanlara rastlantısal örneklem tekniği ile anket uygulamıştır. Doğal ve sosyal etkileşimlerin kent kimliğine en çok etki eden faktörler olduğunu tespit etmiştir. Ulaştığı bu tespit ile kent kimliği ve kentsel tasarım arasındaki ilişkinin temelinde kentin fiziksel yapısının ve sosyal karakteristik değişiminin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Birol (2007) çalışmasında, son zamanlarda kaybedilen özgün kent kimliklerini Balıkesir özelinde kentteki modern mimarlık örneklerinden olan kervansaray otelinin yıkılması olayı ile ele almıştır. Kent kimliğinin özgün simgelerinin yok edilmesinin kimliği bozduğu sonucuna ulaşmış, bu bağlamda çalışmasında kent kimliğinin oluşumu ve korunmasını, yapıların kentlerin kimlik oluşumunda sahip olduğu önemine değinmiştir.

Cavcav (2007) lisansüstü çalışmasında, küreselleşmenin, siyasal, ekonomik, kültürel boyutlarının Ankara’da kent kimliğine etkisini, kentte meydana getirdiği değişim ve dönüşümleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Küreselleşmenin kent kimliğine olan etkisini Ankara’nın semtlerini az, orta ve çok gelişmiş olarak belirleyip sınıflandırdığı üç bölge kapsamında incelemiştir. Bu bölgelerde gelir, eğitim ve kültür düzeyinin gelişmişlik ile doğru orantılı çıkmış olduğu görülmüştür. Genel boyutuyla da küreselleşme ile meydana gelen değişim ve dönüşümlerin toplumun oluşturduğu özgün kimlikleri yok ettiği tespit edilmiştir.

İlgar (2008) lisansüstü çalışmasında, tarihsel süreçte Eskişehir’in kent kimliği ve kimlik öğelerinde meydana gelen değişimleri Mimarlar Odası Eskişehir Şubesi’ne kayıtlı mesleki olarak aktif mimarlar ile Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi’nde eğitim alan mimar aday öğrenciler açısından ele almıştır. Uygulanan anketler ile kentin hangi öğelerle tanımlandığı; kentsel imgenin var olup olmadığı, öğrencilerin kentlilik bilincinin olup olmadığı ve kent kimliğine mimarların etkisi belirlemeye çalışmıştır. Anket verilerinin değerlendirilmesi ile kent kimliğini etkileyen unsurların Porsuk Çayı, demiryolu, sanayi, öğrenci kenti olması, yerel yönetimler olduğu belirlenmiş olup kentlerde yaşanan değişim ve gelişmelerin hem toplumun hem de kentin kimliğini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Tatlıdil (2009) çalışmasında, sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerin kent kimliklerine olan etkilerini incelemiştir. Geçmişten günümüze yaşanan değişim ve

dönüşümlerden etkilenen kent kimliklerini İzmir özelinde ele almıştır. Yerel yönetimlerin kentlerin ve kentlilerin kimliklerinin oluşumunda belirleyici olduğu ve bu kimliklerin yaşam kalitesini artırılmasında önemli bir noktada bulunduğu vurgulanmıştır.

Blair (2011) çalışmasında, kentlerin fiziksel ve kültürel karmaşıklığında yurtdışında eğitim gören öğrencilerin yönlerini bulmakta zorlandıkları varsayımından yola çıkarak kentin uygun bir haritalama tekniğiyle sorunun çözülebileceğini belirtmiştir. Araştırma kapsamında kent kimliği haritalama tekniğinin kullanılabilmesi için öğrenme hedefleri belirlenerek öğrencilere Paris sokaklarında yerinde çalışma gezisi şeklinde uygulamalı olarak eğitimler verilmiştir. Farklı kentlerden gelen öğrencilerin oluşturduğu haritalar, kullandıkları kelimeler ve şematik gösterimler incelenmiştir. Bu inceleme sonrasında harita yapımı ve yorumlamanın kent kimliğini anlamak açısından önemi vurgulanmıştır.

Oktay (2011) çalışmasında, küreselleşme ve teknolojik gelişmelerle değişime uğrayan kentlerin tek tipleşmesi ile ortaya çıkan kentlerin kimlik sorunu endişesinden bahsetmiştir. Dünyadaki ve ülkemizdeki kentleri incelemiş, kentsel kimlik analizleri yaparak geçmişle günümüzü bütünleştirmeye çalışmıştır. Özellikle yavaş kenti hedef alan küçük kentlerin gelişmek adına hiçbir şey yapmadan yine de küreselleşmeyle birlikte kimliklerini kaybetmelerini eleştirmiştir.

Topçu (2011) tarafından hazırlanan çalışmada, Konya kent kimliğinde meydana gelen değişimi ve dönüşümü geçmişten günümüze inceleyerek ve Konya kent kimliği yapısını ortaya koymuştur. Konya’da yaşayanların düşüncelerini ortaya koyabilmek üzere rastgele ve sistematik örnekleme tekniği kullanılarak anket çalışması yapılmıştır. Kentsel kimlik adına yapay çevre kent bileşenlerine öneriler getirilerek kent imgesinin yaşatılması gerekliliğini vurgulamıştır.

Banica ve Istrate (2012) tarafından yapılan çalışmada, Romanya’nın en az nüfusa sahip ve kentleşmemiş bölgelerinden biri olan Romanya Karpatları özelinde kent kimliğinin mekâna yansması 59 kent üzerinden ele alınmıştır. Çalışmada her kentin kendine ait kimliklerinin olduğu dikkate alınarak yakın zamanda meydana gelen sosyo-kültürel ve çevresel değişikliklerin belirlenmesi, kentlerin farklı yönlerinin ortaya çıkarılması ve mevcut potansiyellerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Karpatlar’ın tarihsel, sosyo-ekonomik, politik veya idari birimler arasında bir ayrım çizgisini temsil etmeye devam ettikleri, küçük kasabaların çoğunun sınırlı yeteneklere ve kaynaklara sahip olmasının ciddi yoksulluklara sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Bu olumsuzlukların yanı sıra kasabaların kentsel kimliğini koruduğu temiz bir çevreye sahip

olduğu ve turist potansiyelinin sürdürülebilirliği ile küçük kasabaların kalkınma merkezine dönüşebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Beyazıt, Gül ve Güneş (2013) çalışmalarında, kentlerin insanlar gibi özgün kimliklere sahip olduğunu ve bu kimlikler üzerinden algılanıp anlamlandırılabilceğini belirtmişlerdir. Çalışma kent kimliğinin kavramsal olarak ne ifade ettiğinin anlaşılabilmesi için tanımını, kavramsal içeriğini, sahip olduğu unsurları ve oluşum sürecini kapsamaktadır. Küreselleşme, kentsel dönüşüm ve hızla artan göçler sonucunda yaşanan değişimler sebebiyle kent kimliğinin korunmasının öneminin arttığını vurgulayan çalışma, yaşanan bu etkileşimlerle kentlerin yeni bir kimlik kazanabileceğine ya da kimiksizleşebileceğine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda kent kimliğinin devamlılığının sağlanmasının tarihsel, mekânsal, sosyal ve kültürel özelliklerinin korunarak mevcut dinamikleriyle sağlanabileceğini belirtmiştir.

Bugatti (2013) çalışmasında, 1917 ve 1922’de İzmir ve Selanik kentlerinde meydana gelen yangınlardan sonra kentlerdeki yeni kimlik oluşumunu incelemiştir. Araştırma sonucunda yangınların Osmanlı döneminde oluşan mahallelerde büyük bir tahribata sebep olduğu ve kentlerdeki Osmanlı izlerinin yok olduğu görülmüştür. Bu tahribat sonucunda denizin iki yakasında bulunan kentlerde benzer özellikler olmasına rağmen ulusal ve dinsel özelliklerin kentlere farklı kentsel kimlikler kazandırıldığı üzerinde durulmuştur.

Koyuncu (2013) çalışmasında, genelde küreselleşme özelde Türk modernleşmesi temel alındığında ortaya çıkan durum Konya’daki kent kimliğinin değişim ve dönüşüm süreci özelinde ele almıştır. Yaşanılan sürecin Konya’da nasıl işlediğini belirtmiştir. Makalede Konya ilinin mevcut kimliğinin bozulmasına izin vermeden modernleşme sürecine girmeyi başardığını ve değişimlerin gerisinde kalmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mexi ve Tudora (2013) tarafından hazırlanan çalışma, siyasi sistemlerin kent peyzajı üzerindeki etkilerini Bükreş’te meydana gelen yıkımlarla kaybettiği mimarisinin yeni sisteme uyumu özelinde ele almıştır. Uyum süreci Berlin, Roma, Paris, Pekin, Moskova ve Pyongyang olmak üzere 6 örnek kent üzerinden kültür ve siyasetin kent kimliğini nasıl etkilediği karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yapılan çalışmada kent kimliğinin oluşturulabilmesi için kentin tarihsel sürecinin, değişimlerin, doğanın ve siyasi fikirlerin birleşmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Oğurlu (2014) çalışmasında, Türkiye’de kimlik kavramının nasıl tanımlandığına ve algılandığına, hangi boyutlarıyla incelendiğine yönelik bir literatür taraması yapmıştır. Elde ettiği akademik verilerle kent kimliğinin etkilediği ve etkilendiği faktörleri ele

almıştır. Bu faktörler ile kent kimliğinin sürdürülebilirliğini aralarındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Kent gelişiminde sürdürülebilirliğin sağlanması için gelecek planlarının kent potansiyellerinin belirlenerek yapılması gerekliliğini tespit etmiştir. Aynı zamanda bir kentin kimliğinin korunması ve sürdürülebilir olabilmesi için en önemli unsurun kent halkı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Moshaver vd. (2015) çalışmalarında, doğal özelliklerin mekânsal kimlik üzerindeki etkilerini Yasouj kenti özelinde ele almıştır. Çalışmanın temeli kent kimliği ile kent peyzajındaki doğal unsurların ilişkisine dayanmaktadır. Araştırmada kent kimliği ile kentsel çevredeki canlı cansız bütün öğeler arasındaki ilişkinin algılanması ve tanımlanması ortaya konulmaya çalışılmış ve Yasouj kentinin mekânsal niteliklerini kent kimliği ile doğal unsurlar arasındaki olumlu ilişkinin artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Kent kimliği ve yaşam kalitesinin sürdürülebilirliği açısından doğal unsurların korunması ve geliştirmesi önerilmiştir.

Aytin, Ertin ve Özyavuz (2016) çalışmalarında, sahip olunan doğal ve kültürel özellikler ile kimlik öğelerinin incelenerek mevcut olanın korunması ve yok olan değerlerin ortaya çıkarılması Edirne ilinin yüzölçümü bakımından en büyük mahallesi olan Karaağaç Mahallesi özelinde ele almışlardır. Literatür taraması ve analiz haritaları yapılarak mevcut durum belirlenmiştir. Elde edilen veriler sonucunda mahallenin güçlü ve zayıf yönleri ile mahallenin kültür, tarım ve doğal ortam merkezli bir kimliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Mevcut kimliğin geliştirilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Aynı şekilde Mısırlı, Kiper ve Korkut (2019) çalışmalarında, bir kentin sahip olduğu doğal, kültürel kimlik unsurlarının incelenmesi, unutulmuş kimlik değerlerinin canlandırılması ve var olan özelliklerinin sürdürülebilir olmasını Edirne ili Karaağaç Mahallesi kimlik öğeleri üzerinden ele almaktadır. Çalışma kapsamında alana yönelik arazi kullanım verilerine ilişkin haritalar oluşturularak mevcut durum analizleri yapılmıştır. Analizler değerlendirilerek alanın güçlü zayıf yönleri belirlenerek kimlik değerlerinin gelişmesine ve korunmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Güler, Şahangil ve Güler (2016) çalışmalarında, kentlerin sahip olduğu kimlik ve kültürün devamlılığının sağlanması ve geliştirilmesinde yerel yönetimlerin önemli etkenlerden biri olmasından yola çıkarak belediyeler tarafından uygulanan projelerin kent kültür ve kimliğine etkilerini Balıkesir kenti özelinde ele almıştır. Belediyelerin, kent kültürü ve kimliği konularında hizmetler sunan kurumların başında geldiği vurgulanmıştır. Büyükşehir belediyesinin bu bağlamda yaptığı mevcut faaliyetlerin olduğu ancak kültürel ve doğal değerler bakımından zengin bir potansiyele sahip olan

kentte çalışmaların eksik kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Belediyenin diğer yerel kurumlarla ortak çalışarak kapsamlı alanlar oluşturması önerilmiştir.

Beyazıt ve Güneş (2017) çalışmalarında, kent ve kent kimliklerinin küreselleşmeden büyük oranda etkilendiğinden bu etkilenme ile kentlerin tarihsel, kültürel kimliklerini kaybettiğinden bahsetmişlerdir. Kentlerin günümüzde bir yarış halinde olması markalaşmalarının gerekliliğini bu sebeple de küreselleşmeye yenik düşmeden kimliklerini korumalarının gerekli olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Tunç, Belli ve Aydın (2017) çalışmalarında, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişim ve gelişmelerin her alanda olduğu gibi kent kimliğini de etkilemesi dikkate alınarak üniversite öğrencilerinin kent kimliğini ve kent kimliği ile internet kullanımı arasındaki ilişkiyi nasıl algıladığının ortaya konması amaçlanmıştır. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencilerinden oluşan araştırma örneklemine anket uygulanmıştır. Kent kimliği ile internet kullanımı ilişkisi tespit edilmiş ve internet kullanımının kent kimliğinde olumlu bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan ve Akay (2018) çalışmalarında, Denizli ili kent kimliği bileşenlerinin neler olduğunu belirlemeyi amaçlamıştır. Yaptıkları çalışmalarda geçmişten günümüze gelen kültürel ve sosyal, kimlik bileşenlerinin halk ve yerel yönetimler tarafından dikkate alınarak korunması ve geliştirilmesi gerektiği üzerinde durarak önerilerde bulunmuşlardır.

Haşlak ve Es (2019) çalışmalarında, kentlerin devamlılığı için önemli olan kentlilik bilinci kavramını kent yöneticileri özelinde ele almışlar ve kent, kentleşme, kentlileşme gibi kavramlara açıklık getirmeye çalışmışlardır. Sonuç olarak 21. yy. kentlerinde kentlilik bilincinin oluşumunda yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının önemli görevlere sahip olduğunu kentlilik bilincinde başarının elde edilebilmesi için birlikte ortak bir çaba gerektiğine değinmişlerdir.

2000’li yılların başlarında kimlik kavramıyla ilgili olarak kent halkının yaşadığı kentlere yönelik algıları ve kimliklerin oluşumunda etkili olan üniversite algıları da çalışmalara konu olmaya başlamıştır. Bu çalışmalar üniversite öğrencilerinin kent kimliği algısına yönelik yapılan çalışmalara yol gösterici nitelikte olmuştur.

Saracel vd. (2000) çalışmalarında, Afyon halkının Afyon Kocatepe Üniversitesine karşı nasıl bir algı ve tutum içinde olduğunu belirlemeye çalışırken aynı zamanda halkın üniversiteden beklentilerini de ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini Afyon merkezde yaşayan 2232 kişi oluşturmaktadır. 15 yaş altındakiler, üniversite personeli ve öğrencileri örnekleme dâhil edilmemiştir. Katılımcılara kişisel

bilgiler ile üniversite algı ve tutumlarına yönelik üç bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Araştırmada 1632 anket formuna ulaşılmış olup anketlerin 1565'i değerlendirmeye alınmıştır. Üniversitenin halk tarafından benimsendiği, olumlu karşılandığı ve kente olan katkılarını artırmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversitelerin kent halkı tarafından algılanması ve üniversiteden beklentileri konusunda Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (Karataş, 2002), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi (Torun, 2005), Kafkas Üniversitesi (Torun vd., 2009), Anadolu Üniversitesi (Taşçı vd., 2011), Bayburt Üniversitesi (Yılmaz ve Kaynak, 2011), Trakya Üniversitesi (Boyacıoğlu ve Oğuzhan, 2013), Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (Sankır ve Demir Gürdal, 2014) ve Kastamonu Üniversitesi (Gümüş vd., 2015) olmak üzere çok sayıda benzer çalışma bulunmaktadır.

Beyazlı (2005) lisansüstü çalışmasında, ülkemizde kentleşme ve kentlileşmenin doğru bir şekilde yapılmadığı varsayımı ile kentlinin yaşadığı mekânda daha çok söz sahibi olabilmesinin nasıl sağlanacağını ortaya koymayı amaçlamıştır. Kentlilik bilinci bileşenlerinin neler olduğunu ve mekândaki dağılımlarının inceleyerek kente, kentliye ve kentliliğe yeni bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemiştir. Kentlinin katkısının artabilmesi için yerel yönetimlerin halka destek sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Amacı ve hedefi doğrultusunda Trabzon ili özelinde planlama sürecine kentliyi, sivil toplum kuruluşlarını, üniversitenin katılımını sağlamış ancak yasal, yönetsel sebepler ve kent bilincinin eksik olması sebebiyle uygulama başarılı olamamıştır. Bu sorunun çözülebilmesi için kent kimliği oluşmasının, bireylerin kentlilik bilincine sahip olmasının, kentlilik bilinci bileşenlerinin ortaya konmasının, bileşenlerin birey ve mekâna yansımalarının geliştirilmesinin gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Torun vd. (2009) çalışmalarında, Kafkas Üniversitesi'nin kurumsal imajı, üniversitenin kente sağladığı katkıları açısından önemi, Kars halkının üniversiteden beklentilerini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Verilerin çoğunluğunun nitel yöntemle toplandığı çalışmada alan araştırma modeli uygulanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirmesi ile halkın üniversiteyi bildiği, ekonomik olarak kente katkı sağladığı, üniversitenin diğer kentlere olan göçü yavaşlattığı, sosyokültürel etkinlikleri arttırdığı olumlu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu durumun yanı sıra gelir mantığı sebebiyle belirlenen yüksek fiyatların, öğrenciler ile üniversite personelinin kente yönelik düşüncelerini olumsuz yönde etkilediği tespit etmişlerdir.

Geyik (2010) lisansüstü çalışmasında, kentlerin geleceği için kentlilere olan gereksinimin her geçen gün arttığını belirttiği çalışmasında kırsal alandan İstanbul

Sancaktepe ilçesinde bulunan Mevlâna Mahallesine göç etmiş bireylerin kentlilik bilinci düzeyleri ile yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, meslek durumu, gelir düzeyi ve kentte yaşadığı süre değişkenlerinin kentlilik bilincine etkisini incelemektedir. Anket verilerinin değerlendirilmesi ile araştırmaya dâhil edilen değişkenlerden yaş, medeni durum ile eğitim seviyesinin kentlilik bilincine etkisi olduğu; cinsiyet, gelir düzeyi, meslek durumu ve kentte yaşanan sürenin ise herhangi bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Genel bir değerlendirme yapıldığında ise kırsal alandan gelen bireylerin kentlilik bilincinin düşük olduğu ancak nesiller sonrası bu durumun değişebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Acungil (2012) lisansüstü çalışmasında, Tokat'ta yaşayan bireylerin kentlilik bilinci düzeyleri ile kentlilik bilincini etkileyen demografik ve sosyoekonomik değişkenleri incelemiştir. Araştırmanın örnekleminin seçiminde tesadüfî örneklem tekniği kullanılarak halka anket uygulaması yapılmıştır. Cinsiyetin kadın olması, yaşanan yılın uzunluğu, bireyin doğum yeri olması ve eğitim düzeyinin yüksek olması kentlilik bilincini olumlu yönde etkilerken gelir düzeyinin kentlilik bilincine herhangi bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Genelinde Tokat halkının kentin sorumluluklarının farkında olduğu ancak tam bir kentlilik bilincinin oluşmadığı, farkındalığın herhangi bir eyleme dönüşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sağır ve İnci (2013) Karabük halkının üniversite algısını ölçmeye yönelik çalışmalarında, üniversite-kent ve üniversite-toplum konularına değinmişlerdir. Karabük merkezde ve Safranbolu'da öğrencilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerde güncel sorunların çözümüne yönelik, halkın üniversite ve öğrenci hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik olarak 1010 kişi ile anket uygulaması yapılmıştır. Anket değerlendirmesi ile "halkın gözünde üniversitenin imajı olumludur" sonucu elde edilmiştir. Yapılan çalışma, 2007'den 2012'ye üniversitenin kente olan katkısının çok önemli olduğunu göstermiştir.

Akçakanat vd. (2011) çalışmalarında, lisans öğrencilerinin Isparta'daki yaşam kalitesi, halk, esnaf ve ev sahipleriyle ilgili düşüncelerini ve öğrencilerin Isparta'yı nasıl algıladığını öğrenmeyi amaçlamışlardır. Yazarlar tarafından oluşturulmuş 15 soruluk anket çalışması, öğrenci sayıları dikkate alınarak her yıl ortalama 900 öğrenci olacak şekilde farklı fakültelerde eğitim gören 3358 öğrenciye ve yüksekokullarda eğitim gören 233 öğrenciye uygulanmıştır. İlk anket çalışması 2003 yılı aralık ayında uygulanmış olup bu anket 2005, 2007 ve 2009 yıllarında tekrar edilmiştir. Bu yıllar arasında meydana gelebilecek değişimler belirlenmeye çalışılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda

Isparta'daki yaşam kalitesinin öğrencileri memnun etmediği görülmüştür. Bu memnuniyetsizliğin giderilmesi yaşam kalitesinin artırılabilmesi için önerilerde bulunulmuş ve herkesin kendi payına düşen görevi yerine getirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Şahin vd. (2011) çalışmalarında, üniversite eğitimi alan öğrencilerin gelecek hedefleri, eğitim amaçları, üniversiteden ve bulundukları kente yönelik beklentilerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılarak 13 devlet üniversitesinin birinci ve son sınıf öğrencilerinden seçilen 1839 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Yarısından fazlasının okudukları bölümden memnun olduğu belirlenen öğrencilerin en çok önem verdiği amaçları özel yetenek ve eğilimlerini kullanma olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmının eğitimlerine devam etmek istediği, bölüm seçimlerinde alanını sevmeye ve iş bulma kriterlerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ünal, İlter ve Yılar (2013) çalışmalarında, kırsal alanda yaşayıp üniversite okumak için büyükşehir tercih eden gençlerin şehir algısını belirlemek ve ortaya çıkabilecek sorunların çözülmesinde yardımcı olabilmeyi amaçlamışlardır. Araştırma örneklemini üniversiteye yeni başlayan Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü 1. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Veri toplama tekniği odak grup görüşme yöntemi tekniğidir. Öğrenciler maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre belirlenmiş ve nitel verilerin değerlendirilmesinde içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda algıların benzer olmadığı görülmüş ve bulgulara göre öneriler sunulmuştur.

Ergun (2014), çalışmasında üniversitelerin kuruldukları kentlerle olan ilişkisini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler özelinde ele almışlar ve öğrencilerin Burdur'u ve üniversitelerini nasıl değerlendirdiğini saptamaya çalışmışlardır. Üniversite-kent ilişkisi değerlendirilirken esas noktanın ekonomik olduğu belirtilmişlerdir. Tesadüfî Örnekleme yöntemi belirlediği örneklem seçimi ile 1134 öğrenci ile anket çalışması yapmıştır. Çalışmanın sonucunda değerlendirmeye alınan konularda öğrenciler akademisyenlerin samimi ve cana yakın oluşlarını, binaların yeni olmasını ve üniversitenin öğrencileri dikkate almasını olumlu karşılarken; kampüsün uzaklığı, aktivitelerin az olmasını, ulaşımın zor olmasını eleştirmektedir.

Köksal ve Sarı (2014) çalışmalarında, halk ve öğrencilerin kentin imajına yönelik düşünceleri bağımsız t-testi yöntemiyle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma örneklemini yerel halk ve üniversite öğrencilerinden oluşmuştur. Elde edilen verilerde kent imajı açısından yerel halkın öğrencilere nazaran daha memnun olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Ortaya çıkan eksiklikler için öğrencilere yönelik yatırımların artırılması gerekliliği belirtilmiştir.

Sağdıç (2014) çalışmasında, öğrencilerin İstanbul kent algısını, kentin geleceğine dair fikirlerini ve İstanbul'un mekânsal sorunlarını ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmanın örneklemi 2013-2014 yılları arasında Yıldız Teknik Üniversitesinde eğitim gören 110 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgu-bilim (fenomenoloji) deseni uygulanmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış olup değerlendirmede içerik analizi kullanılmıştır. Öğrencilerin kent algısında doğal güzellikler tarihsel mekânların önüne geçerken doğal güzelliklerin odağında İstanbul Boğazının olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin İstanbul kent imajı algısında olumsuz kent imajları ve olumlu kent imajları birlikte yer almıştır.

Uygun, Güner ve Kılıç (2016) çalışmalarında, Aksaray Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin kente yönelik algılarını ve kente bağlılıklarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada nicel yöntemler esas alınmış ve alan araştırması deseninden yararlanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015-2016 eğitim döneminde Aksaray Üniversitesi'nin bölümlerinde okuyan 861 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılara uygulanan ankette öğrencilerin kent algısı; halkın olumsuz davranışları, çevresel faktörler, barınma, sosyal aktivite, ulaşım ve kötü ekonomik deneyimler olmak üzere altı unsur ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda Aksaray kentinin gelişme gösterdiği ancak gelişmenin öğrencilerin beklentilerini karşılamada yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kara (2017) çalışmasında, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin kentle ilgili düşüncelerini belirlemeyi, kentlilik bilinci hakkında algılarını ölçmeyi, kentliliğin gerektirdiği sorumlulukları hakkındaki düşüncelerini öğrenmeyi hedeflemiştir. Nicel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada 500 öğrenciye uygulanan anket için varsayım lisans düzeyi öğrencilerinin kentlilik bilincinin gelişmiş olduğudur. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile 500 öğrencinin 352'sinin kentlilik bilincine sahip olduğu sonucuna ulaşılmış olup varsayım doğrulanmıştır. Kentlilik bilincini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi lisans düzeyinde eğitim alan öğrenciler özelinde ele alan başka bir çalışmada Balık (2020); kentsel farkındalık, kent kurumlarına katılım, kentsel ve mekânsal aidiyet arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla öğrencilere anket uygulaması yapmıştır. Elde edilen bulgularda erkek öğrencilere göre kız öğrencilerin kentlilik bilinci düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu tespit ile kentlilik bilincinin cinsiyetlere göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca anket sorularının sadece sosyal ve kültürel boyutta incelenip

ekonomik boyutunun dâhil edilmemesi eksiklik olarak görülmüş ve ekonomik boyutun incelenmesi gerekliliğinden bahsedilmiştir.

Güler, Akdoğan ve Yakar (2017) çalışmalarında, marka ve imaj çalışmalarının kentlerdeki rekabete yardımcı olması amacıyla üniversite öğrencilerinin etkisini Edirne özelinde ele almışlardır. Turizm sektörünün ekonomik ve turistik özellikleri dikkate alınarak Trakya Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu ve İktisadi İdari Bilimler Fakültesi 1. ve 4. Sınıftaki 500 öğrenciye anket uygulanmış ve analiz edilmiştir. Anket formu öğrencilerin kent markalaşmasına yönelik algı, görüş, düşünce ve beklentilerine yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Bu çalışma ile kentin tanınması ve sürdürülebilir bir imaja sahip olması hedeflenmiştir. Çalışmanın değerlendirilmesi ile kentin bir imajı olduğu ve devam edecek tanıtımlarla daha da güçlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Karadağ ve Yücel (2017) tarafından hazırlanan proje, Türkiye genelinde üniversite öğrencilerinin okuduğu kentten ve yerel halktan ne düzeyde memnun olduğunu araştırmaktadır. Çalışmada kent algısı, ulaşım, güvenlik, sosyal aktiviteler, sanatsal, kültürel faaliyetler, halkla olan ilişkiler ve sağlık sorunlarının çözümü gibi konularda öğrencilerin memnuniyetlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017 yılında 81 ildeki 108 devlet ve 56 vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 164 üniversitede eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Elde edilen anket verileri sonucunda öğrencilerin memnuniyet seviyesine göre kentler sıralanmıştır. Türkiye’deki 33 kentte memnuniyet yüksek seviyedeysen 36 kentte memnuniyet seviyesi düşük olup 12 kentte ise potansiyel olmasına rağmen kentlerin memnuniyeti sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’nin üniversite öğrenci başkentinin Eskişehir olduğu vurgulanmıştır. Karabulut ve Yavuz (2018) çalışmalarında, öğrencilerin yükseköğrenim tercihlerinde üniversite ile birlikte kentlerinde önem kazandığını vurgulamışlardır. Öğrencilerin kent memnuniyeti ölçmek amacıyla 32 sorudan oluşan anket çalışması rastgele yöntemle seçilen 1025 öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin analizinde temel istatistikî yöntemler kullanılmıştır. Araştırmada olumlu olumsuz sonuçlar değişkenlik göstermiş olup olumsuz sonuçların giderilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Toptaş (2019) lisansüstü çalışmasında, Konya kent kimliği ve kültürünü, üniversite eğitimi gören kız öğrencilerin algısı özelinde incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmasında özellikle dışarıdan okumaya gelen öğrencilerin algılarını ölçmeyi hedeflemiştir. Elde edilen veriler ile büyük bir çoğunluğun kenti beğenmelerine rağmen hayatlarını burada devam ettirmek açısından tereddüt ettikleri bu sebeple mezun olduktan sonra kentten

ayrılmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrenciler kentin sosyokültürel faaliyetlerinin, turizm ve eğitim yönünün geliştirilmesini öneri olarak sunmuştur.

Acungil (2020) çalışmasında, üniversite kent etkileşimin temelinde bulunan öğrencilerin kent ve halk hakkındaki algısını ortaya koymayı amaçlamıştır. Kent merkezinde eğitim gören 956 öğrenciye uygulanan ankette öğrencilerin algılarını tespit edebilmek amacıyla analizler yapılmıştır. Anket verilerinin değerlendirilmesi sonucunda öğrencilerin kentten ve halktan memnun olmadıkları sonucuna ulaşıldığı görülmüştür.

Alevkayalı ve Uzun (2020), çalışmasında kent ve üniversite algılarını kent kimliğiyle kentlilik bilinci kapsamında ele almıştır. Önceki çalışmalardan elde ettiği anket verilerini Balıkesir ili için güncellemiştir. Anket katılımcıları basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş yerel halk ve öğrencilerden oluşmaktadır. 386 kişi yerel halktan 386 kişi öğrencilerden olmak üzere 772 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Bulgular değerlendirildiğinde; üniversite öğrencileri ve halkın beklentilerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Halkın daha memnun öğrencinin memnun olmadığı bir sonuç ortaya çıkmış olup her ikisi beraber düşünülüp ortak öneri çözümleri sunulmuştur.

Dikbıyık (2020), çalışmasında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi öğrencilerinin kent algısını ortaya koymaktadır. Basit tesadüfi örneklem yöntemiyle 476 öğrenci ile anket yapılmıştır. Kent üniversite ilişkisi için genel bir çerçeve sunan çalışmada öğrencilerin algısının kentin gelişimi ve dinamizmi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır. Anket verilerinin değerlendirilmesi sonucunda olumlu olumsuz ve kararsız sonuçlar bulunmaktadır.

Cinel ve Karadeniz (2021), çalışmasında kentlerin gelişiminde üniversitenin önemini, eğitim gören öğrencilerin şehre yönelik görüş ve değerlendirmeleri üzerinden Giresun kent algısı özelinde ele almaktadır. Nicel bir araştırma türü olan çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmaktadır. Anket analiz sonuçlarında şehre yönelik genel algının orta düzeyde olduğu ancak sosyo-kültürel etkinlikler olarak düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Gökçe, Yazgan ve Pamukçu (2022), çalışmasında lisans ve doktora eğitimi alan öğrencilerin algı ve tutumlarını değerlendirmek için kent, halkla olan ilişkiler, yaşam kalitesi ve turizm faaliyetlerine yönelik soruları içeren nitel bir form hazırlamışlardır. Form Kastamonu Üniversitesi'nde eğitim gören 8 tane yabancı ve 8 tane Türk öğrenci olmak üzere toplam 16 lisansüstü öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre doğa zenginliği, sağlık hizmetlerin yeterli olması, halkın yardımsever olması, sakin

yaşam gibi unsurlar Kastamonu hakkında olumlu algı oluşturmuştur ancak iş olanaklarının yetersizliği, Kastamonu tanıtımı ve pazarlama araçlarının eksikliği gibi unsurların da algıyı olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Bu durumun düzeltilmesi amacıyla tanıtım faaliyetlerinin artırılması, personelin eğitilmesi, kurumlar arası işbirliğinin artırılması önerisinde bulunulmuştur.

Yeni bir kavram olarak ortaya çıkan kent kimliği 20. yy. sonlarına gelindiğinde kent literatürüne dâhil olmuştur. Kent kimliğini ele alan çalışmalar genellikle kent kimliğinin tanımı, kentlerin kimliklerini belirleyen ayrıcalıklı özellikleri, kent kimliği elemanlarının neler olduğu ve kent kimliğinde çevresel bileşenlerin önemi gibi konulara yönelik olmuştur. 2000’li yılların başlarında sürdürülebilirlik, küreselleşme, kimiksizleşme, tek tip kentler, yeni kimlikli kentler, kentlilik bilinci başlıkları da kent kimliği kavramına yönelik çalışmalara eklenmiştir. Aynı zamanlarda kimlik kavramıyla ilgili olarak kent halkının yaşadığı kentlere yönelik algıları ve kimliklerin oluşumunda etkili olan üniversite algıları da çalışmalara konu olmaya başlamıştır. Literatürü incelediğimizde üniversite-kent ilişkisi bağlamında yapılan ilk çalışmalarda üniversite öğrencilerinin kent algısının ikinci planda kaldığı görülmektedir. Buradan hareketle, Amasya ili özelinde üniversite öğrencilerinin kent kimliği algısının ortaya konulmaya çalışılması araştırmaya değer görülmüştür.

Üniversite-kent ilişkisinin ele alındığı çalışmalar genellikle halkın üniversiteyi veya kenti nasıl algıladığı şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Oysaki farklı kentlerden gelip üniversite öğrenimi gördüğü kent ile doğup büyüdüğü kenti karşılaştırma fırsatı bulan öğrencilerin ve yaşadığı kente ait olumlu düşünceler çerçevesinde kentte kalıp üniversite öğrenimi görmek isteyen öğrencilerin kentin gelişimine sağlayacakları ekonomik, sosyal ve kültürel katkıları düşünüldüğünde bir kentin kimliğinin ne şekilde algıladığı önem taşımaktadır. Kent kimliğinin belirlenmesinde büyük bir öneme sahip olduğu bilinen üniversite öğrenimi gören öğrencilerin kent kimliği algısına yönelik çalışmalar literatürde ancak 2010 yılından sonra yer edinmiş olmakla birlikte; yapılan çalışmaların ivme kazanması 2017 yılından sonra gerçekleşmiştir. Bireylerin kentin gelişimine sağlayacakları ekonomik, sosyal, kültürel katkıları ele alındığında kentlerin algılanması açısından kentin kendine özgü özellikleri ve bir kimliğinin olması gerekmektedir. Kentin tanıtılması, cazip hale getirilmesi ve öne çıkabilmesi bağlamında çeşitli sebeplerle kentte bulunan bireylerin kent kimliğine yönelik düşünceleri önem taşımaktadır.

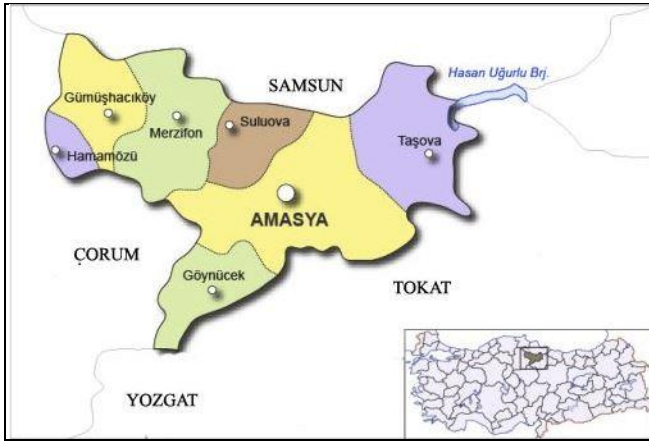
3. BÖLÜM

AMASYA ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN KENT KİMLİĞİ ALGISI

Çalışmanın bu bölümünde; amacına, önemine, veri setine, metodolojisine ve elde edilen verilerin değerlendirilip yorumlanmasına yer verilmiştir. Ayrıca çalışmanın kapsamını oluşturan Amasya, Merzifon ve Gümüşhacıköy kentleri hakkında fikir sahibi olunması açısından kentlerin konumu, demografik özellikleri, iklimi, topografyası, tarihsel süreci ile ilgili genel bilgiler verilmiştir.

3.1. AMASYA KENTİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Amasya, 5701 kilometrekarelik yüzölçümüyle Karadeniz bölgesinin Orta Karadeniz bölümünde bulunan Yeşilırmak'ın kayalıkları yarararak geçmesi ile ortaya çıkan dar vadiye konumlanmış, dağlarla çevrili bir Anadolu kentidir. Kent kuzeyinde Samsun batısında Çorum, doğusunda Tokat ve güneyinde Yozgat kenti ile sınır komşusudur. Amasya ilinde Merzifon, Suluova, Taşova, Gümüşhacıköy, Hamamözü ve Göynücek olmak üzere 6 ilçe bulunmaktadır.

Şekil 1. Amasya kenti coğrafi konumu

“Amasya iline bağlı ve merkez ilçeden sonra en büyük yerleşim yeri olan Merzifon, Karadeniz Bölgesi’nin orta bölümünde ve Kuzey Anadolu Dağları’nın alçalarak güneydeki İç Anadolu’ya geçit verdiği kesimde yer almaktadır” (Gönenç, 2019, s.53). Kent kuzeyinde Samsun ilinin Havza ve Vezirköprü ilçeleri, güneyinde Çorum ilinin Mecitözü ilçesi, doğusunda ve batısında Amasya ilinin Suluova ve Gümüşhacıköy ilçeleri

ile komşudur. “İlçe kuzey ve batı kesimleri dağlık, orta ve doğu kesimleri ise geniş, verimli bir ovaya kurulmuştur” (Gönenç, 2019, s. 53). Gümüşhacıköy ise doğudan Merzifon, batıdan Çorum ilinin Osmancık ilçesi, güneyden Mecitözü ve Amasya, kuzeyden Vezirköprü ile sınırlanan bir yerleşim alanıdır (Bayram, 2018).

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sisteminin 2022 yılı verilerine göre araştırma kapsamında olan Amasya kent merkezinde 149.592 kişi, Merzifon ilçesinde 75.346 kişi ve Gümüşhacıköy ilçesinde 22.746 kişi ikamet etmektedir. Amasya’da nüfus oranlarına bakıldığında istihdamın, sosyo-kültürel ve eğitim olanaklarının yeterli olmaması sebebi ile genç nüfusun yoğun olmadığı bilinmektedir. “Amasya, Karadeniz iklimi ile kara iklimi arasında bir geçiş bölgesinde konumlandığından geçiş iklim hüküm sürer. Yazları karasal iklim kadar sıcaktır. Kışları ise Karadeniz iklimi kadar ılıman, karasal iklimi kadar sert soğuklar yoktur” (Güneş, 2002, s. 10-11).

“Doğal yapı olarak kent merkezinden gecen Yeşilırmak ve kenti çevreleyen yüksek kayalık dağlar, Amasya’ya kendine özgü bir görünüm kazandırmış ve yerleşme kararlarını etkilemiştir” (Meşhur, 1999, s. 70). Amasya coğrafi konumundan kaynaklı Harşena ve Sakarat Dağları arasında oluşan vadinin ortasında bulunmaktadır. Kent Yeşilırmak’ın doğu-batı doğrultusunda ırmağın iki kıyısında kurulmuştur. Kuzeyinde Kral kaya mezarlar ve Harşena kalesinin varlığı yerleşmenin ince bir hat şeklinde olmasına sebep olmuştur. Kentin asıl yerleşim yeri ırmağın güney kısmıdır. Kentin iki kıyısı arasındaki bağlantı köprülerle sağlanmaktadır. “Amasya ilinin nüfus yoğunluğu akarsular çevresinde, ovalık alanlarda ve dağların eteklerinde artış göstermektedir” (Şenol, 2020, s. 170).

Dünyanın ilk coğrafyacısı olarak kabul edilen Strabon, Antik Dünya hakkındaki “Coğrafya” kitabında doğup büyüdüğü kent olan Amasya kentini “Benim Memleketim” şeklinde ifade etmektedir (Strabon, 2015). Kentin kuruluş tarihi, kesin olmasa da arkeolojik çalışmalardan hareketle M.Ö. 3000’li yıllara kadar uzanmaktadır. Kent; Hitit, Frig, İskit, Pers, Helenistik dönem-Pontus, Bizans, Danişment, Selçuklu ve Osmanlı uygarlıklarının izlerini taşımaktadır.

Çok sayıda uygarlığa ev sahipliği yaptığı bilinen Amasya kentinin adının nereden geldiği ile ilgili farklı varsayımlar bulunmaktadır. “Roma İmparatoru Septimius Severus dönemini ait bir Amasya sikkesi üzerinde yer alan yazıta göre; Roma mitolojisindeki Zeus’un oğlu Hermes’in Amasya kentinin kurucu tanrısı olduğu kabul edilir” (Ercan, 1973, s. 33). “Bazı tarihçiler kentin kadın savaşçı kabilesi Amazonlar tarafından kurulduğunu ve ismin güzel Amazon kraliçesi Amesia’dan geldiğini, bir başka gurup

tarihçi ise Mısır firavunlarından olan Amasis tarafından kentin kurulduğu ve kente onun adının verildiğini ileri sürmektedir” (Demir, 2017, s. 1) .

“Hititler Dönemi’ndeki yazılı belgelerde Amasya ilinin ilk adı Hakmiş olarak geçmektedir” (Özdemir, 2003, s. 13). “Antik dünya tarihinde ise Amasya’nın adı Amaseia’dır” (Kolay, 2013, s. 3). Persler döneminde kullanılmaya başlanan Amaseia Roma döneminde de kullanılmaya devam etmiştir. Strabon, Coğrafya adlı kitabında da kentin adını Amaseia olarak ifade etmektedir (Strabon, 2015). Danişmendliler döneminde ise kentin adının bazen Amasiyye bazen de Şehr-i Harşena olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bir başka rivayete göre de “Amasya’da elmas taşları çıkarılmış olmasından dolayı kente Elmasya adı verilmiş ve bu söyleyiş özelliklerine göre değişerek Amasya adını almıştır” (Menç, 2014, s. 8).

Anadolu coğrafyasında köklü bir geçmişe sahip olan kentte birçok uygarlık hüküm sürmüştür. Bu uygarlıkların ilki Hatti ve Hititler’dir. Hitit egemenliğinden sonra Asur, Frig, Kimmer, Lidya, Pers, Pontus Krallığı, Roma, Bizans, Danişmend, Selçuklu, İlhanlı ve Osmanlı egemenliğinde kalmıştır. Amasya’da hüküm süren uygarlıklar birçok mimari eser bırakmıştır. “İlk hüküm süren medeniyetlerden biri olan Hititler zamanında Hitit hükümdarı Mitur Han tarafından Amasya (Harşena) Kalesi inşa ettirilmiş ve günümüze kadar ulaşmıştır” (Ercan, 1973, s. 18). Pontus egemenliğinde Amasya başkent yapılmış olup kale yeniden inşa edilmiş, surla genişletilmiş, tapınaklar, yollar, köprüler, su kanalları inşa edilmiştir. Pontus kralları için yapılan Kral Kaya Mezarları ve kente giriş-çıkışı sağlayan Kunç Köprü günümüze ulaşan Pontus dönemi eserleridir. Roma döneminde ise kentte çok sayıda kilise, mezar, saray yapılmış ancak zamanla zarar gören eserler varlığını koruyamamıştır. Amasya kent merkezinde bulunan Alçak Köprü Roma döneminden kalan tek köprü özelliğini taşımaktadır. Bizans döneminden günümüze kalan Fethiye Camii ise kilise olarak yapılmış fetihler sonrasında camiye dönüştürülmüştür. Bizans İmparatorluğunun yıkılmasıyla Amasya’da Türk hâkimiyeti başlamıştır. Danişmendliler tarafından yapılan günümüzdeki adıyla Çağlayan köprüsü olan İltekin Köprü Amasya’daki ilk Türk eserdir. Amasya’daki önemli bir mimari yapı olan Darüşşifa diğer adıyla Birmarhane ise İlhanlılar döneminde inşa edilmiştir.

Amasya’da Selçuklu ve Osmanlı Dönemi’nde yaptırılmış olan ve günümüze kadar gelen birçok mimari eser bulunmaktadır. Selçuklu Dönemi’nde yaptırılan ve günümüze ulaşan başlıca mimari eserler Gökmedrese Camii, Burmalı Minare Camii, Sultan Mesud Türbesi, Kadılar Türbesi ve Kunç Köprü’ dür (Özdemir, 2003, s. 24). Eski uygarlıkların mimari eserlerinin çoğu afetler, savaşlar gibi sebeplerle yok olmuştur. Bununla birlikte

özellikle beylikler ve Osmanlı döneminin eserleri hala durmaktadır. Bayezid Paşa Camii, Bayezid Camii Külliyesi, Bedesten ve Şehzadeler Türbesi Amasya’da Osmanlı Devleti’nden günümüze kalan en önemli mimari eserlerdendir. Kent, Şehzade I.Beyazıt tarafından Osmanlı Devletine katılmıştır. Osmanlı Devleti’nin doğu sınırlarında stratejik merkez olarak konumlanması, çok sayıda şehzadenin kentte bulunması, eğitim alması, yönetsel tecrübe alması, padişah ve şehzadelerin gösterdikleri ilgi Amasya’yı Şehzadeler Şehri yapmıştır. Ayrıca tarih boyunca eğitime önem veren bir kent olan Amasya’da Hattat Şeyh Hamdullah, hekim Sabuncuoğlu Şerefeddin, Lokman Hekim, coğrafyacı Strabon ve Akşemseddin gibi dünyaca ünlü bilim insanları yetişmiştir. “Osmanlı Dönemi’nde Amasya nüfusunun 2/3’ü medrese eğitimi görmüştür. Şehzadelerin eğitimi, dervişlerin, bilime ve dine hayatlarını adanmış insanların kendilerini geliştirmesi amacıyla medreseler açılmıştır” (Topçu, 2022, s. 7). “Amasya, Osmanlı’nın sonuna doğru kaybettiği dinamizmini 20. yy. başında Kurtuluş Mücadelesi’nde tekrar kazanmış; önemli bir güç merkezi olarak ön plana çıkmıştır” (Meşhur, 1999: 60). Kent sahip olduğu zengin tarihi, kültürel mirası ve güzellikleri ile Fransız Georges Perrot tarafından Anadolu’nun Oxford’u olarak tanımlanmıştır.

Amasya tarihi eski dönemlere uzanan, geçmişten günümüze birçok uygarlığa ev sahipliği yapan, farklı kültürlerle şekil ve değer kazanan bir kenttir. Kent tarihi, kültürel ve mekânsal farklılıkları ile kendine özgü bir birikime sahiptir. Amasya tarihi ve turistik mekânları, tarihsel-kentsel silueti, yetiştirdiği bilim insanları, tarihi ticaret yolları ve kurtuluş mücadelesinde kazandığı önem ile bir müze kent özelliği taşımaktadır. Amasya sahip olduğu çok sayıda tarihî eseri ve doğal manzarasının çekiciliği ile çarpıcı bir kent olarak görülmektedir. Bu özellikleri kentin görünümünde ve kent kimliğinin şekillenmesinde etkili olmuştur. Harşena Kalesi, Kral Kaya Mezarları, Tarihi Konaklar, Saraydüzü Kışlası, Sabuncuoğlu Şerefeddin Darüşşifası, Yalıboyu Evleri-İçeri Şehir, Anıt Meydanı, Bulvar, Beyazıt Camii, Şehzadeler Yolu, Ferhat ile Şirin dağı gibi kentsel ve kamusal mekânlar kentin kimliğini belirleyen ana unsurlar haline gelmiştir.

Merzifon coğrafi konumundan kaynaklı olarak tarihin her döneminde önemli bir yerleşim alanı olmuş ve farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Arkeolojik çalışmalar Merzifon yöresindeki ilk yerleşmelerin; Kalkolitik ve Tunç Çağına kadar uzandığını göstermektedir (Pullu, 2010). “Yörenin Amasya ile beraber izlenebilen yazılı tarih dönemi Hititlerle (M.Ö. 1900-1200) başlamış ve bölgeye “Amasid” denilmiştir” (Günaltay, 1987, s. 67 akt; Çerkez, 2005, s.18). Merzifon’un konumunun Hititlerin başkenti olan Hattuşaş’a yakınlığı, kenti önemli bir merkez haline getirmiştir.

Gümüşhacıköy tarihine bakıldığında ise; “kent M.S. 140 yılında Doğu Roma imparatorluğunun önemli kentlerinden biri olup Etonia adı ile Ankara’dan doğuya giden Roma yolu üzerindeki yerleşim yerlerini birbirine bağlayan Çorum, Alaca ve Amasya’nın merkezi olan önemli bir kent olarak bilinmektedir” (Ramsay, 1960, s. 285 akt; Bayram, 2018, s. 2). Tarihin dönemlerine tanıklık eden bu kentlerde, farklı dönemlere ve medeniyetlere ait eserler bulunmaktadır. Ancak bu eserlerin birçoğu meydana gelen yangınların ve depremlerin verdiği hasar nedeniyle günümüze ulaşamamıştır (Ay, 2017). Farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan Merzifon Osmanlı Devleti döneminde “Amasya Sancağı’na bağlı büyük bir kaza olmuş; coğrafi konumu ve ticarî yollar üzerinde bulunması nedeniyle önemi gittikçe artmış, halkın her türlü ihtiyacına cevap verebilecek nitelikte sosyal ve dini fonksiyonlara yönelik farklı türdeki yapıların inşa edilmesiyle zenginleştirilmiştir” (Çerkez, 2005, s. 20). Bu gelişmeler ile birlikte kent özellikle ticari olarak güçlü bir kent haline gelmiştir.

Tarihi süreçte kaza merkezi olması nedeni ile yönetim, çevresindeki tarım alanlarının varlığına bağlı olarak tarım, doğal yol güzergâhı üzerinde yer almasıyla ulaşım ve ticaret fonksiyonlarının hâkim olduğu kent (Çoban ve Aylar, 2008); askeriye ve Amasya Üniversitesi’ne bağlı meslek yüksekokulları ve fakültelerin kurulmasıyla güvenlik ve eğitim fonksiyonlarına da sahip olmuştur. Gümüşhacıköy ise; tarihi ve kültürel mirasını koruyamamış, mevcut potansiyellerini değerlendirememiş olup zamanla işlevsiz bir kent haline gelmiştir.

“Amasya’nın kimliği çok boyutlu, özgün durumlar sunmaktadır. Topografyanın imkân verdiği bir yerleşim, doğal yapıdan kaynaklı kent biçimlenmesi, tarihi dokudaki değişimler veya farklı konut tipolojilerinde farklı yapısal değişimlerin meydana getirdiği sosyal ve toplumsal açılımlar kent kimliğini etkilemektedir” (Koca, 2019, s. 57). 1940’lı yıllarda nüfusun artması ve hızlı kentleşme ile kent sınırlarının büyüdüğü görülmüştür. Ancak kent topografyasının kuzey güney yönlü yerleşmeye elverişli olmaması, kentin batı doğu yönündeki tarım arazilerine doğru büyümesine sebebiyet vermiştir. Yeşilirmak çevresine, yol kenarlarına verilen yüksek katlar, tarihi dokunun dikkate alınmadan tasarımlar yapılması tarihi dokuya zarar vermiş, dönemlere ait unsurlar değiştirilmeye başlanmıştır. Aynı durum Merzifon ve Gümüşhacıköy kentlerinde de görülmekte olup modern kentleşme olgusunun yanlış anlaşılması sebebi ile kentlerde yapı yoğunluğunun arttığı ve geleneksel özelliklerin yok olduğu görülmektedir.

Bu durumlar kent kimlik unsurlarına ve tarihsel bütünlüğe zarar vermiştir. 1970’li dönemlerde ise kent dokusunun zarar gördüğünün farkına varılması ile kentin Yeşilirmak

kenarında toplanmış olan tarihi dokusunun korunmasına yönelik imar planları yapılmıştır. Ancak yaşanan teknolojik gelişmeler ve küreselleşme sonucunda kent kimliğini yansıtan dönemsel tarihi doku sadece ırmak kenarında korunmuş olup kentin yeni yerleşmeye açılan bölgelerinde devam ettirilmemiştir.

3.2. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Uygarlığın başlangıcı olarak kabul edilen kentler insanların ihtiyaçları çerçevesinde şekillenmiş, değişmiş ve gelişmiştir. “Kent olarak isimlendirilen yapılandırılmış işlevsel alanlar birliktelik içerisinde var olmak isteyen insanların fiziksel, yapısal, sosyal unsurlarıyla kurguladıkları alanlardır” (Yazar ve Önkal, 2019, s. 63). Kentler bulundukları coğrafya, sahip oldukları iklim, bitki örtüsü, canlı türleri, kentte yaşayan toplumun ekonomik, sosyal yapısı, tarihi, kültürel, geleneksel değerleri, mimarileri, yaşam tarzları gibi unsurlarla birlikte kendilerine özgü özelliklere sahip olmuşlardır. Bir kenti diğerlerinden ayırabilecek olan bu özellikler özgün bir kimliklerinin oluşmasını sağlamıştır. Kentlerin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim göstermesi sahip olduğu kent kimliğiyle ilişkilendirilmektedir. Bir kentin kimliğinden söz edildiğinde kentte yaşayanların “O’nda buldukları değerler, bir amaçlar kümesinden, kente yüklenen bir idealleştirmeden söz etmiş olunmaktadır” (Beyazıt, 2016, s. 7).

Her alanı belirli bir ölçüde etkileyen küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin kentleri de etkilemesiyle şehircilik, siyaset ve sosyoloji gibi farklı disiplinler tarafından ele alınan kent ve kent kimliği kavramlarının önemi giderek artmaktadır. Özellikle 21. yy.’ın başlarında birçok disiplin ve araştırmacı tarafından kent kimliği çalışmaları hız kazanmıştır. Ayrıca küreselleşmenin etkisiyle kentlerin günden güne birbirlerine benzedikleri, aynılaşıp özgünlüklerini yitirdikleri bilinmektedir. Markalaşan, rekabet halinde olan, yarışan, pazarlanan kentler açısından kimlikli olmanın avantaj olduğu bu durumda kent kimliği odak halindeki kilit bir unsur olmuştur.

Türkiye’de temel amaçları araştırma ve eğitim olan üniversitelerin her kentte kurulması ve son yıllarda sayılarının hızla artması bulundukları kentin demografik, sosyal ve fiziki yapısı ile kimliği üzerinde etki bırakmaktadır. Zamanla üniversitelerin fakülte sayılarının artması, üniversite öğrencilerinin önemli sayılara ulaşması kentler açısından göz ardı edilemeyecek etkiler yaratmakta ve sosyal, kültürel ve mekânsal olarak kente yansımaktadır. Bu durum özellikle küçük kentlerde etkisini daha çok göstermekte olup kentleşme ve kentlileşme açısından daha etkili olmaktadır. Tarihin eski dönemlerinden beri önemli kentlerden biri olan Amasya çağa ayak uydurmuş daha da kentleşmiş, bu

süreçte geleneksel yapısını da belirli alanlarda korumuştur. 2006 yılında kurulan Amasya Üniversitesi Amasya ve ilçeleri için nüfus çekmek açısından etkili olmuştur. Öğrenim görmek için gelen üniversite öğrencilerinin kent hakkındaki fikir ve beklentileri kentle bütünleşmeleri açısından önem taşımaktadır. Öğrencilerin üniversite seçiminde kentlerin özgün bir şekilde tanınması da etkili olmaktadır. “Üniversitelerde öğrenim gören aktif genç nüfusun yaşadıkları yöreye ve yöre paydaşlarına ilişkin algısı o kentin gelişmesinde önemli etkenlerdendir” (Acungil, 2020, s. 493). Üniversite öğrencilerinin kent algısının dikkate alınması; kentin tanınması ve markalaşamamasında önemli bir yer tutmaktadır. Farklı kentlerden gelen öğrenciler geldikleri kent ile öğrenim gördükleri kentin karşılaştırmasını yapmaktadır. Ayrıca kenti, gezmek amaçlı gelen kişilerden daha çok tanıma imkânı bulmaktadır. Kentin üniversite öğrencileri tarafından benimsenmesi ve kendilerini kente ait hissetmeleri kente uyum sağlamaları açısından gerekmektedir. “Üniversite öğrencileri kentten ayrıldıkları zaman çevrelerindeki kişileri, aynı kentte okumak, yaşamak, turistik gezi yapmak ve çalışmak için yönlendirebilmekte ve kentin gönüllü temsilcisi olabilmektedirler. Etkili bir pazarlama stratejisi olan kulaktan kulağa pazarlama kentin tanıtımında büyük bir öneme sahip olmaktadır” (Güler ve diğerleri, 2017, s. 225).

Bu bağlamda çalışmanın amacı; Amasya Üniversitesinde öğrenim gören Amasya ili ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerine diğer kentlerden gelen veya kentte ikamet eden lisans ve önlisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin kent hakkında fikirlerini belirlemek, kent kimliğine olan bakış açılarını öğrenmek, özellikle öğrenim görmeye gelenlerin kent hakkındaki görüşlerini değerlendirmektir. Üniversite öğrencilerinin gözünden Amasya kent kimliğinin korunup güçlendirilmesini sağlayarak Amasya’yı daha aktif ve cazip bir kent haline getirmek için politika yapıcılara, uygulayıcılara, yerel yöneticilere veri ve öneri sağlamaktır. Üniversite öğrencilerinin kent kimliği algısını ölçmek için yapılan bu çalışma, farklı kentler ve kültürlerden gelen öğrencilerin Amasya Üniversitesini tercih etme sebeplerini, gelmeden önce ve sonra kent hakkındaki fikirlerini, Amasya’da bulundukları süreç içinde yaşadıkları sorunları, kent ile olan etkileşimlerini, kentin hayata bakış açılarında ve gelecek planlarında yaptığı değişimleri, kent algılarını ortaya koymaya çalışmaktadır. Dışarıdan bir bakış açısıyla Amasya’nın kendine özgü unsurlarının var olup olmadığı, kenti diğerlerinden ayırabilecek bir kent kimliğine sahip olup olmadığı belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu tespitler bir kentin imajındaki eksikliklerin giderilmesi, markalaşmasının önündeki engellerin yok edilmesi ve kentin güçlü bir kimliğe sahip olmasında etkili olmaktadır. Kent kimliği, bir kenti

diğerlerinden ayıran, farklılaştıran özelliklerini öne çıkararak o özellikle kentin tanınmasına, akla gelmesine, kentin görünür kılınmasına, kentin özünü yansıtmaya olanak sağlamaktadır. Amasya’da daha önce bu yönde bir çalışmanın gerçekleştirilmemiş olması bu kapsamda herhangi bir verinin bulunmaması da çalışmayı önemli hale getirmektedir. Bu çalışma; Amasya kent merkezi ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerinde öğrenim görmeye gelen öğrencilerin kent kimliği algısını değerlendirmesi, öğrenciler için üniversitenin ve kentin beklentileri karşılayıp karşılamadığının görülmesi açısından ilk olması özelliğiyle özgün bir çalışma olacaktır.

3.3. ÇALIŞMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Amasya kentinde 1974 yılından itibaren Ondokuz Mayıs Üniversitesi’ne bağlı bulunan yükseköğrenim bölümleri bulunmaktadır. Ancak Amasya Üniversitesi bağımsız olarak 2006 yılında kurulmuştur. Çalışmanın uygulama alanını Amasya Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma Amasya merkezde, *en çok öğrenciye sahip* Merzifon ilçesinde ve *en az öğrenciye sahip* Gümüşhacıköy ilçesinde bulunan fakülte ve meslek yüksekokulları ile sınırlandırılmıştır. 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılında ders kaydı yapmış ve aktif olarak derslere katılım sağlayan, kent merkezindeki 15791 öğrenciden 445’ine, Merzifon ilçesindeki 911 öğrenciden 356’sına ve Gümüşhacıköy ilçesindeki 284 öğrenciden 159’una olmak üzere toplamda 960 gönüllü katılım sağlayan öğrenciye anket uygulanmıştır.

Çalışma; Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde öğrenim gören lisans öğrencileri ile Gümüşhacıköy Hasan Duman Meslek Yüksekokulu, Merzifon Meslek Yüksekokulu, Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tasarım Meslek Yüksekokulu ve Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu önlisans öğrencilerini kapsamaktadır. Tıp Fakültesi’nin Amasya il sınırları içerisinde bulunmaması sebebiyle bu fakültenin öğrencileri çalışmaya dâhil edilmemiştir. Verilerinin elde edilmesi amacıyla yapılan anket uygulaması 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılına kayıtlı öğrencilere *basit tesadüfî örneklem* yoluyla gerçekleştirilmiştir.

3.4. ÇALIŞMANIN VERİ SETİ VE METODOLOJİSİ

Alan araştırması neticesinde anket gerçekleştirilerek veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, Statistical Package for the Social Sciences (SPSS Statistics 27) programı ile analiz edilip değerlendirilmeye hazır hale getirilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Anket sorularının hazırlanmasında daha önce bu konuda ve benzer konularda yapılmış olan anket sorularından yararlanılmıştır. Anket bölümleri Erton (1995), Beyazlı (2005), Uçkaç (2006), Cavcav (2007), İlgar (2008), Geyik (2010), Acungil (2012), Kara (2017), Toptaş (2019), Balık (2020) çalışmaları incelenerek oluşturulmuştur. Anket sorularına nihai hali verildikten sonra, etik açıdan herhangi bir sorunla karşılaşmamak maksadıyla Ardahan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından E-67796128-000-2200037479 numaralı bilimsel yayın ve etik kurul izni (EK-2) alınmıştır.

Araştırma evrenini Amasya Üniversitesi Amasya kent merkezi ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerinde lisans ve önlisans düzeyinde eğitim gören ve çalışmaya gönüllü onamları alınarak katılan 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılına kayıtlı öğrenciler oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) verilerine göre 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılında Amasya Üniversitesi merkezde kayıtlı 15791 öğrenci, Merzifon ilçesinde 1350 öğrenci ve Gümüşhacıköy ilçesinde 434 öğrenci bulunmaktadır. Ancak 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılında ders kaydı yapmış ve aktif olarak derslere katılım sağlayan öğrenci sayısı Merzifon ilçesinde 911, Gümüşhacıköy ilçesinde 284 olarak tespit edilmiş, hesaplamalar bu veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde aşağıdaki formül kullanılmıştır (Bal, 2001, s. 113).

$$n = \frac{Z^2 \cdot \pi(1 - \pi) \cdot N}{Z^2 \cdot \pi(1 - \pi) + (p - \pi)^2 \cdot (N - 1)}$$

Z: Güven düzeyine göre standart değer.

π : Evren içinde ilgilendiğimiz özelliklerin birimleri oranı.

p: Örnek içinde ilgilendiğimiz özelliklerin birimleri oranı.

$p - \pi$ veya $\pi - p$: Göz yumulabilir yanılğı (5%).

Anketler 95% güven aralığı 5% hata payı ile kent merkezindeki 15791 öğrenciden en az 384'üne, Merzifon ilçesindeki 911 öğrenciden en az 275'ine ve Gümüşhacıköy ilçesindeki 284 öğrenciden en az 164'üne uygulanması şeklinde hesaplanmıştır.

Araştırmanın yöntemi nicel araştırma yöntemidir. Katılımcıların belirlenmesinde basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu 3'ü açık uçlu, 3'ü 5'li likert tipi ve diğerleri çoktan seçmeli olmak üzere toplam 29 sorudan oluşmaktadır. Anket uygulaması, demografik sorular, sosyal ve kültürel sorular, kentsel farkındalık, kent algısı, üniversiteye ve kente yönelik sorular olacak şekilde ilgili başlıklar altında hazırlanmıştır.

3.5. ANALİZ BULGULARI

Amasya Üniversitesi'nde 2022- 2023 öğretim yılı güz yarısına kayıtlı Amasya kent merkezi ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerinde lisans ve önlisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin kent kimliği algısının analizinin yapıldığı bu çalışmada, ankete gönüllü olarak katılım sağlayan öğrencilerin demografik özellikleri, üniversiteyi tercih sebepleri, kenti nasıl algıladıkları, kentten beklentileri, sosyal ve kültürel farkındalıklarını açıklamaya yönelik olarak sorulan sorulara verilen yanıtlar derlenerek yorumlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların araştırma kentlerine göre dağılımı

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Yer/Bölge	Amasya (Merkez)	445	46,4
	Merzifon	356	37,1
	Gümüşhacıköy	159	16,5
	Toplam	960	100,0

Anketler 445'i Amasya kent merkezinde, 356'sı Merzifon ilçesinde ve 159'u Gümüşhacıköy ilçesinde olmak üzere Amasya üniversitesinde öğrenim gören 960 öğrenciye uygulanmıştır. Yapılması gereken asgari anket sayısının üzerine çıkılmış ve 46,4%'ü Amasya'da kalan 53,6%'sı ilçelerde olmak üzere toplam 960 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	427	44,5
	Erkek	533	55,5
	Toplam	960	100,0
Yaş	17-20	552	57,5
	21-24	373	38,9
	25-28	21	2,2
	29 ve üzeri	14	1,4
	Toplam	960	100,0

Ankete katılan öğrencilerin 44,5%'i kadın öğrencilerden, 55,5%'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Ankete katılım gösteren öğrencilerin 57,5%'i 17-20 yaş, 38,9%'u 21-24 yaş, 2,2%'si 25-28 yaş, 1,4%'ü ise 29 yaş ve üzeri dağılım göstermiştir. Beklendiği üzere üniversite öğrenimi alan öğrencilerde sıklıkla rastlanılan yaş aralığı olan 17-24 aralığının 96%'nın üzerinde olduğu görülmüştür.

Katılımcıların 20%'si memleketinin Amasya olduğunu, 80%'i Amasya dışında bir il olduğunu belirtmiştir. Memleketi Amasya olmayan öğrencilerin çoğunluğunun Samsun, Yozgat, Çorum, Tokat, Kayseri, Sinop, Ordu, Ankara gibi Amasya'ya yakın illerden üniversite öğrenimi görmeye geldikleri görülmektedir. Ayrıca Amasya Üniversitesi'nde öğrenim görmeye başlamadan önce öğrencilerin 18%'i Amasya ve ilçelerinde, 21%'i Amasya'nın sınır komşuları olan Samsun, Çorum, Yozgat ve Tokat illerinde ikamet etmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların öğrenim gördüğü fakülte/ meslek yüksekokul/sınıf dağılımı

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Öğrenim Görülen Fakülte /Meslek Yüksekokulu	İlahiyat Fakültesi	47	5,0
	Mühendislik Fakültesi	29	3,0
	Fen Edebiyat Fakültesi	60	6,2
	Mimarlık Fakültesi	74	7,7
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	40	4,2
	Eğitim Fakültesi	95	9,9
	Tasarım Meslek Yüksekokulu	20	2,1
	Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	26	2,7
	Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	26	2,7
	Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri MYO	28	2,9
	Merzifon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	130	13,6
	Merzifon Meslek Yüksekokulu	226	23,5
Öğrenim Durumu	Gümüşhacıköy Hasan Duman Meslek Yüksekokulu	159	16,5
	Toplam	960	100,0
	Önlisans	485	50,5
Sınıf	Lisans	475	49,5
	Toplam	960	100,0
	1. Sınıf	360	37,5
Sınıf	2. Sınıf	318	33,1
	3. Sınıf	142	14,8
	4. Sınıf	122	12,7
	Diğer	18	1,9
	Toplam	960	100,0

Tablo 3’te görüldüğü gibi katılımcı öğrencilerin 50,5%’i meslek yüksekokullarında önlisans, 49,5%’i fakültelerde lisans öğrenimi görmektedir. Katılımcıların 37,5%’i 1. Sınıf, 33,1%’i 2. Sınıf, 14,8%’i 3. Sınıf, 12,7%’si 4. Sınıf, 1,9%’u ise hazırlık ve yüksek lisans öğrencisidir. Önlisans öğrencilerinin öğrenim süresinin 2 yıl olması sebebiyle 1. ve 2. Sınıfların çoğunlukta olması beklenen bir durumdur.

Tüm bölümlerden öğrencilere ulaşılmış ve yarısı lisans yarısı önlisans öğrenim gören 960 öğrenci ankete katılım sağlamıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri fakültelere göre dağılım oranları ise 5% İlahiyat Fakültesi, 3% Mühendislik Fakültesi, 6,2% Fen Edebiyat Fakültesi, 7,7% Mimarlık Fakültesi, 4,2% Sağlık Bilimleri Fakültesi, 9,9% Eğitim Fakültesi, 13,6% Merzifon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 23,5% Merzifon Meslek Yüksekokulu, 16,5% Gümüşhacıköy Hasan Duman Meslek Yüksekokulu,

10,4%’ü Tasarım, Teknik Bilimler, Sosyal Bilimler ve Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları şeklindedir.

Tablo 4. Katılımcıların öğrenim süresince yaşadığı yer bilgisi

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Öğrenim Süresince Yaşanan Yer	Öğrenci yurdunda	622	62,2
	Öğrenci evinde	115	18,4
	Aile evinde	197	17,8
	Bir yakınımın evinde	15	0,7
	Diğer	11	0,9
	Toplam	960	100,0

Katılımcıların üniversite öğrenimine başladıktan sonra 62,2%’si öğrenci yurdunda, 18,4%’ü öğrenci evinde, 17,8%’i aile evinde ikamet etmektedir. Geriye kalan 1,6%’sı da bir yakının evinde veya diğer (kendi evi, cezaevi) seçeneğini ikamet yeri olarak belirtmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların ailelerinin meslekleri

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde(%)
Anne veya Baba Mesleği	İşsiz	59	6,1
	Serbest Meslek/İşyeri Sahibi	274	28,5
	İşçi	241	25,1
	Kamu Personeli	135	14,1
	Kariyer Mesleği	15	1,6
	Emekli	150	15,6
	Diğer	86	9
	Toplam	960	100

Katılımcı öğrencilerin ailelerinin mesleklerine baktığımızda 28,5%’inin serbest meslek/işyeri sahibini, 25,1%’inin işçiyi, %15,6’sının emekliyi, 14,1%’inin kamu personelinin, 1,6%’sının kariyer mesleğini ve 9%’unun diğer (çiftçi, aşçı, marangoz, kaynakçı, inşaat sektörü, şoför) seçeneğini işaretlediği görülmüştür. Katılımcıların 6,1%’i ailesinin işsiz olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların ailelerinin gelir durumu

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
	Asgari ücret altı	124	13
	Asgari ücret	295	30,7
	6000 TL-8000 TL	213	22,1
	8001 TL-10000 TL	110	11,6
	10001 TL-12000 TL	69	7,1
	12001 TL-14000 TL	49	5,1
	14001 TL ve üzeri	100	10,4
	Toplam	960	100,0

Tablo 6’da ailelerin gelir dağılımına bakıldığında öğrencilerin 13%’ü Asgari ücret altı, 30,7%’si Asgari ücret, 22,1%’i 6000 TL-8000 TL, 11,6%’sı 8001 TL-10000 TL, 7,1%’i 10001 TL-12000 TL, 5,1%’i 12001 TL-14000 TL, 10,4%’ü 14001 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduklarını belirtmiştir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin aile aylık gelirlerinin yüksek olmadığı önemli bir kısmın alt veya orta gelir gruptan olduğu görülmüştür.

İnsanlar kaliteli bir üniversite eğitimi, kaliteli sürdürülebilir bir yaşam, eğitim sonrası istihdam garantisine sahip olmak gibi gerekçelerle farklı kent arayışı içine girebilmektedir. Tablo 7’de bu durum Amasya Üniversitesi özelinde gösterilmektedir.

Tablo 7. Yükseköğrenim görmek için Amasya’nın tercih edilme nedeni

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
	Amasya’da ikamet ediyor olmam	137	14,3
	YKS’ den aldığım puanın bu üniversiteye yetiyor olması	457	47,6
	Ailemin yaşadığı kente yakın olması	155	16,1
	Tanıdık veya akrabaların bu kentte yaşaması	47	5,1
	Amasya hakkında edindiğim olumlu düşünceler sebebiyle kenti merak etmem	47	5,1
Amasya’yı Tercih Nedeni	Sevdiğim arkadaşlarımın Amasya’da eğitimlerine devam ediyor olması	22	2,1
	Amasya’yı araştırmam ve üniversite okumak için uygun bir kent olduğunu düşünmem	45	4,7
	Okuduğum bölümün eğitiminin burada daha iyi olması	38	4
	Amasyalı akrabalarımın kent ile ilgili olumlu duyumlar edinmiş olmam	12	1
	Toplam	960	100

Öğrencilerden bu soruyu kendi öğrenim gördükleri kenti baz alarak yanıt vermeleri istenmiştir. Tablodaki verilere göre Katılımcı öğrencilerin Amasya Üniversitesini tercih sebeplerine bakıldığında 47,6%'sının YKS' den aldığım puanın bu üniversiteye yetiyor olması maddesini seçtikleri görülmektedir. Çoğunluğun bu maddeyi seçmiş olması öğrencilerin kent ve üniversite tercihlerinde yeterli bilince sahip olmadıkları görülmektedir. Amasya'da ikamet ediyor olmam seçeneğinin 14,3% oranında, ailemin yaşadığı kente yakın olması seçeneğinin ise 16,1% oranında olması üniversite tercihinde mevcut ikamet yerine ve aileye olan mesafenin katılımcılar açısından önemli olduğunu göstermektedir. Amasya hakkında edinilen olumlu düşünceler sebebiyle kenti merak edenler 5,1%, Amasya'nın üniversite okumak için uygun bir kent olduğunu düşünenler 4,7%, okuyacağı bölümün eğitiminin burada daha iyi olduğunu öğrenenler ise 4% orana sahiptir. Bu verilere göre katılımcı öğrencilerden 14,8%'inin tercih yapmadan önce kent ve üniversite ile ilgili araştırma yaptıkları, araştırmalarının tercihlerinde etkili olduğu görülmektedir. Katılımcılar tercih sebepleri için tanıdık, akrabaların kentte yaşamasını 5,1% oranında, Amasyalı akrabalarından kent ile ilgili olumlu duyular edinmiş olmasını 1% oranında ve sevdiğim arkadaşlarımın Amasya'da eğitimlerine devam ediyor olmasını 2,1% oranında işaretlemiştir. Bu verilere göre tanıdık, akraba ve arkadaşların Amasya'nın tercih edilmesinde diğer faktörler kadar etkili olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde, araştırma kapsamındaki öğrencilerin tercih sebeplerinde Amasya kent kimliğinin etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır.

İnsanların sevdikleri kentte yaşamaları, istedikleri işte çalışmaları, hayallerindeki üniversitede öğrenim görmeleri psikolojileri üzerinde etkili olmakta, insanların içinde bulundukları durumdan memnun olmalarını, daha huzurlu, mutlu, hissetmelerini sağlamaktadır. Tam tersi bir durumda ise insanlar her şeyden şikâyetçi olmakta, mutsuz ve öfkeli tavırlar sergilemektedir. Kentte yaşamaktan memnun olmayanlar kente ait hissetmemekte, bir an önce kentten ayrılmayı düşünmekte bu sebeple de kentle ilgilenmemekte ve gelişimine katkı sağlamamaktadır. Bu kapsamda sorulan soruya verilen yanıtlar Tablo 8'de gösterilmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların mutluluk oranları

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
İstenilen	Evet	97	10,1
Üniversite Tercih Durumu	Hayır	863	89,9
	Toplam	960	100
Mutlu olma durumu	Evet	332	34,6
	Hayır	628	65,4
	Toplam	960	100

Katılımcılar hedeflerindeki üniversitede olup olmadıklarını incelemek amacıyla sorulan soruya 89,9% oranında hayır cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin Amasya üniversitesini tercih etmelerinde 47,6% oranında YKS puanlarının etkili olduğunu belirtmeleri farklı üniversitelerde olmak istediklerini ancak mecbur kalmaları sebebiyle Amasya üniversitesini tercih ettiklerini göstermektedir. Buna ikamet, akraba, uzaklık gibi faktörler eklenince öğrencilerin 89,9%'unun hayır yanıtını vermesi beklenebilir düzeye gelmektedir. Bu tercihten dolayı katılımcıların 65,4%'ü Amasya ve Gümüşhacıköy ile Merzifon ilçelerinde olmaktan mutsuz olduklarını, diğer yandan okudukları üniversite hedefledikleri üniversite olmamasına rağmen katılımcıların 34,6%'sı ise mutlu olduklarını belirtmektedirler. Amasya Üniversitesinde okumaktan mutlu olduklarını belirten öğrencilerin 20,2%'si Amasya merkezde, 10,6%'sı Merzifon'da, 3,8%'i Gümüşhacıköy'de bulunmaktadır. Amasya üniversitesinde okumaktan mutlu olanların 58,1%'i erkek öğrenciler, 57,8%'i lisans öğrencileridir.

Ankette yer alan ziyaret ettiğiniz ilk yer sorusu Amasya merkez ve ilçeler olarak ayrı değerlendirilmiştir. Katılımcılardan bu soruyu öğrenim gördükleri fakülte veya meslek yüksekokulunun bulunduğu kente göre cevaplandırmaları istenmiştir.

Tablo 9. Amasya'da ziyaret edilen ilk yer

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Ziyaret Edilen İlk Yer (Amasya)	Şehzade Yolu	218	21,1
	Müzeler	95	9,1
	Tarihi Yerler	361	34,8
	Boraboy	106	10,2
	Meydan/Çarşı/AVM	165	16,2
	Ziyaret Kasabası	45	4,3
	Üniversite/Yurt	45	4,3
	Toplam	1035	77,5

Amasya merkezde bulunan öğrencilerin öncelikli olarak Beyazıt camii, Amasya Kalesi, Kral Kaya Mezarları, Ferhat ile Şirin Dağı, müzeler gibi tarihi yerler ile Amasya ile bütünleşmiş olan şehzade yolu olarak bilinen Yeşilırmak kenarı ve içeri şehir olarak bilinen eski Amasya evlerini ziyaret ettikleri belirlenmiştir. Tarihi yerler ile birlikte Boraboy Gölü, Ziyaret kasabası gibi doğal güzelliklerin de öğrenciler tarafından beğenildiği ve ziyaret amaçlı tercih edildiği görülmüştür.

Tablo 10. Merzifon’da ziyaret edilen ilk yer

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Ziyaret Edilen İlk Yer (Merzifon)	Tarihi Yerler	145	24,2
	Üniversite/Yurt	33	5,5
	Taşan Dağı	27	4,6
	Cumhuriyet	43	7,1
	Cad./Çarşı		
	Amasya/Diğer ilçeler	28	4,7
	Amasya Tarihi Yerler	251	41,9
	Diğer	72	12
	Toplam	599	56,1

Öğrenciler kentte çoğunlukla ihtiyaçları doğrultusunda mekânlar ile piknik alanlarına gitmektedirler. Ziyaret amaçlı gittikleri yerler sorulduğunda öğrenciler Amasya merkez ve tarihi mekânlara gittiklerini belirtmektedirler.

Tablo 11. Gümüşhacıköy’de ziyaret edilen ilk yer

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Ziyaret Edilen İlk Yer (Gümüşhacıköy)	Tarihi Yerler	56	14
	Çamtepe	54	13,4
	Üniversite/Yurt	33	8,3
	Amasya/Diğer ilçeler	51	12,6
	Dedekorkut piknik alanı	43	10,6
	Amasya Tarihi Yerler	118	29,5
	Diğer	47	11,6
	Toplam	402	84,3

Merzifon ilçesindeki durumun, Gümüşhacıköy ilçesi içinde geçerli olduğu görülmektedir. Gümüşhacıköy ilçesinde öğrenciler genellikle Çamtepe ve Dedekorkut piknik alanlarını ziyaret etmektedirler. Kentte öğrenciler açısından merak uyandıran, ilgi çeken, gezilecek mekânların bulunmaması öğrencilerin daha çok tarihi ile bilinen kent merkezini tercih etmelerine sebep olmaktadır. İlçede hastane, otogar, çarşı, market,

kütüphane, banka gibi yoğunlukla ihtiyaçları doğrultusunda mekânlara gittikleri görülmektedir.

Tablo 12. Amasya denince aklınıza gelen ilk şey

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Amasya Denince Aklınıza Gelen İlk Şey	Elma	685	27,2
	Yeşilırmak/Dağlar	541	21,5
	Tarihi Mekânlar	359	14,2
	Şehzadeler Şehri	215	8,6
	Yöresel Yemekler	129	5,1
	Ferhat ile Şirin	152	6,3
	Diğer	431	17,1
	Toplam	2512	87,2

Katılımcı öğrencilerin aklına Amasya denince ilk olarak elması, Yeşilırmak'ın kent merkezinde doğal bir eşik olması ve kente güzellik katması, kentin dağlar arasında olması, tarihi mekânların çokluğu, şehzadeler şehri olarak bilinmesi, yöresel yemeklerinin lezzeti, Ferhat ile Şirin efsanesinin yaşanmışlığı gelmektedir. Bunların dışında küçük bir şehir olması, Karadeniz bölgesinde bulunması, tarım ürünlerinin bolluğu, ünlü coğrafyacı Strabon, hekim Sabuncuoğlu gibi bilim insanlarının varlığı, sessiz, sakin, sıkıcı olması gibi farklı cevaplarında verildiği görülmüştür. Amasya'nın coğrafi konumu, topografyası, tarihi yönü ve keşkek, haşhaşlı, bakla dolması, bamya yemeği gibi yöresel tatları ifadelerinin ağırlıklı olduğu da görülmektedir.

Tablo 13. Amasya'yı karakteristik özellikler ile tanımlama

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Amasya'yı Karakteristik Özellikler ile Tanımlama	Tarihi Bir Kent	334	30,8
	Dağlar ve Irmak	278	25,7
	İçeri Şehir/Yalıboyu Evleri	123	11,3
	Şehzadeler Şehri	84	7,7
	Turistik Bir Kent	59	5,4
	Elmasıyla Ünlü	56	5,2
	Aktivitesiz Bir Kent	60	5,6
	Boraboy Gölü	41	3,8
	Yöresel Yemekleri	49	4,5
	Toplam	1084	81,2

Öğrencilerden Amasya'yı hiç bilmeyen bir arkadaşlarına kenti tanımlamaları istenen soruda katılımcıların 30,8%'i Amasya'yı kalesi, camileri, müzeleri, evleri ile tarihi bir kent olarak tanımlamaktadır. Kentin dağlarla çevrili olması ve merkezinde

Yeşilirmak bulunması da 25,7% oranında, ırmak kenarındaki eski yerleşim alanının korunması ile tarihi bir mekânın olması da 11,3% oranında kentin tanımlamasında etkili olmaktadır. Kentin tanımlanması için aynı zamanda şehzadeler şehri olduğu, turistik bir kent olduğu, elmasının ünlü olduğu, doğal bir oluşum olan Boraboy Gölü'nün varlığı, lezzetli yöresel yemeklerinin olduğu ve aktivitenin olmadığını ifade eden cevaplarda bulunmaktadır.

Tablo 14. Merzifon'u karakteristik özellikler ile tanımlama

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Merzifon'u	Küçük Bir Kent	156	21,9
Karakteristik	Yöresel Yemekleri	37	4,1
Özellikler ile	Tanımlanacak Bir Özelliği	52	7,3
Tanımlama	Yok		
	Soğuk/ Rüzgârlı Havası	85	12
	Her Yer Bina	173	24,4
	Eşğiyle Ünlü	121	17
	İstiklal Marş Töreni	44	6,3
	Piknik Alanları	43	6
	Toplam	711	66,6

Öğrencilerden Merzifon'u hiç bilmeyen bir arkadaşlarına kenti tanımlamaları istenen soruda katılımcıların 24,4%'ü binaların yoğun olduğu bir kent, 21,9%'u küçük bir kent olarak, 17%'si eşğiyle ünlü olarak tanımlamaktadır. Ayrıca soğuk/rüzgârlı havası, yöresel yemekleri, piknik alanları, cuma günü mesai bitiminde merkezde yapılan İstiklal Marşı töreni gibi cevaplarda bulunmaktadır. Kentin tanımlanacak bir özelliğinin olmadığını belirten oran ise 7,3%'tür.

Tablo 15. Gümüşhacıköy'ü karakteristik özellikler ile tanımlama

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Gümüşhacıköy'ü	Küçük Bir Kent	81	22
Karakteristik	Yöresel Yemekleri	45	12,3
Özellikler ile	Piknik Alanları	64	17,3
Tanımlama	Bitmeyen Yol Yapımı	27	7,3
	Tanımlanacak Bir Özelliği	44	11,9
	Yok		
	Elmasıyla Ünlü	23	6,2
	Her Yer Bina	69	18,7
	Yöresel Dil/Halk	16	4,3
	Toplam	369	77,4

Öğrencilerden Gümüşhacıköy'ü hiç bilmeyen bir arkadaşlarına kenti tanımlamaları istenen soruda katılımcıların 22%'si küçük bir kent, 18,7%'si betonlaşmanın yoğun olduğu bir kent, 17,3%'ü ise çok sayıda piknik alanlarına sahip bir kent olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların 12,3%'ü yöresel yemeklerin lezzetli olduğunu, 7,3%'ü ise yol yapımlarının bitmediği belirtmektedir. 11,3% oranında ise kentin tanımlanacak bir özelliği olmadığını ifade edilmektedir.

Bir kentin dikkat çeken tarihi ve kültürel yapıları, yeşil alanları, manzaraları, ırmaklar gibi doğal unsurları ve yollar, yapılar, çarşılar gibi yapay unsurları kent kimliğinin oluşumu ve gelişiminde etkili olmaktadır. Bu kapsamda katılımcılara sorulan soruya verdikleri yanıtlar Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16. Amasya'da dikkatinizi çeken mekânlar

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Dikkat Çeken Mekânlar (Amasya)	Avm-binalar-köprülül yollar-kavşaklar	61	13,7
	Cami-müze-çarşılar gibi tarihi mekânlar	309	69,4
	Ormanlık alanlar- parklar, piknik alanları	37	8,3
	Oteller-turistik eşya satan dükkânlar	22	4,9
	Üniversite kampüsü	16	3,7
Toplam		445	100

Amasya kent merkezine bakıldığında öğrenciler tarafından en dikkat çekici mekânları 69,4% oranında tarihi mekânlar olarak belirlenmiştir. Katılımcılara göre kent kimliğine etkisi bakımından avm-binalar-köprülül yollar-kavşaklar 13,7%, ormanlık alanlar- parklar, piknik alanları 8,3%, oteller-turistik eşya satan dükkânlar 4,9%, üniversite kampüsü 3,7% oranında dikkat çekmektedir. Amasya'da tarihi mekânlar içinde camilerin öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 17. Merzifon'da dikkatinizi çeken mekânlar

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Dikkat Çeken Mekânlar (Merzifon)	Avm-binalar- köprülül yollar-kavşaklar	23	6,5
	Cami-müze-çarşılar gibi tarihi mekânlar	233	65,5
	Ormanlık alanlar-parklar, piknik alanları	67	18,8
	Oteller-turistik eşya satan dükkânlar	9	2,5
	Üniversite kampüsü	24	6,7
Toplam		356	100

Merzifon kentine bakıldığında katılımcıların 65,5%'i Cami-müze-çarşılar gibi tarihi mekânların dikkat çekici olduğunu ancak tarihi mekânların büyük bir çoğunluğunun Amasya kent merkezindeki tarihi mekânlar olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların 18,8%'i ormanlık alanlar-parklar, piknik alanlarının dikkat çekici olduğunu ancak piknik alanlarına ulaşımın zor olması, park alanlarının da faaliyetler açısından yetersiz kalması sebebiyle öğrenciler bu alanlardan faydalanamadıklarını belirtmektedir.

Tablo 18. Gümüşhacıköy’de dikkatinizi çeken mekânlar

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Dikkat Çeken Mekânlar (Gümüşhacıköy)	Avm-binalar-köprülül yollar- kavşaklar	21	13,2
	Cami-müze-çarşılar gibi tarihi mekânlar	60	37,7
	Ormanlık alanlar-parklar, piknik alanları	75	47,2
	Oteller turistik eşya satan dükkânlar	1	0,6
	Üniversite kampüsü	2	1,3
Toplam		159	100

Gümüşhacıköy kentine bakıldığında; Gümüşhacıköy’de ormanlık alanların öne çıktığı, katılımcıların 47%'si ormanlık alanlar-parklar, piknik alanları kısacası yeşil alanların dikkat çekici olduğunu ancak yeşil alanların kentte olmadığını, uzak mesafede olduğunu ve ulaşımın kolay olmadığını belirttikleri görülmektedir. Cami-müze-çarşılar gibi tarihi mekânların dikkat çekici mekânlar olduğunu belirten katılımcılar 37,7% oranında olup bu mekânların büyük bir çoğunluğunun Amasya kent merkezindeki tarihi mekânlar olduğunu eklemektedir. Ayrıca 13,2% oranında dikkat çekici mekânlar olarak seçilen avm-binalar-yollar-kavşaklar cevabı kent kimliği açısından olumlu yönde değil, küçük bir kent için çok fazla yapının olduğu ve bu yapıların kentin kimliğine zarar veren, sıradanlaştıran unsurlar olduğu belirtilmektedir. Dikkat çekici mekânlar olarak oteller ve turistik eşya satan dükkânların olmayışı konaklama ve ekonomiye katkı sağlayacak mekânların çok az olduğunu göstermektedir. Öğrenciler tarafından kampüsün dikkat çekici mekân olarak seçilmesi olumsuz yönde olup bir kampüslerinin olmadığını, tek bir binada öğrenim gördüklerine değinmektedirler. Dikkat çeken mekânlar açısından Amasya ve iki ilçesini genel olarak değerlendirdiğimizde kent merkezi tarihi ve kültürel yönüyle öne çıkmakta iken ilçelerin kendilerine ait dikkat çekici bir mekânsal unsura sahip olmadıkları görülmektedir.

Kentle ilgili düşüncelerin tespiti amacıyla yönlendirilen “*Amasya’ya/ Merzifon’a/ Gümüşhacıköy’e gelmeden önce kent sizde nasıl bir etki bırakıyordu?*” sorusunu kente

sadece eğitim amacıyla gelen katılımcıların cevaplamaları istenmiştir. Tablo 19’da ilgili soruya verilen yanıtların sıklığı ve yüzdesi gösterilmiştir.

Tablo 19. Katılımcıların gelmeden önce ve sonrasında Amasya hakkındaki düşünceleri

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kente Gelmeden Önce	Olumlu	196	44
	Olumsuz	67	15,1
Kent Hakkındaki Düşünce	Fikrim yok	175	39,3
	Cevap Vermeyen	7	1,6
	Toplam	445	100,0
Kente Geldikten Sonra	Evet	194	43,6
	Hayır	244	54,8
Kent Hakkında Düşünceniz Değişti mi?	Cevap Vermeyen	7	1,6
	Toplam	445	100,0

Katılımcıların 44%’ü Amasya’ya gelmeden önce kente dair olumlu düşüncelere, 15,1%’i olumsuz düşüncelere sahiptir. Amasya ile ilgili herhangi bir fikri olmayanların oranı ise 39,3%’tür. Olumsuz düşünceler kente karşı önyargıların olabileceğini göstermektedir. Kente gelmeden önce olumlu düşüncelere sahip olan katılımcıların 49,5%’inin düşüncesi olumsuz yönde, olumsuz düşünen katılımcıların 22,4%’ünün düşüncesi olumlu yönde değişmiştir.

Tablo 20. Katılımcıların gelmeden önce ve sonrasında Merzifon hakkındaki düşünceleri

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kente Gelmeden Önce	Olumlu	115	32,3
	Olumsuz	76	21,3
Kent Hakkındaki Düşünce	Fikrim yok	161	45,2
	Cevap Vermeyen	10	2,8
	Toplam	356	100,0
Kente Geldikten Sonra	Evet	157	44,1
	Hayır	189	53,1
Kent Hakkında Düşünceniz Değişti mi?	Cevap Vermeyen	10	2,8
	Toplam	356	100,0

Merzifon’da ise kente gelmeden önce katılımcıların 32,3%’ü olumlu düşüncelere sahipken 21,3%’ü olumsuz düşüncelere sahiptir. Kent hakkında fikrim yok diyen katılımcıların oranı ise 45,2%’dir. Her üç kent içinde bakıldığında kentler hakkında

olumlu düşünenlerin olumsuz düşünenlere göre daha büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Ancak büyük bir çoğunluğun kentlerle ilgili bir düşüncesinin olmaması kentin tam olarak bilinmediğini, tanıtım faaliyetlerinin yetersiz kaldığını göstermektedir.

Tablo 21. Katılımcıların gelmeden önce ve sonrasında Gümüşhacıköy hakkındaki düşünceleri

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kente Gelmeden Önce	Olumlu	49	30,8
	Olumsuz	45	28,3
Kent Hakkındaki Düşünce	Fikrim yok	61	38,4
	Cevap Vermeyen	4	2,5
	Toplam	159	100,0
Kente Geldikten Sonra	Evet	71	44,7
	Hayır	84	52,8
Kent Hakkında Düşünceniz Değişti mi?	Cevap Vermeyen	4	2,5
	Toplam	159	100,0

Katılımcıların 38,4%'ü Gümüşhacıköy'e gelmeden önce kente dair herhangi bir düşünceye sahip olmadığını, 30,8%'i olumlu düşünceye sahip olduğunu, 28,3%'ü ise olumsuz düşünceye sahip olduğunu belirtmektedir. Olumlu ve olumsuz düşünceye sahip olma oranlarının birbirine yakın olması kentin algılanabilirliği açısından karmaşık olduğunu ifade etmektedir. Kente gelmeden önce olumlu düşüncelere sahip olan katılımcıların 65,3%'ünün düşüncesi olumsuz yönde, olumsuz düşünen katılımcıların 26,7%'sinin düşüncesi olumlu yönde değişmiştir.

Kente gelmeden önce olumlu düşüncelere sahip olan katılımcıların 58,3%'ünün düşüncesi olumsuz yönde, olumsuz düşünen katılımcıların 26,3%'ünün düşüncesi olumlu yönde değişmiştir. Bu sonuçlar her üç kente geldikten sonra olumlu düşüncelerin büyük çoğunluğunun olumsuza dönüştüğünü, beklentilerin karşılanmadığını göstermektedir. Öğrencilere aşağıda verilen ifadelere katılıp katılmama durumları sorulmuştur. Katılımcıların sorulara verdikleri Amasya ile ilgili yanıtlar Tablo 22, Merzifon ile ilgili yanıtlar Tablo 23 ve Gümüşhacıköy ile ilgili yanıtlar Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 22. Amasya’da hayatınızda yaşanan değişimler

Amasya’da hayatınızda yaşanan değişimler		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İleriye dönük planlarım değişti.	N	44	80	151	128	42
	%	9,9	18,0	33,9	28,8	9,4
Zevk, tercih ve hobilerim değişti.	N	58	135	128	89	32
	%	13,0	30,3	28,8	20,0	7,2
Siyasi düşüncem değişti.	N	179	178	47	22	15
	%	40,2	40,0	10,6	4,9	3,4
Hayat tarzım değişti.	N	72	99	127	91	54
	%	16,2	22,2	28,5	20,4	12,1
Damak tadım değişti.	N	130	155	79	54	26
	%	29,2	34,8	17,8	12,1	5,8
Maddi durumum değişti.	N	77	97	78	103	89
	%	17,3	21,8	17,5	23,1	20,0
Hiçbir değişiklik olmadı.	N	111	121	123	42	48
	%	24,9	27,2	27,6	9,4	10,8

“Amasya’ya geldikten sonra hayatınızda nasıl bir değişim yaşandı?” sorusuna Amasya’daki katılımcıların 61%’i hayat tarzının değiştiğini, 72%’si ileriye dönük planlarının değiştiğini, 56%’sı zevk, hobi ve tercihlerinin değiştiğini belirtmiştir. Ayrıca 53%’ü hiçbir değişiklik olmadı ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir. Amasya’nın öğrenciler üzerinde farklı yönlerden etkilerinin olduğu ancak siyasi düşünce ve damak tadında herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 23. Merzifon’da hayatınızda yaşanan değişimler

Merzifon’da yaşanan değişimler	hayatınızda		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İleriye dönük planlarım değişti.	N	48	60	132	76	38	
	%	13,5	16,9	37,1	21,3	10,7	
Zevk, tercih ve hobilerim değişti.	N	66	130	78	63	18	
	%	18,5	36,5	21,9	17,7	5,1	
Siyasi düşüncem değişti.	N	149	154	32	9	10	
	%	41,9	43,3	9,0	2,5	2,8	
Hayat tarzım değişti.	N	64	91	85	73	39	
	%	18,0	25,6	23,9	20,5	11	
Damak tadım değişti.	N	101	136	57	30	30	
	%	28,4	38,2	16,0	8,4	8,4	
Maddi durumum değişti.	N	68	76	64	70	75	
	%	19,1	21,3	18,0	19,7	21,1	
Hiçbir değişiklik olmadı.	N	83	78	92	35	57	
	%	23,3	21,9	25,8	9,8	16,0	

Merzifon’da katılımcıların 69,1%’i ileriye dönük planlarının değiştiğini, 55,4%’ü hayat tarzının değiştiğini belirtmiştir. Kent zevk, hobi ve tercihlerde, siyasi düşüncede ve damak tadında katılımcıların büyük çoğunluğunda herhangi bir değişikliğe yol açmamıştır.

Tablo 24. Gümüşhacıköy’de hayatınızda yaşanan değişimler

Gümüşhacıköy’de yaşanan değişimler	hayatınızda		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İleriye dönük planlarım değişti.	N	24	45	42	22	23	
	%	15,1	28,3	26,4	13,8	14,5	
Zevk, tercih ve hobilerim değişti.	N	32	46	38	25	14	
	%	20,1	28,9	23,9	15,7	8,8	
Siyasi düşüncem değişti.	N	53	70	15	7	10	
	%	33,3	44,0	9,4	4,4	6,3	
Hayat tarzım değişti.	N	21	41	28	33	32	
	%	13,2	25,8	17,6	20,8	20,1	
Damak tadım değişti.	N	36	49	25	26	19	
	%	22,6	30,8	15,7	16,4	11,9	
Maddi durumum değişti.	N	37	34	27	27	30	
	%	23,3	21,4	17,0	17,0	18,9	
Hiçbir değişiklik olmadı.	N	43	29	33	21	30	
	%	27,0	18,2	20,8	13,2	18,9	

Gümüşhacıköy’de ise katılımcıların 54,7%’si ileriye dönük planlarının değiştiğini, 61%’i hayat tarzını değiştirdiğini belirtmiştir. Kentin kendisinde hiçbir değişikliğe sebep olmadığını belirten katılımcıların oranı ise 52,9%’dur.

Her üç kent içinde bakıldığında kentlerin katılımcıların ileriye dönük planlarında ve hayat tarzlarında değişime sebep olduğu ancak siyasi düşünce ve damak tatlarında herhangi bir değişime sebep olmadığı görülmüştür.

Tablo 25. Asla vazgeçemeyeceğim bir kent

Asla vazgeçemeyeceğim bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	149	164	78	35	18
	%	33,5	36,9	17,5	7,9	4,0
Merzifon	N	165	119	48	11	12
	%	46,3	33,4	13,5	3,1	3,4
Gümüşhacıköy	N	70	52	18	8	10
	%	44	32,7	11,4	5,0	6,3
Toplam	N	384	335	144	54	40
	%	40	34,8	15	6	41,7

Amasya, Gümüşhacıköy ve Merzifon ile ilgili düşünceleri belirlemeye yönelik soru içerisinde yer alan “Asla vazgeçemeyeceğim bir kent” alt sorusuna Amasya’daki öğrencilerin 70,4%’ü katılmadığını, 11,9%’u katıldığını, 17,5%’i de kısmen katıldığını; Gümüşhacıköy’deki öğrencilerin 76,7%’si katılmadığını, 11,4%’ü katıldığını, 11,3%’ü kısmen katıldığını; Merzifon’daki öğrencilerin 79,4%’ü katılmadığını, 6,5%’i katıldığını, 13%’i de kısmen katıldığını belirtmektedir.

Tablo 26. Bazen çok sıkıntı veren, bazen de sonsuz huzur duyduğum bir kent

Bazen çok sıkıntı veren, bazen de sonsuz huzur duyduğum bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	38	53	187	118	47
	%	8,5	11,9	42,0	26,5	10,6
Merzifon	N	60	63	131	64	37
	%	16,9	17,7	36,8	18,0	10,4
Gümüşhacıköy	N	24	30	62	27	15
	%	15,1	18,9	39,0	17	9,4
Toplam	N	122	146	380	209	99
	%	12,7	15,2	40	21,8	10,3

“Bazen çok sıkıntı veren, bazen de sonsuz huzur duyduğum bir kent” alt sorusuna Amasya’da öğrencilerin 79,1%’i katıldığını 20%’si katılmadığını ifade etmektedir. Merzifon’da katılanların oranı 65,2%, Gümüşhacıköy’de ise 65,4%’tür.

Tablo 27. Öğrencilere yönelik daha çok olanağın sunulması gereken bir kent

Öğrencilere yönelik daha çok olanağın sunulması gereken bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	41	27	57	96	224
	%	9,2	6,1	12,8	21,6	50,3
Merzifon	N	27	13	32	48	234
	%	7,6	3,7	9,0	13,5	65,7
Gümüşhacıköy	N	25	20	18	26	68
	%	15,7	12,6	11,3	16,4	42,8
Toplam	N	93	60	107	170	526
	%	9,7	6,3	11,1	17,7	54,8

“Öğrencilere yönelik daha çok olanağın sunulması gereken bir kent” ifadesine Amasya’da öğrencilerin 84,7%’si, Merzifon’da 88,2%’si, Gümüşhacıköy’de 70,5%’i katıldığını belirtmektedir.

Tablo 28. İhtiyaçlarıma cevap veren hayalini kurduğum bir kent

İhtiyaçlarıma cevap veren hayalini kurduğum bir kent.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	130	178	107	23	6
	%	29,2	40,0	24,0	5,2	1,3
Merzifon	N	161	125	52	10	5
	%	45,2	35,1	14,6	2,8	1,4
Gümüşhacıköy	N	74	53	21	6	3
	%	46,5	33,3	13,2	3,8	1,9
Toplam	N	365	356	180	39	14
	%	38	37,1	18,8	4,1	1,5

“İhtiyaçlarıma cevap veren hayalini kurduğum bir kent ifadesine Amasya’daki öğrencilerin 69,2%’si, Merzifon’daki öğrencilerin 80,3%’ü, Gümüşhacıköy’deki öğrencilerin 82,5%’i katılmadığını belirtmektedir. Amasya kent merkezi öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması açısından Gümüşhacıköy ve Merzifon ilçelerine göre biraz daha yeterli görülmektedir. Öğrencilerin 65,4%’ünün bu kentlerde bulunmaktan mutsuz oldukları da bilinmektedir.

Tablo 29. Kendimi ait hissettiğim bir kent

Kendimi ait hissettiğim bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	114	120	118	61	27
	%	25,6	27,0	26,5	13,7	6,1
Merzifon	N	142	103	75	24	11
	%	39,9	28,9	21,1	6,7	3,1
Gümüşhacıköy	N	68	49	20	13	8
	%	42,8	30,8	12,6	8,2	5,0
Toplam	N	324	272	213	98	46
	%	33,8	28,3	22,2	10,2	4,8

“Kendimi ait hissettiğim bir kent” ifadesine Amasya’daki öğrencilerin 52,6%’sı katılmadığını, 46,3%’ü ise katıldığını belirtmektedir. İlçelere baktığımızda ise Merzifon’daki öğrencilerin 68,8%’inin katılmadığı, 30,9%’unun katıldığı, Gümüşhacıköy’deki öğrencilerin ise 73,6%’sının katılmadığı, 23,8%’inin katıldığı; görülmektedir. Bu durum Amasya’daki aidiyet duygusunun ve kenti sahiplenme oranının daha yüksek olduğunu; Gümüşhacıköy’de ve Merzifon’da aidiyet duygusunun zayıf kaldığını göstermektedir.

Tablo 30. Eğitimim bitince kalıp çalışmak istediğim bir kent

Eğitimim bitince kalıp çalışmak istediğim bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	152	134	83	47	29
	%	34,2	30,1	18,7	10,6	6,5
Merzifon	N	176	105	45	19	9
	%	49,4	29,5	12,6	5,3	2,5
Gümüşhacıköy	N	87	40	13	11	6
	%	54,7	25,2	8,2	6,9	3,8
Toplam	N	415	279	141	77	44
	%	43,2	29,1	14,7	8	45,8

“Eğitimim bitince kalıp çalışmak istediğim bir kent” ifadesine Amasya’daki öğrencilerin 64,3%’ü katılmadığını, 18,7%’si kısmen katıldığını, 18,1%’i de katıldığını belirtmektedir. Aynı ifadeye, Merzifon’daki öğrencilerin ise 78,9%’u, Gümüşhacıköy’deki öğrencilerin 79,9%’u katılmadığını belirtmektedir. Bu sonuçlara göre Amasya kenti diğer kentlere göre biraz daha kalınabilirlik açısından yeterli görülse de üç kentte de öğrencilerin 60%’dan fazlası eğitimleri bittikten sonra kentten ayrılmak istemektedir

Tablo 31. Başka bir alternatifim olmadığı için kaldığım, okulum bitince hemen ayrılacağım bir kent

Başka bir alternatifim olmadığı için kaldığım, okulum bitince hemen ayrılacağım bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	66	99	100	77	106
	%	13,5	22,2	22,5	17,3	23,8
Merzifon	N	37	57	61	76	123
	%	10,4	16,0	17,1	21,3	34,6
Gümüşhacıköy	N	17	21	37	17	65
	%	10,7	13,2	23,3	10,7	40,9
Toplam	N	169	108	54	16	8
	%	47,5	30,3	15,2	4,5	2,2

“Başka bir alternatifim olmadığı için kaldığım okulum bitince hemen ayrılacağım bir kent” ifadesine öğrenciler Amasya’da 63,6% oranında, Merzifon’da 73% oranında, Gümüşhacıköy’de 74,9% oranında katıldıklarını belirtmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu kentleri devamlı olarak yaşayacakları birer mekân olarak görmedikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 32. İkinci bir şansım olsa tekrar üniversite okumak istediğim bir kent

İkinci bir şansım olsa tekrar üniversite okumak istediğim bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	138	158	96	36	17
	%	31,0	35,5	21,6	8,1	3,8
Merzifon	N	169	108	54	16	8
	%	47,5	30,3	15,2	4,5	2,2
Gümüşhacıköy	N	86	40	16	10	5
	%	54,1	25,2	10,1	6,3	3,1
Toplam	N	393	306	166	62	30
	%	40,9	31,9	17,3	64,6	3,1

“İkinci bir şansım olsa tekrar Amasya’da üniversite okumak istediğim bir kent” ifadesine öğrenciler Amasya’da 66,5% oranında, Merzifon’da 77,8% oranında, Gümüşhacıköy’de 89,4% oranında katılmadığını belirtmektedir. Amasya üniversitesinin,

ankete katılanların büyük çoğunluğunun hayalindeki üniversite olmadığı bilinmektedir. Bir süre üniversitede öğrenim görmeleri ve kentte yaşamalarının da etkisi olmadığı dolayısıyla öğrencilerin başka bir alternatifleri olsa kentten ayrılmakta bir sakınca görmedikleri tespit edilmiştir.

Tablo 33. Yerel hizmetlerinden memnun olduğum bir kent

Yerel hizmetlerinden memnun olduğum bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	95	111	159	61	17
	%	21,3	24,9	35,7	13,7	3,8
Merzifon	N	98	86	115	47	7
	%	27,5	24,2	32,3	13,2	2
Gümüşhacıköy	N	60	43	31	15	8
	%	37,7	27,0	19,5	9,4	5,0
Toplam	N	253	240	305	123	32
	%	26,4	25	31,8	12,8	3,3

Amasya'daki öğrencilerin 53,2%'si yerel hizmetlerden memnun olduğunu 46,2%'si memnun olmadığını belirtmektedir. Amasya'da oranlar yakın olmakla birlikte büyük çoğunluğun memnun olduğu görülmektedir. Ancak katılımcılar temelde gördükleri bazı sorunlar olduğunu, öğrencilere yönelik hizmetlerin artırılmasını gerektiğini belirtmektedirler. Merzifon'daki öğrencilerin ise, 51,7%'si, Gümüşhacıköy'deki öğrencilerin 64,7%'si yerel hizmetlerinden memnun olmadıklarını belirtmektedir.

Tablo 34. Öğrenciye özgürce yaşayabileceği imkânlar sağlayan, öğrencinin halk tarafından anlayışla karşılandığı bir kent

Öğrenciye özgürce yaşayabileceği imkânlar sağlayan, öğrencinin halk tarafından anlayışla karşılandığı bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	76	107	155	74	33
	%	17,1	24,0	34,8	16,6	7,4
Merzifon	N	117	57	95	58	26
	%	32,9	16,0	26,7	16,3	7,3
Gümüşhacıköy	N	56	43	34	16	8
	%	35,2	27,0	21,4	10,1	5,0
Toplam	N	249	207	284	148	67
	%	25,9	21,6	29,6	15,4	7

“Öğrenciye özgürce yaşayabileceği imkânlar sağlayan, öğrencinin halk tarafından anlayışla karşılandığı bir kent” ifadesine Amasya’daki öğrencilerin 24%’ü katıldığını, 34,8%’i kısmen katıldığını, 41,1%’i katılmadığını; Merzifon’daki öğrencilerin 23,3%’ü katıldığını, 26,7%’si kısmen katıldığını, 48,9%’u katılmadığını; Gümüşhacıköy’deki öğrencilerin 15,1%’i katıldığını, 21,4%’ü kısmen katıldığını, 62,2%’si katılmadığını belirtmektedir.

Tablo 35. Tanıdıklarına yaşamayı tavsiye ettiğim bir kent

Tanıdıklarına yaşamayı tavsiye ettiğim bir kent		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya	N	101	110	135	76	23
	%	22,7	24,7	30,3	17,1	5,2
Merzifon	N	137	85	92	32	8
	%	38,5	23,9	25,8	9,0	2,2
Gümüşhacıköy	N	78	40	22	9	8
	%	49,1	25,2	13,8	5,7	5,0
Toplam	N	316	235	249	117	39
	%	32,9	24,5	25,9	12,2	4,1

“Tanıdıklarına yaşamayı tavsiye ettiğim bir kent” ifadesine Amasya’daki öğrencilerin 49,6%’si katıldığını, 47,4%’ü katılmadığını; Merzifon’daki öğrencilerin ise 37%’si katıldığını, 62,4%’ü katılmadığını; Gümüşhacıköy’deki öğrencilerin 24,5%’i

katıldığını, 74,3%’ü katılmadığını belirtmektedir. Olumlu ve olumsuz cevap oranları yakın olmakla birlikte Amasya öğrenciler için tavsiye edilebilecek bir kent iken; Gümüşhacıköy ve Merzifon üniversite öğrenimi görmesi veya yaşamın devam ettirilmesi için tanıdıklara tavsiye edilebilecek kentler olarak görülmemektedir.

Katılımcı öğrencilerden Amasya’yı en iyi anlatan ifadeyi bulmaya yönelik soruyu her üç kenti düşünerek Amasya ili geneline göre cevaplamaları istenmiştir.

Tablo 36. Amasya’yı tanımlayan özellikler

Amasya’yı en iyi anlatan		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Amasya tarım kentidir.	N	61	150	312	307	117
	%	6,4	15,6	32,5	32	12,2
Amasya sanayi kentidir.	N	134	355	309	126	23
	%	14	37	32,2	13,1	2,4
Amasya ticaret kentidir.	N	103	278	367	153	42
	%	10,7	29	38,2	16	4,3
Amasya tarihi nitelikli turizm kentidir.	N	50	59	233	370	242
	%	5,2	6,2	24,3	38,5	25,2
Amasya bir üniversite kentidir.	N	216	261	301	130	45
	%	22,5	27,3	31,4	13,5	4,6
Doğal güzellikleri ve yeşil alanları ile bilinen bir kettir.	N	71	102	311	298	172
	%	7,4	10,6	32,4	31	18

Öğrencilerin 76,7%’si Amasya’nın bir tarım kenti olduğunu, %88’i tarihi nitelikli bir turizm kenti olduğunu, 81,4%’ü doğal güzellikleri ve yeşil alanlarıyla bilinen bir kent olduğunu ifade etmektedir. Amasya kent tarihinin çok eskiye dayanması, Osmanlı şehzadelerinin burada yetişmesi, uygarlıklardan kalan doğal unsurların bozulmaması, tarihi eserlerin korunması, kent merkezindeki kültürel dokunun korunmaya çalışılması ve bunların turizme dâhil edilmesi Amasya’nın tarihi nitelikli bir turizm kenti kimliği ile tanınmasını sağlamaktadır.

Öğrencilerin yarısı ‘Amasya bir üniversite kentidir’ ifadesine katılmadığını belirtmektedir. Bu ifadedeki oranların birbirine yakın olması öğrencilerin üniversite hayatından beklentilerinin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin 51%’i Amasya’nın bir sanayi kenti olmadığını 39,7%’si de ticaret kenti olmadığını belirtmektedir. Amasya’da sanayi ve ticaretin yoğun bir şekilde olmaması, verimli

toprakların varlığı, iş gücünün tarımsal faaliyetlerde yoğunlaşması sebebiyle Amasya bir tarım kenti olarak bilinmektedir.

Tablo 37. Kentten haberdar olma ve kenti takip etme

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Amasya ile ilgili haberler, olaylar ilginizi çeker mi?	Her zaman	35	7,9
	Genellikle	91	20,4
	Bazen	133	29,9
	Nadiren	119	26,7
	Hiçbir zaman	67	15,1
	Toplam	445	100,0
Gümüşhacıköy ile ilgili haberler, olaylar ilginizi çeker mi?	Her zaman	10	6,3
	Genellikle	18	11,3
	Bazen	61	38,4
	Nadiren	36	22,6
	Hiçbir zaman	34	21,4
	Toplam	159	100,0
Merzifon ile ilgili haberler, olaylar ilginizi çeker mi?	Her zaman	22	6,2
	Genellikle	58	16,3
	Bazen	112	31,5
	Nadiren	114	32
	Hiçbir zaman	50	14
	Toplam	356	100,0

Amasya'daki katılımcıların 29,9%'u bazen, 26,7%'si nadiren, 20,42%'u genellikle, 7,9%'u her zaman Amasya ile ilgili haber ve olaylarla ilgilendiklerini; 15,1%'ise ilgilenmediğini belirtmektedir. Merzifon'daki katılımcıların 32%'si nadiren, 31,5%'si bazen, 16,3%'ü genellikle, 6,2%'si her zaman ilgilendiklerini, 14%'ü ise ilgilenmediğini belirtmektedir. Gümüşhacıköy'deki katılımcıların ise 38,4%'ü bazen, 22,6%'sı nadiren, 11,3%'ü genellikle, 6,3%'ü kentteki haber ve olaylara ilgilendiklerini, 21,4%'ü ise ilgilenmediklerini belirtmektedir. Bu oranlar ile katılımcıların çoğunluğunun Amasya, Gümüşhacıköy ve Merzifon hakkındaki haber ve olaylara duyarlı olduğu görülmektedir. Haberlerin ve olayların kent hakkında bilgilendirme sağlaması katılımcıların kente yabancı olmadığını, kenti sahiplendiğini ve kentli hissettiğini ortaya koyması açısından oldukça önemlidir. Kentlerin sahip olduğu imkânlar kentte yaşayan insanların kendilerini oraya ait hissetmelerini ve kentin bir parçası olarak görmelerini sağlamaktadır.

Tablo 38. Kentteki en önemli sorun (Amasya)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kentteki En Önemli Sorun (Amasya)	Altyapı (Yol, Su, Elektrik, Kanalizasyon) hizmetleri	23	5,2
	Ulaşım	131	29,4
	Park ve yeşil alan yetersizliği	75	16,9
	Plansız kentleşme	54	12,1
	Sağlık kuruluşlarının azlığı	86	19,3
	Temizlik	20	4,5
	Diğer	26	5,8
	Fikrim yok	30	6,7
	Toplam	445	100,0

Kentlerindeki en önemli sorunun ne olduğu sorulduğunda katılımcılar Amasya'nın en önemli kentsel sorunlarının sırasıyla ulaşımın zorluğu, sağlık kuruluşlarının azlığı, park- yeşil alan azlığı ve plansız kentleşme olduğunu belirtmektedirler. Ulaşımın 29,4% oranında kentin en önemli sorunu olması fakültelerin büyük bir kısmının kente uzak, dağlık alanlarda konumlandırılması ve bazı fakültelerinde kent merkezinin dışındaki bir köy yerleşmesinde bulunmasından ve araçların yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır. Amasya'daki erkek öğrencilerin 20%'si, kadın öğrencilerin 11,7%'si ulaşımı sorun olarak görmektedir. Sağlık kuruluşlarının azlığı 9,7% oranı ile kadın ve erkek öğrenciler için eşit oranda sorun yaratmaktadır. Kadın öğrenciler tarafından büyük bir sorun olarak görülmeyen plansız kentleşme erkek öğrenciler tarafından 8,5% oranında sorun olarak görülmektedir.

Tablo 39. Kentteki en önemli sorun (Merzifon)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kentteki En Önemli Sorun (Merzifon)	Altyapı (Yol, Su, Elektrik, Kanalizasyon) hizmetleri	31	8,7
	Ulaşım	48	13,5
	Park ve yeşil alan yetersizliği	55	15,4
	Plansız kentleşme	94	26,4
	Sağlık kuruluşlarının azlığı	42	11,8
	Temizlik	3	0,8
	Diğer	38	10,7
	Fikrim yok	45	12,6
	Toplam	356	100,0

Merzifon'un en önemli sorunları ise sırasıyla plansız kentleşme, park ve yeşil alan yetersizliği, ulaşım ve sağlık kuruluşlarının azlığıdır. Ayrıca kentte katılımcıların 12,6%'sı sorunlara yönelik fikir sahibi değildir. Merzifon'da kadın öğrencilerin için temel sorun park ve yeşil alan yetersizliği iken erkek öğrenciler için temel sorun plansız kentleşmedir.

Tablo 40. Kentteki en önemli sorun (Gümüşhacıköy)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kentteki En Önemli Sorun (Gümüşhacıköy)	Altyapı (Yol, Su, Elektrik, Kanalizasyon) hizmetleri	41	25,8
	Ulaşım	27	17,0
	Park ve yeşil alan yetersizliği	14	8,8
	Plansız kentleşme	36	22,6
	Sağlık kuruluşlarının azlığı	14	8,8
	Temizlik	1	0,6
	Diğer	20	12,6
	Fikrim yok	6	3,8
	Toplam	159	100,0

Gümüşhacıköy'ün en önemli sorunları sırasıyla altyapı hizmetlerinin yetersiz olması, plansız kentleşme, ulaşım araçlarının olmaması ve diğer seçeneğinde belirttikleri gençlere yönelik aktivitelerin olmamasıdır. Kentte kadın öğrenciler için temel sorun altyapı iken erkek öğrenciler için park ve yeşil alan yetersizliğidir. Ulaşım sorunu kadın öğrenciler için 11,9% oranında etkiliyken; erkek öğrenciler tarafından sorun olarak görülmemektedir. Ayrıca fikrim yok ifadesinde kadın öğrencilerin 8,8%'i, erkek öğrencilerin ise 4,4%'ü katıldığını belirtmekte olup erkek öğrencilerin sorunların tespit edilmesinde daha ilgili oldukları görülmektedir.

Amasya ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ortak değerlendirildiğinde plansız kentleşme ve ulaşımın her üç kent içinde en önemli sorunlar olduğu sonucunda ulaşılmıştır.

Kent sorunlarının farkında olup sorunlara yönelik çözüm arayışında bulunan insanların kentlilik bilinci yüksek, sorumluluk alabilen, kentin gelişimine katkı sağlayan kentli bireyler olduğu bilinmektedir.

Tablo 41. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Amasya)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kentsel Sorunlarla Karşılaştığınızda Hangi Yola Başvurursunuz? (Amasya)	Kendim çözerim	74	16,6
	Belediyeye başvururum	59	13,3
	İlgili kurum ya da kuruluşa başvururum	158	35,5
	Tanıdıklar aracılığı ile çözerim	44	9,9
	İlgilenmem	110	24,7
	Toplam	445	100,0

Katılımcıların 35,5%'i ilgili kurum ve kuruluşa başvuracağını, 13,3%'ü belediyeye başvuracağını belirtmektedir. Kent sorunlarına karşı katılımcıların 16,6%'sı kendisi 9,9%'uda tanıdıkları aracılığıyla çözüm bulmayı tercih etmektedir.

Tablo 42. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Merzifon)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kentsel Sorunlarla Karşılaştığınızda Hangi Yola Başvurursunuz? (Merzifon)	Kendim çözerim	45	12,6
	Belediyeye başvururum	54	15,2
	İlgili kurum ya da kuruluşa başvururum	139	39,0
	Tanıdıklar aracılığı ile çözerim	16	4,5
	İlgilenmem	102	28,7
	Toplam	356	100,0

Katılımcıların 39%'unu sorunlar karşısında başvuracağı ilk yolun ilgili kurum ve kuruluşlara başvurmak olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların 15'2%'si belediyeye başvuracağını, 12,6%'sı kendi çözeceğini, 4,5%'i de tanıdıklar aracılığıyla çözeceğini belirtmektedir.

Tablo 43. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Gümüşhacıköy)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kentsel Sorunlarla Karşılaştığınızda Hangi Yola Başvurursunuz? (Gümüşhacıköy)	Kendim çözerim	22	13,8
	Belediyeye başvururum	27	17,0
	İlgili kurum ya da kuruluşa başvururum	62	39,0
	Tanıdıklar aracılığı ile çözerim	11	6,9
	İlgilenmem	37	23,3
	Toplam	159	100,0

Kentteki sorunlara yönelik katılımcıların 39%'u ilgili kurum ve kuruluşa başvuracağını, 17%'si belediyeye başvuracağını, 13,8%'i kendi çözeceğini, 6,9%'u da tanıdıklar aracılığıyla çözeceğini belirtmektedir.

Her üç kentte de katılımcıların çoğunluğu sorunlar karşısında ilgili kurum ve kuruluşlar ile belediyeye başvuracağını söylemektedir. Bu durum kent sorunları için resmî kurumların tercih edildiğini göstermektedir. Ayrıca kent sorunlarına duyarsız kalıp herhangi bir şekilde ilgilenmeyeceğini belirtenlerin oranı Amasya'da 24,7%, Merzifon'da 28,7%, Gümüşhacıköy'de 23,3% olup bu oranlar göz ardı edilemeyecek kadar yüksektir.

Tablo 44. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz? (Amasya)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Hafta Sonlarını Nasıl Değerlendirirsiniz? Amasya	Sinemaya- tiyatroya giderim	26	5,8
	Kurslara giderim	17	3,8
	Spor yaparım-izlerim	44	9,9
	Sosyal aktivitelere katılırım	88	19,8
	Alışveriş yaparım	37	8,3
	Akrabalarımı ziyaret ederim	11	2,5
	Yarı zamanlı işlerde çalışırım	28	6,3
	Diğer	194	43,6
	Toplam	445	100,0

Öğrencilerin hafta sonlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruyu Amasya'daki katılımcıların 43,6%'sı diğer, 19,8%'i sosyal aktivitelere katılırım, 9,9%'u spor yaparım-izlerim, 8,3%'ü, alışveriş yaparım olarak belirtmektedir. Diğer seçeneğini kitap okurum, ders çalışırım, yurttan kalırım, arkadaşlarımla görüşürüm şeklinde ifade etmektedirler.

Tablo 45. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz? (Merzifon)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Hafta Sonlarını Nasıl Değerlendirirsiniz? Merzifon	Sinemaya- tiyatroya giderim	7	2,0
	Kurslara giderim	15	4,2
	Spor yaparım-izlerim	54	15,2
	Sosyal aktivitelere katılırım	71	19,9
	Alışveriş yaparım	12	3,4
	Akrabalarımı ziyaret ederim	19	5,3
	Yarı zamanlı işlerde çalışırım	31	8,7
	Diğer	147	41,3
	Toplam	356	100,0

Öğrencilerin hafta sonlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruyu Merzifon'daki katılımcıların 41,3%'ü diğer, 19,9%'u sosyal aktivitelere katılırim, 15,2%'si spor yaparım-izlerim ve 8,7%'si yarı zamanlı işlerde çalışırım olarak belirtmektedir. Katılımcılar diğer seçeneğini yurtta kalırım, arkadaşlarımla buluşurum, ailemin yanına giderim, yürüyüş yaparım, yapacak bir şey olmadığı için hiçbir şey yapmam şeklinde ifade etmektedir.

Tablo 46. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz? (Gümüşhacıköy)

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Hafta Sonlarını Nasıl Değerlendirirsiniz? Gümüşhacıköy	Sinemaya- tiyatroya giderim	2	1,3
	Kurslara giderim	1	,6
	Spor yaparım-izlerim	14	8,8
	Sosyal aktivitelere katılırim	15	9,4
	Alışveriş yaparım	5	3,1
	Akrabalarımı ziyaret ederim	13	8,2
	Yarı zamanlı işlerde çalışırım	7	4,4
	Diğer	102	64,2
	Toplam	159	100,0

Öğrencilerin hafta sonlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik soruyu Gümüşhacıköy'deki katılımcıların 64,2%'si diğer, 9,4%'ü sosyal aktivitelere katılırim, 8,8%'i spor yaparım-izlerim ve 8,2%'si akrabalarımı ziyaret ederim olarak belirtmektedir. Katılımcılar diğer seçeneğini ailemin yanına giderim, uyurum, yurtta kalırım, yapacak bir şey yok şeklinde ifade etmektedir.

Tablo 47. Karar verici konumda olsaydınız Amasya'nın hangi yönünü geliştirmek isterdiniz?

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Karar Verici Konumda Olsaydınız Amasya'nın Hangi Yönünü Geliştirmek İsterdiniz?	Tarihsel yönünü	32	7,2
	Tarım ve hayvancılık yönünü	13	2,9
	Turistik yönünü	61	13,7
	Sanayi yönünü	23	5,2
	Sosyo-kültürel yönünü	173	38,9
	Eğitim yönünü	143	32,1
	Toplam	445	100,0

Karar verici konumunda olmaları durumunda Amasya ile ilgili öncelikli geliştirecekleri yönü belirlemeyi hedefleyen soruya katılımcıların 38,4%'ü sosyo-kültürel

yönünü, 32,1%'i eğitim yönünü, 13,7%'si turistik yönünü ve 5,2%'si de tarihsel yönünü geliştirmek istediklerini belirtmektedir. Sosyo-kültürel ve eğitim yönünü geliştirmek isteyen katılımcılar kentteki en büyük eksikliğin bu yönler olduğunu eklemektedir. Turistik ve tarihi yönünü geliştirme isteğini dile getirenler ise kentteki mevcut potansiyellerin değerlendirilmesi, ön plana çıkarılması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Tablo 48. Karar verici konumda olsaydınız Merzifon'un hangi yönünü geliştirmek isterdiniz?

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Karar Verici	Tarihsel yönünü	7	2,0
Konumda	Tarım ve hayvancılık yönünü	15	4,2
Olsaydınız	Turistik yönünü	61	17,1
Merzifon'un	Sanayi yönünü	8	2,2
Hangi Yönünü	Sosyo-kültürel yönünü	184	51,7
Geliştirmek	Eğitim yönünü	81	22,8
İsterdiniz?	Toplam	356	100,0

Merzifon'da karar verici konumda bulunmaları durumunda katılımcıların 51,7%'si sosyo-kültürel yönünü, 22,8%'i eğitim yönünü ve 17,1%'i turistik yönünü geliştirmek istediklerini belirtmektedir. Bulgular Amasya ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 49. Karar verici konumda olsaydınız Gümüşhacıköy'ün hangi yönünü geliştirmek isterdiniz?

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Karar Verici	Tarihsel yönünü	5	3,1
Konumda	Tarım ve hayvancılık yönünü	8	5,0
Olsaydınız	Turistik yönünü	28	17,6
Gümüşhacıköy'ün	Sanayi yönünü	5	3,1
Hangi Yönünü	Sosyo-kültürel yönünü	75	47,2
Geliştirmek	Eğitim yönünü	38	23,9
İsterdiniz?	Toplam	159	100,0

Gümüşhacıköy'de ise karar verici konumda bulunmaları durumunda katılımcıların 47,2%'si sosyo-kültürel yönünü, 23,9%'u eğitim yönünü ve 17,6%'sı da turistik yönünü geliştirmek istediklerini, bu alanlarda herhangi bir çalışmanın olmadığını, büyük bir eksiklik olduğunu belirtmektedir. Bulgular Amasya ile benzerlik göstermektedir. Her üç kentte de katılımcıların çoğunluğu karar verici konumda olmaları durumunda kentlerin

sosyo-kültürel, eğitim ve turistik yönlerinin eksik olduğuna değinerek bu alanları geliştirmek istemektedir.

Her kentin bir tarihi, hikâyesi ve kimliği bulunmaktadır. Kentler bulundukları coğrafya, sahip oldukları iklim, bitki örtüsü, canlı türleri, kentte yaşayan toplumun ekonomik, sosyal yapısı, tarihi, kültürel, geleneksel değerleri, mimarileri ve yaşam tarzları gibi kendilerine özgü unsurlarla bir kenti diğerlerinden ayırabilecek özgün kimliklere sahip olmaktadır.

Tablo 50. Amasya'yı diğer kentlerden farklı kılan özelliği

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Amasya'yı Diğer Kentlerden Farklı Kılan Nedir?	Şehzadeler kenti kimliği olması	212	47,6
	Farklı bir mutfak kültürüne sahip olması	6	1,3
	Dindar-muhafazakâr bir kent olması	12	2,7
	Temiz, planlı, sakin, huzurlu yaşanılacak bir kent olması	51	11,5
	Toplu taşıma, ulaşım ve trafiğin rahat olması	11	2,5
	Tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin bulunması	53	11,9
	Dağlar arasında ırmak çevresinde büyümüş olması	66	14,8
	Diğer kentlere nazaran öğrenci için ekonomik anlamda uygun bir kent olması	11	2,5
	Birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olması	7	1,6
	Diğer	16	3,6
Toplam		445	100,0

Katılımcıların 47,6%'sına göre Amasya'nın şehzadeler kenti olarak bilinmesi Amasya'yı diğer kentlerden farklı kılan en önemli özelliktir. Amasya birçok Osmanlı şehzadesinin yetiştiği ve çoğunluğunun tahta geçtiği bir kent olarak bilinmektedir. Dağlar arasında ırmak çevresinde büyümüş olması 14,8% oranında Amasya'yı diğer kentlerden ayıran ikinci özelliktir. Bu durum mevcut coğrafi konumdan kaynaklanmaktadır. Katılımcıların 11,9%'u tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin bulunmasını, 11,5%'i temiz, planlı, sakin, huzurlu yaşanılacak bir kent olmasını kenti diğerlerinden farklı kılan özellik olarak belirtmektedir. Ayrıca 3,6%'sı da diğer seçeneğini tercih etmiş olup kentin herhangi bir farklılığının olmadığını belirtmektedir.

Tablo 51. Merzifon’u diğer kentlerden farklı kılan özelliği

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Merzifon’u Diğer Kentlerden Farklı Kılan Nedir?	Şehzadeler kenti kimliği olması	93	26,1
	Farklı bir mutfak kültürüne sahip olması	2	0,6
	Dindar-muhafazakâr bir kent olması	23	6,5
	Temiz, planlı, sakin, huzurlu yaşanılacak bir kent olması	25	7,0
	Toplu taşıma, ulaşım ve trafiğin rahat olması	20	5,6
	Tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin bulunması	29	8,1
	Diğer kentlere nazaran öğrenci için ekonomik anlamda uygun bir kent olması	17	4,8
	Birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olması	77	21,6
	Diğer	70	19,7
	Toplam	356	100,0

Katılımcıların 26,1%’i kentin şehzadeler kenti olarak bilinmesini, 21,6%’si birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olmasını diğer kentlerden ayıran özellik olarak belirtmektedir. Şehzadeler kenti olarak bilinmesi Amasya merkeze atfedilen bir özellik olduğundan Merzifon’u diğer kentlerden farklı kılan en önemli özellik birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olmasıdır. Merzifon ‘yolların ve kültürlerin kesiştiği kent’ olarak bilinmektedir. Katılımcıların 19,7%’si ise diğer seçeneğini tercih etmiş olup kenti farklı kılan herhangi bir özelliğinin olmadığını eklemektedir.

Tablo 52. Gümüşhacıköy'ü diğer kentlerden farklı kılan özelliği

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Gümüşhacıköy'ü Diğer Kentlerden Farklı Kılan Nedir?	Şehzadeler kenti kimliği olması	52	32,7
	Farklı bir mutfak kültürüne sahip olması	1	0,6
	Dindar-muhafazakâr bir kent olması	4	2,5
	Temiz, planlı, sakin, huzurlu yaşanılacak bir kent olması	14	8,8
	Toplu taşıma, ulaşım ve trafiğin rahat olması	9	5,7
	Tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin bulunması	16	10,1
	Dağlar arasında ırmak çevresinde büyümüş olması	32	20,1
	Diğer kentlere nazaran öğrenci için ekonomik anlamda uygun bir kent olması	20	12,6
	Birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olması	3	1,9
	Diğer	8	5
Toplam		159	100,0

Katılımcıların 32,7%'si şehzadeler kenti olarak bilinmesini, 20,1%'i dağlar arasında ırmak çevresinde büyümüş olmasını, 10,1%'i tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin bulunmasını seçmiştir. Temelde Amasya kent merkezini farklı kılan bu özelliklerin seçilmesi Gümüşhacıköy ilçesini farklı kılan herhangi bir özelliğinin olmadığını göstermektedir. Ayrıca diğer kentlere nazaran öğrenci için ekonomik anlamda uygun bir kent olduğunu belirten 12,6% oranındaki katılımcı bu durumu temel ihtiyaçlar çerçevesinde değerlendirmemekte, yapılabilecek bir aktivite olmayışına bağlamaktadır. Kent kimliği “bir kentin özgün, çağdaş, bilimsel ve kültürel birikimi; bölgesel, ulusal ve küresel yerleşim dizgeleri içindeki kültürel ekonomik ve toplumsal işlevleri ile bunların, o yerleşim yerlerinin uzamsal örgütlenmesine yansımalarından kaynaklı ayırt edici niteliklerinin ve özelliklerinin tümüdür” (Keleş, 2021, s. 78). Çalışma kapsamında, katılımcıların kent kimliği algılarını ölçmek amacıyla Amasya'nın kent kimliği hakkında ne düşündükleri sorulmuştur. İlgili soruya verilen yanıtlar Tablo 53'de gösterilmektedir.

Tablo 53. Amasya'nın kent kimliği

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Amasya'nın Kent Kimliği Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?	Belirli karakteristikleri bünyesinde barındıran bir kimliği var	469	48,9
	Kentteki yakın dönemdeki değişimler kentsel kimliği de değiştiriyor	149	15,5
	Amasya'nın bir kentsel kimliğe sahip olduğunu düşünmüyorum	178	18,5
	Geçmişte var olan kentsel kimliğini kaybettiğini düşünüyorum	164	17,1
	Toplam	960	100

Amasya kent kimliği hakkında katılımcı öğrencilerin 48,9%'u kentin belirli karakteristik özellikleri bünyesinde barındıran bir kimliği olduğu düşünmektedir. Öğrencilerin 18,5%'i de kentin bir kimliği olmadığını, 17,1%'i kentin var olan kimliğini kaybettiğini, 15,5%'i de değişimlerin kent kimliğini de etkilediğini belirtmektedir. Amasya'nın belirli bir kent kimliği olduğunu düşünen öğrencilerin 26,8%'i erkek, 22,1%'i kadın öğrenciler; kent kimliğinin olmadığını düşünen öğrencilerin 19,2%'si erkek, 16,5%'i kadın öğrencilerdir. Seçenekler tek tek değerlendirildiğinde çoğunluğa göre Amasya'nın bir kent kimliği var gibi görünmektedir. Ancak diğer seçeneklerin kimliğinin değiştiğine, olmadığına ve kaybettiğine yönelik olması sebebiyle 51,1% oranında kentin bir kimliğe sahip olmadığını sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 54. Kent kimliğinin geliştirilebilmesi için daha fazla ağırlık verilmesi gereken alan

Değişken	Kategori	Sıklık	Yüzde (%)
Kent Kimliğinin Geliştirilebilmesi için Daha Fazla Ağırlık Verilmesi Gereken Alan	Tarihi binaların restorasyonu yapılmalı	161	16,8
	Farklı şekillerde mimari yapılar inşa edilmeli	61	6,4
	Ulaşım ve altyapı çalışmaları artırılmalı	220	22,9
	Yeşil alanların artırılması ve korunması	106	11
	Park, bahçe gibi alanların peyzaj çalışmalarına önem verilmeli	108	11,3
	Sportif, kültürel faaliyetlerin etkin devam ettirilmesi için uygun mekânların sağlanması	304	31,7
	Toplam	960	100

Katılımcı öğrencilerin 31,7%'si kent kimliğinin geliştirilebilmesi için sportif, kültürel faaliyetlerin devam ettirilmesi için uygun mekânların sağlanması, 22,9%'u

ulaşım ve altyapı çalışmalarının artırılması, 16,8%'i tarihi binaların restorasyonunun yapılması ifadesine katıldıklarını belirtmektedir. Her üç kentte de katılımcılar karar verici konumda olmaları durumunda da sosyo-kültürel yönü geliştireceklerini de ifade etmiştir. Bu durum değerlendirildiğinde Amasya'daki sosyo-kültürel, sportif faaliyetlerin artırılması gerektiği görölmektedir. Ulaşım ve alt yapının kentlerde temel sorun olması çalışmaların artırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca tarihi potansiyellerinin değerlendirilip geliştirilmesi kent kimliği açısından önem taşımaktadır.

Park, bahçe gibi alanların peyzaj çalışmalarına önem verilmeli ifadesi 11,3% oranında, yeşil alanların artırılması ve korunması 11% oranında işaretlenmiştir. Öğrenciler açısından yoğun betonlaşmanın olması, yeşil alanların az olması ve mevcut olanlarda da yeterli özenin gösterilmemesi kent açısından sorun yaratmaktadır. Yerel ve mülki amirlere, üniversite yönetimine düşen görevler olduğu görölmektedir.

SONUÇ

Tarihsel süreçte kentler yerleşim alanı olmakla birlikte uygarlıkların ve kültürlerin oluştuğu, geliştiği alanlar olmuştur. Kentler sahip oldukları ekonomik, sosyo-kültürel, tarihsel ve teknolojik özellikleriyle ait oldukları toplumu yansıtmıştır. Köklü ve uzun geçmişi sayesinde sahip olduğu zenginlikleriyle kentler gelişim ve değişim bakımından dinamik bir yapı göstermişlerdir. Bu dinamik yapı, kentlerin kendilerine özgü özelliklere sahip olmalarını ve diğer kentlerden farklılaşmalarını sağlamıştır. Bu farklılaşan özellikler kentin kimliğidir.

Kent kimliği, bir kenti diğerlerinden ayıran, farklılaştıran özelliklerini öne çıkararak o özelliklerle kentin tanınmasına, akla gelmesine, kentin görünür kılınmasına, kentin özünü yansıtmaya olanak sağlamaktadır. Uzun bir süreçte oluşan, tarihsel bir birikim olan kent kimliği; kentin coğrafi konumu, doğal özellikleri, tarihi ve kültürel unsurları, mimarisi, gelenekleri, toplumu yaşayış tarzı gibi özellikler ile şekillenmekte ve gelişmektedir. Kent kimliği, önceki gelişmelerden bağımsız düşünülemeyen, dinamik, durağan olmayan sürekli gelişip değişebilen, yenilenebilen, bozulabilen bir oluşumdur.

Kent kimliği kentin öne çıkması ve imajını korumasında önemli kilit bir noktadadır. Küreselleşen dünyada ülkelerin yarışı artık kentlerin yarışı haline gelmiştir. Bu rekabet ortamında kentin tanınmasını sağlamak, öne çıkmak kent kimliğine sahip olmakla mümkün olmaktadır. Rekabet halindeki kentlerin, iyi bir şekilde algılanabilmek, marka kent özelliğine sahip olabilmek ve tanınabilmek için kentsel kimlik unsurları ile kendine özgü bir kimlik oluşturmaları, değişen dünya koşullarına ayak uydurarak mevcut yapıyı bozmadan kimliğini zenginleştirmesi ve kimliğinin sürdürülebilir olması gerekmektedir.

Üniversite öğrencilerinin kent algısının dikkate alınması; kentin tanınması ve öne çıkmasında önemli bir yer tutmaktadır. Farklı kentlerden gelen öğrenciler geldikleri kent ile öğrenim gördükleri kentin karşılaştırmasını yapmaktadır. Ayrıca kenti, gezmek amaçlı gelen kişilerden daha çok tanıma imkânı bulmaktadır. Kentin üniversite öğrencileri tarafından benimsenmesi ve kendilerini kente ait hissetmeleri kente uyum sağlamaları açısından gerekmektedir. Üniversite öğrencileri mezun olup kentten ayrıldıklarında, tanıdığı kişileri, üniversite öğrenimi gördüğü kentte okumak, yaşamak, turistik gezi yapmak ve çalışmak için kenti tavsiye ederek kentin gönüllü temsilcisi olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin üniversite öğrenimi aldıkları kente yönelik düşünceleri kentin gelişimine katkı sağlamaktadır.

Bu araştırma, 2022-2023 öğretim yılı güz yarıyılına kayıtlı öğrencilerine uygulanan anket ile üniversite öğrencilerinin kent hakkında fikirlerini, kentin mevcut sorun ve potansiyellerini belirlemek, kent kimliğine olan bakış açılarını öğrenmek, özellikle öğrenim görmeye gelenlerin kent hakkındaki görüşlerini incelemektedir. Amasya Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans ve önlisans düzeyindeki üniversite öğrencilerine uygulanan anket verilerini değerlendirerek öğrencilerin Amasya kent kimliği algısını belirlemekte ve sonuçlar üzerinden çıkarımlarda bulunmaktadır.

Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğu 17-24 yaş aralığında, gelir durumları iyi olmayan, daha çok çevre illerden gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin 60%'tan fazlasının öğrenci yurdunda kaldığı, kentlerdeki yurtların mevcut öğrencilere barınma imkânı sağlaması açısından yeterli olduğu tespit edilmiştir. Ancak kayıt yaptıırıp gelmeyen öğrencilerin mevcut olduğu dikkate alındığında bu durumun kesinlik taşımadığı bilinmektedir.

Eğitimini devam ettirmek açısından Amasya Üniversitesi'nin öğrenciler için bir hedef olmadığı görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin üniversite eğitimi için Amasya Üniversitesi'ni tercih etme sebeplerine bakıldığında 47,6%'sının "YKS'den aldığım puanın bu üniversiteye yetiyor olması" ifadesini seçtikleri görülmektedir. Çoğunluğun bu ifadeyi seçmiş olması, öğrencilerin kent ve üniversite tercihlerinde yeterli bilince sahip olmadıkları göstermektedir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin tercih sebeplerinde Amasya kent kimliğinin etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların yalnızca 10,1%'i hayalindeki üniversitede öğrenim görmektedir. Katılımcıların 89,9%'u Amasya ile ilçelerinde bulunmaktan ve Amasya Üniversitesi'nde öğrenim görmekten mutlu olmadıklarını belirtmektedir. Tercihlerinde puanlarının etkili olduğu mecbur kalmaları sebebiyle Amasya Üniversitesi'ni tercih ettiklerini göstermektedir.

Amasya merkezde bulunan öğrencilerin öncelikli olarak tarihi özellikleri olan Beyazıt Cami, Amasya Kalesi, Kral Kaya Mezarları, Ferhat ile Şirin Dağı, içeri şehir gibi mekânların ziyaret edildiği görülmektedir. Merzifon ve Gümüşhacıköy ilçelerinde ise öğrencilerin genellikle piknik alanlarını ziyaret ettikleri, kentte öğrenciler açısından merak uyandıran, ilgi çeken, gezilecek mekânların bulunmaması sebebiyle daha çok tarihi ile bilinen kent merkezini tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Amasya denince öğrencilerin aklına ilk olarak elması, Yeşilırmak'ın kent merkezinde doğal bir eşik olması ve kente güzellik katması, kentin dağlar arasında olması, tarihi mekânların çokluğu, şehzadeler şehri olarak bilinmesi, yöresel

yemeklerinin lezzeti, Ferhat ile Şirin efsanesinin yaşanmışlığı gelmektedir. Amasya'nın; coğrafi konumu, topografyası, doğal güzellikleri, tarihsel özellikleri ve yöresel lezzetlerinin kent kimlik unsurları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu Amasya kentini tarihi özellikleri, dağlarla çevrili olması ve kent merkezinden akan Yeşilirmak'a vurgu yaparak tanımlamaktadır. Merzifon'da betonlaşmanın yoğun olduğu küçük bir kent olarak tanımlanmakta buna ek olarak da eşeği ile bilindiği belirtilmektedir. Aynı şekilde Gümüşhacıköy'de küçük bir kent, az bir nüfusa sahip olmasına rağmen betonlaşmanın yoğun olduğu bir kent olarak tanımlanmaktadır.

Bir kentin dikkat çeken tarihi ve kültürel yapıları, yeşil alanları, manzaraları ve ırmakları gibi doğal unsurlarının ve yollar, yapılar, çarşılar gibi yapay unsurlarının kent kimliğinin oluşumu ve gelişiminde etkili olduğu bilinmektedir. Amasya tarihsel ve topografik özellikleriyle tanınan bir kenttir, uygulanan anket çalışmasında Amasya kent merkezinde en dikkat çekici mekânların cami, müze, çarşı, mimari gibi tarihi özelliği olan mekânlar olduğu tespit edilmiştir. Merzifon ve Gümüşhacıköy kentlerinde ise insanların doğayla, yeşille, toprakla buluştuğu ormanlık alanlar-parklar, piknik alanlarının dikkat çekici olduğu ancak bu alanların kent dışında bulunduğu belirtilmiştir.

Amasya kent merkezine öğrenim amaçlı gelen öğrencilerin çoğunluğunun kente gelmeden önce olumlu düşüncelere sahip olduğu ancak geldikten sonra 50%'sinin düşüncesinin değiştiği görülmektedir. Merzifon'a ve Gümüşhacıköy'e gelmeden önce büyük çoğunluğun kentlere dair herhangi bir düşüncesinin olmadığı, kentte bulunduktan sonra ise olumlu düşünenlerin düşüncelerinin değiştiği görülmüştür. Her üç kent içinde bakıldığında kentler hakkında olumlu düşünenlerin olumsuz düşünenlere göre daha büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Ancak büyük bir çoğunluğun kentlerle ilgili bir düşüncesinin olmaması kentin tam olarak bilinmediğini, tanıtım faaliyetlerinin yetersiz kaldığını göstermektedir. Kente gelmeden önce kentin bilinirliğinin az olması dikkate alınmalı; tanıtım filmleri kent belgeselleri çekilerek, kültürel faaliyetler artırılarak, kent turları düzenlenerek kentin tanıtılması gerekmektedir. Kente gelmeden önce olumlu düşüncelere sahip olan katılımcıların çoğunluğunun kentte bulunduktan sonra düşüncelerinin olumsuz olması kentlerin öğrencilerin beklentilerini karşılayamadığını göstermiştir. Kentte vakit geçirildikçe olumlu düşüncelerin büyük oranda tersine dönmesinin kent için olumsuz yansımalarının olacağı bilinmektedir.

Amasya, Merzifon ve Gümüşhacıköy kentlerinin öğrencilerin ileriye dönük planlarında, hayat tarzlarında değişiklik yarattığı görülmektedir. Amasya'nın öğrenciler

üzerinde farklı yönlerden etkilerinin olduğu ancak siyasi düşünce ve damak tadında herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Amasya, öğrenciler için vazgeçilmez olmayan, öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendini kente ait hissetmediği ve devamlı olarak yaşayacakları bir mekân olarak görmedikleri bir kenttir. Amasya'daki aidiyet duygusunun ve kenti sahiplenme oranının daha yüksek olduğu; Merzifon'da ve Gümüşhacıköy'de aidiyet duygusunun zayıf kaldığını görülmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu kentlerin kendileri için yeterli olanağa sahip olmadığını, öğrencilere yönelik alternatiflerin geliştirilmesi gerektiğini ve başka alternatifleri olsa kentten ayrılmakta sakınca görmediklerini belirtmiştir. Amasya kenti diğer kentlere göre biraz daha kalınabilirlik açısından yeterli görülse de üç kentte de öğrencilerin 60%'dan fazlası eğitimleri bittikten sonra kentten ayrılmak istemektedir. Amasya kent merkezindeki öğrenciler yerel hizmetlerden memnun, kenti tavsiye edilebilecek ve öğrenciler için daha uygun bir kent olarak görmektedir. Merzifon ve Gümüşhacıköy ilçelerinde ise; öğrenciler yerel hizmetleri yetersiz bulmakta ve kenti tavsiye edilecek bir kent olarak görmemektedir.

Katılımcılar Amasya'yı, Amasya kent tarihinin çok eskiye dayanması, Osmanlı şehzadelerinin burada yetişmesi, uygarlıklardan kalan doğal unsurların bozulmaması, tarihi eserlerin korunması, kent merkezindeki kültürel dokunun korunmaya çalışılması ve bunların turizme dâhil edilmesi sebebiyle öncelikle tarihi nitelikli bir turizm kenti olarak görmektedir. Amasya küçük bir kent olması sanayinin yoğun olmaması, nüfusun az olması ve sahip olduğu ormanlık alanlarıyla doğal güzellikleri ve yeşil alanlarıyla bilinen bir kent olarak da ifade edilmektedir. Ayrıca Amasya'da sanayi ve ticaretin yoğun bir şekilde olmaması, verimli toprakların varlığı, iş gücünün tarımsal faaliyetlerde yoğunlaşması sebebiyle Amasya bir tarım kenti olarak bilinmektedir. Amasya'nın bir üniversite kenti olduğunu ve olmadığını düşünen öğrencilerin oranlarının yakın olması öğrencilerin üniversite hayatından beklentilerinin farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Kente aidiyet duymanın en önemli belirtilerinden biri de kentteki olaylara ilgisiz kalmamak ve gelişmeleri takip etmektir. Bu açıdan bakıldığında öğrencilerin Amasya, Merzifon ve Gümüşhacıköy hakkındaki haber ve olaylara duyarlı olduğu görülmektedir. Haberlerin ve olayların kent hakkında bilgilendirme sağlaması katılımcıların kente yabancı olmadığını, kenti sahiplendiğini, kentli hissettiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcıların kentlerde bulunmaktan mutsuz olmalarına rağmen kente karşı sorumluluk bilincini taşıdıkları, kente karşı ilgisiz olmadıkları, sorunlara karşı duyarsız kalmadıkları sorunlar için belediyelere, ilgili kurum ve kuruluşlara başvurdukları tespit

edilmiştir. Amasya ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ortak değerlendirildiğinde katılımcılar her üç kent içinde en önemli sorunların plansız kentleşme ve ulaşım olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin hafta sonlarını nasıl değerlendirdiklerine ilişkin soruda hafta sonlarına aktivite olabilecek ifadeler belirtilmiş ancak öğrencilerin büyük çoğunluğu her üç kent için diğer seçeneğini işaretlemiştir. Öğrenciler, diğer seçeneğini kitap okurum, ders çalışırım, yurttan kalırım, arkadaşlarımla görüşürüm, ailemin yanına giderim, uyurum, yürüyüş yaparım, yapacak bir şey olmadığı için hiçbir şey yapmam şeklinde ifadelerle cevaplamıştır. Her üç kent içinde sosyo-kültürel faaliyetlerin yetersiz olduğu, öğrencilerin hafta sonlarını aktif bir şekilde değerlendiremediği tespit edilmiştir.

Amasya'nın ve Merzifon ile Gümüşhacıköy ilçelerinin sosyo-kültürel ve eğitim yönünün kentlerdeki en büyük eksiklik olduğunu bu yönlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca Amasya kent merkezi özelinde turistik ve tarihi yönünü geliştirme isteğini dile getirenler; kentteki mevcut potansiyellerin değerlendirilmesi, ön plana çıkarılması gerektiğine belirtmektedir. Bu durum kent kimliğinin korunması ve sürdürülebilirliği açısından da önem taşımaktadır. Amasya birçok Osmanlı şehzadesinin yetiştiği ve çoğunluğunun tahta geçtiği bir kenttir. Bu bağlamda Amasya'yı diğer kentlerden farklı kılan en önemli özelliği şehzadeler şehri olarak bilinmesidir. Ayrıca dağlar arasında ırmak çevresinde büyümüş olması da farklılaşmasında etkili olmuştur. Bu sonuçlar ile Amasya'nın kent kimliğinin tarihi ve coğrafi özellikleri ile tanımlandığı söylenebilmektedir. Gümüşhacıköy de, Amasya kent merkezini farklı kılan şehzadeler şehri olması ve dağlar arasında bulunması ifadelerinin çoğunlukta olması Gümüşhacıköy ilçesini farklı kılan herhangi bir özelliğinin olmadığını göstermektedir. Merzifon'da da Amasya kent merkezini farklı kılan şehzadeler şehri olması ifadesi en yüksek orana sahiptir. Bu sebeple Merzifon özelinde kenti diğer kentlerde farklı kılan en önemli özelliğin birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olması ile diğer seçeneğini tercih etmiş olup kenti farklı kılan herhangi bir özelliğinin olmadığını belirten oranların yakın olması kente dair fikir ayrılıklarının olduğunu baskın bir farklılaşmanın görülmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Amasya kent kimliği hakkında katılımcı öğrencilerin %48,9'u kentin belirli karakteristik özellikleri bünyesinde barındıran bir kimliği olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin 18,5%'i de kentin bir kimliği olmadığını, 17,1%'i kentin var olan kimliğini kaybettiğini, %15,5'i de değişimlerin kent kimliğini de etkilediğini belirtmektedir. Kadın veya erkek oldukları fark etmeksizin yanıtlar benzerlik göstermektedir. Seçenekler tek

tek değerlendirildiğinde çoğunluğa göre Amasya'nın bir kent kimliği var gibi görünmektedir. Ancak diğer seçeneklerin kimliğinin değiştiğine, olmadığına ve kaybettiğine yönelik olması sebebiyle 51,1% oranında *kentin bir kimliğe sahip olmadığı* diğer bir ifadeyle; kavramsal çerçeve kısmında kent kimliği bölümünde ifade edildiği biçimde kentin *kimliksizleşme eğilimi* gösterdiği *kimliksizleşen* kentlerden biri haline geldiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların eğitim gördükleri sınıflara göre mekânsal aidiyetleri değişmektedir. Dördüncü sınıf ile birinci sınıf katılımcılarının mekânsal aidiyetleri birbirinden farklıdır. Kentte geçirilen sürenin mekânsal aidiyeti etkilediğini söyleyebiliriz.

Katılımcı öğrencilerin çoğunluğu kent kimliğinin geliştirilebilmesi için sportif, kültürel faaliyetlerin devam ettirilmesi için uygun mekânların sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Aynı zamanda sosyo-kültürel yönünü geliştirmek istediklerini belirtmeleri Amasya'da sosyo-kültürel aktivite ve etkinliklerin yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu yönünün geliştirilmesinde üniversite öğrencilerinin de fikirlerinin alınması önemlidir. Öğrencilerin üniversite kampüslerine ulaşım açısından zorluklar yaşaması sebebiyle ulaşım ve altyapı çalışmalarının artırılmasının gerekli görmektedir. Ayrıca mevcut potansiyellerinin değerlendirilmesi açısından tarihi binaların restorasyonunun yapılması ifadesine katıldıklarını kent kimliğini güçlendirmek açısından etkili olacağını belirtmektedirler. Kent kimliğinin korunması için yapılacak yenilemelerin özgünlüğü bozmadan, özüne hasar vermeden yapılması gerekmektedir.

Çalışmanın sonuçları literatürde benzer içeriğe sahip olan ve Konya özelinde gerçekleştirilen Toptaş (2019) çalışmasıyla karşılaştırılmıştır Konya kentinde öğrenim gören kız öğrencilerin kente yakın yerleşim yerlerinden gelmesi, tercih edilme sebebinin sınav puanlarının olması, az sayıda öğrencinin burada okumaktan mutlu olması, başka alternatifleri olması durumunda kentten ayrılmak istemeleri gibi durumların benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca Amasya'da olduğu gibi Konya'da tarihi bir kent kimliği ile tanınmakta; Konya'nın da sosyo-kültürel yönünün eksik olduğu ve geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Amasya'da öğrenim gören öğrencilerin kentle daha ilgili olması ve yaşanan olayları takip ediyor olmaları ise kentler arasında farklılık oluşturmaktadır.

Kent kimliği; uzun bir tarihsel sürece sahip olan, farklı kültürlerin birikimiyle oluşan, değişen, kenti farklı özellikleriyle diğerlerinden ayıran dinamik bir kavramdır. Kentler içinde bulundukları doğal ve fiziki çevre, tarihi geçmişleri, yaşanmışlıkları, toplumları ile bir bilgi birikimine sahiptir. Bu birikim kent kimliği oluşturmaktadır. Kent

kimliği kentin markalaşması ve imajını korumasında önemli kilit bir noktadadır. Ancak modernleşme kavramının kentlerde yanlış algılanması, hızlı kentleşme, sanayileşme, tarihi alanların ve doğal çevrenin bozulması, insanların bitmek bilmeyen talepleri, kent kimliklerine zarar vermekte veya kimlikleri tamamen yok etmektedir. Oysaki rekabet halindeki kentlerin, iyi bir şekilde algılanabilmek, marka kent özelliğine sahip olabilmek ve tanınabilmek için kentsel kimlik unsurları ile kendine özgü bir kimlik oluşturması, değişen dünya koşullarına ayak uydurarak mevcut yapıyı bozmadan kimliğini zenginleştirmesi ve kimliğinin sürdürülebilir olması gerekmektedir. Kent kimliğinin korunabilmesi için kimlik unsurlarının ve kent özelliklerinin saptanması ve değişen koşullarla uyum içinde geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca kent ve toplum ilişkisi dikkate alınarak kimliğin gelişiminde etkili bir yerel yönetim, planlama süreci ve yönetim sistemi olmalıdır. Yerel ve mülkî amirlere, üniversite yönetimine düşen görevlerin olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

- Acungil, Y. (2012). *Kentleşme Sürecinde Tokat'ta Kentlilik Bilinci* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Acungil, Y. (2020). Kent Üniversite Etkileşimine Üniversite Öğrencilerinin Penceresinden Bakmak: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği. *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 15 (2), s. 489-502.
- Akçakanat T., Çarıkçı İ. H. ve Dulupçu A. (2011). Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Isparta'da ki Yaşam Kalitesi ve Isparta Halkına İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3 (4), s.1-18.
- Aktaş, F. (2019). *Türkiye'de Kentleşmenin Ortaya Çıkardığı Gecekondulaşma Olgusuna Yönelik Çözüm Önerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara.
- Aktaş, A. (2020). *Türkiye'de Kentleşme Ve Toplu Konut Uygulamaları: Kütahya İnköy Toplu Konut Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Alevkayalı, A. ve Uzun, A. (2020). Kent Kimliği Oluşmasında Üniversite Öğrencileri-Yerel Halk İlişkisi: Balıkesir Üniversitesi/Kenti Örneği. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (47), s. 281-302.
- Alyılmaz, C. (2002). Eski Türk Şehirleri ve Semerkant. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 9 (20), s. 303-311.
- Arık, H. (2022). *Kent Kimliği ve Yitirilen Kent Kimlikleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli, Üniversitesi, Ankara.
- Aslanoğlu, R.A. (2000). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Ay, M. (2017). *Merzifon Şehrinin Kuruluşu, Gelişmesi ve Fonksiyonları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Aydoğan, M. (2001). *Kent Kimliğinin Ortaya Çıkartılması Amacıyla Kentsel Tasarım Rehberlerinin Kullanımı Kemeraltı Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aytin, B. Ertin, D. ve Özyavuz, M. (2016). Kent Kimliğinin Edirne Kaleiçi Yerleşim Alanı Özelinde Değerlendirilmesi. 4. Uluslararası Kentsel ve Çevre Konuları ve Politikaları Kongresi, s. 81-102.

- Bal, H. (2001). *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayını.
- Bal, H. (2015). *Kent Sosyolojisi*. İstanbul: Sentez Yayınları.
- Bal, S. (2019). *Sivil Dikkatsizlik ve Türkiye’de Değişen Kent Kimliği Üzerine Bir Okuma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Balık, B. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin Kentlilik Bilinci Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Balık, B. ve Erdoğan, M. (2020). Lisans Düzeyi Öğrencilerin Kentlilik Bilincinin Farklı Göstergeler Açısından İncelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (39), s. 1501 – 1521.
- Banica, A. ve Istrate, M. (2012). Urban Identities in Peripheral Spaces: The Carpathain Small Towns in Romania. *Analele Universitatii Din Oradea_Seria Geografie*, 2, s. 262-272.
- Başaran, İ. (2008), *Kent ve Yerel Yönetim*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Bayram, F. (2018). *Gümüşhacıköy İlçesi Türk Devri Mimarlık Eserleri*. Ankara: İsmail Aygül Ofset Matbaacılık.
- Beyazıt, E., Gül, H. ve Güneş, M. (2013). “*Kent Kimliği ve Kimliksizleş(tiril)en Kentler Üzerine Bir Tartışma*”, *Kent Üzerine Özgür Yazılar*, Ed. Ergun, C., Güneş, M. ve Ergun, A., Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- Beyazıt, E. (2016). *Kent Kimliği Bağlamında Hatay, Kent Aktörleri Gözüyle Kentsel Kimlikte Kırılma* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Beyazıt, E. ve Güneş, M. (2017). Küreselleşme ve Kent Kimliği: Kentsel Değerlerin Küreselleşme Sürecinde Aşınması. *Uluslararası Akademik Değer Çalışmaları Dergisi*, 3 (9), s.323-331.
- Beyazlı, D. (2005). *Kent Planlamada Birey, Kent, Kentlilik ve Kentlilik Bilinci* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Birol, G. (2007). Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Oteli Üzerine Bir Değerlendirme. *Arkitekt Dergisi*, 5 (14), s. 46- 54.
- Birol, G. (2008). Kentlilik Bilinci ve Balıkesir’den Yarım Asırlık Bir Örnek: Yeni Çarşı Deneyimi. *Ege Mimarlık*, 2 (65), s. 28-31.
- Blair, S. (2011). Study Abroad and The City: Mapping Urban Identity. *The Interdisciplinary Journal of Study*, 20, s. 37-54.

- Bookchin, M. (2017). *Kentsiz Kentleşme: Yurttaşlığın Yükselişi ve Çöküşü*. (Çeviren: Burak Özyalçın). İstanbul: Sümer Yayıncılık.
- Bozkurt, Y. ve Ayfer, R. (2018). Kentleşme Üzerindeki Etkisi: Kütahya İl Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (57), s. 144-162.
- Bugatti, E. (2013). Urban Identities and Catastrophe: İzmir and Salonica at the end of The Ottoman Empire. *The Geographical Review*, 103 (4), s. 498-516.
- Calvino, I. (2022). *Görünmez Kentler*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Can, N. (1999). *Kent Kimliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Canter, D., Jesuino, J.C., Soczka, L. ve Stephenson G. M. (1988). *Environmental Social Psychology. Urban Identity, NATO ASI Series, Behavioural and Social Sciences*. 45, s. 303-311.
- Cavcav, D. (2007). *Gelişmekte Olan Ülke Kentlerinde Küreselleşme Sürecinin Kent Kimliğine Etkisi, Ankara Örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Cinel, M.O. ve Karadeniz, C.B. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Giresun Şehir Algısı. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (24), s. 454-478.
- Çalışkan, Z. (2006). Türkiye’de Şehirleşme ve Gecekondulaşma. *Fırat Üniversitesi Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 4 (2), s.55-61.
- Çerkez, M. (2005). *Merzifon’da Türk Devri Mimari Eserleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çoban, A. ve Aylar, F. (2008). Merzifon Şehrindeki Arazi Kullanım Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri. *TUCAUM V. Coğrafya Sempozyumu, Bildiriler Kitabı*, s. 109-120.
- Çöl, Ş. (1998). *Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek İçin Bir Yöntem Denemesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Demir, C. (2006). Kentsel Kimliği Geliştirme Sürecinde Mekânsal Model Tasarımı ve Kent Plancılarının Rolü. *Planlama Dergisi*, 6 (3), s. 117-122.
- Demir, T. (2017). *Amasya Merkez Yer Adları Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Demirsoy, M.S. (2006). *Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi (Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi)*

- (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Deniz, Topçu, K. (2011). Kent Kimliği Üzerine Bir Araştırma: Konya Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2), s.1048-1072.
- Dikbıyık, C. (2020). Yaşam Kalitesi Bağlamında Üniversite Öğrencilerinin Kent Algısı: Tekirdağ Örneği. *Uluslararası Coğrafya ve Coğrafya Eğitimi Dergisi (IGGE)*, 42, s. 413-428.
- Duru, B.ve Alkan, A. (2002). 20. yy. Kenti. Ankara: İmge Kitabevi.
- Eraslan, S. (2008). Modern Kentleşmeye Bir Örnek: Çekmeköy Kent ve Kentleşme. *Yerel Siyaset Dergisi*, 29, s. 37-46.
- Ercan, K. (1973). *Amasya Tarihi*. Amasya İl Yıllığı, Amasya, s. 19-20.
- Erdoğan, G. ve Akay, S. (2018). Denizli Kent Kimliği Bileşenleri. *Kent Akademisi | Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 11 (3), s. 459-473.
- Ergun, C. (2014). Üniversite ve Kent İlişkisi Üzerine Görüşler: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, s.216- 237.
- Erip, C. (1998). *Ülkemizde 1950li yıllar Sonrası Yaşanan İç Göçlerin Kent Kimliğine Mekânsal Etkileri Üzerine Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Erkan, R. (2002). *Kentleşme ve Sosyal Değişme*. Ankara: Bilim Adamı Yayınları.
- Erton, M. (1995). *Kent Kimliği: İznik ve Mudurnu Yerleşmeleri Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Es, M., ve Ateş, H. (2004). Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, s. 206-248.
- Es, M. (2007). *Kent üzerine Düşünceler*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Geyik, S. (2010). *Kırdan Kente Göç Sonrası Kentlilik Bilinci (Mevlana Mahallesi Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Gökçe, A., Yazgan, I. ve Pamukçu, H. (2022). Lisansüstü Öğrencilerin Kent Algısı ve Tutumları: Kastamonu Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (3), s. 1254-1264.
- Göncü, N. (2007). *Kent Öğelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkileri. Endüstri Ürünleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gönenç, T. (2019). *Geçmişten Günümüze Merzifon Hamam Kültürü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Görmez, K. (1997), *Kent ve Siyaset: Bir Metropol Alanda Kentleşme*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- Görün, M. ve Kara, G. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Kentlilik Bilinci Algısı: *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği. Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15 (30), s. 393-409.
- Gugler, J. ve Flanagan, W. G., (1978). *Urbanization and Social Change in West Africa*. Washington. D.C.: The Urban Institute Press.
- Güçlü, S. (2014). Mekân Sosyolojisi ve Kentsel Mekân. (Ed.) Sam, N. ve Sam, R. *Sosyo-Kültürel Farklılık ve Alaşım Mekânları: Kent ve Kentler*, s. 262-272. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Güler, T., Şahnagil, S. ve Güler, H. (2016). Kent Kimliğinin Oluşturulmasında Kültürel Unsurların Önemi: Balıkesir Üzerine Bir İnceleme. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji, Politika Dergisi*, (Özel Sayı), s. 85-104.
- Güllüpnar, F. (2012). Göç Olgusunun Ekonomi-Politigi ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), s. 53-87.
- Güneş, S. (2002). *Amasya Folkloru*. Ankara: Amasya Valiliği Yayınları.
- Haşlak, İ. Ve Es, M. (2019). Kentlilik Bilincinin Kazandırılmasında Yerel Siyasetin Rolü. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 5 (3), s.230-244.
- Hurma, H. (2003). *Türkiye’de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi, Muğla.
- İlgar, E. (2008). *Kent Kimliği ve Kentsel Değişimin Kent Kimliği Boyutu: Eskişehir Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Jacobs, J. (2011). *Büyük Amerikan Şehirlerinin Ölümü ve Yaşamı*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kara, G. (2017). *Lisans Düzeyi Öğrencilerinde Kentlilik Bilinci: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Karadağ, E.ve Yücel, C. (2017). Öğrenci Dostu Üniversite Şehirleri. Üniversite Araştırma Laboratuvarı.
- Karpat, K. H. (2003). *Türkiye’de Toplumsal Dönüşüm*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kaya, E. (2008). *Modern Kent Yönetimi*. İstanbul: Bir Nisan Yayınları.
- Kaya, E. (2017). *Kentleşme ve Kentlileşme*. İstanbul: İşaret Yayınları.
- Kaya, E., Şentürk, H. ve Danış, O. (2007). *Modern Kent Yönetimi I*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.

- Kayhan, M. (2021). *Kamusal Alanların Kent Kimliği Üzerindeki Etkileri ve Belediyelerin Yaklaşımları: Yalova Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Kaypak, Ş. (2010). Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (14), s. 373-392.
- Kaypak, Ş. ve Gündüz, A. (2018). Kent Uygarlığı ve Demokrasi Üzerine Bir İnceleme. *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 1-21.
- Keleş, R. (2005). Kent ve Kültür Üzerine. *Mülkiye Dergisi*, 29 (246), s. 9-18.
- Keleş, R. (2013). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Keleş, R. (2021). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Keleş, R. (2022). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Kılınçaslan, T. (1995). Kentsel Ulaşım Mekânları ve Çevre Kalitesini Etkileyen Fiziksel Öğeler. *Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite Arayışları Sempozyumu*, Bildiriler Kitabı, s.65-69, İstanbul
- Kıray, M. B. (2007). *Kentleşme Yazıları*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Kiper, P. (2004). Küreselleşme Sürecinde Kentlerimize Giren Yeni Tüketim Mekânları ve Yitirilen Kent Kimlikleri. *Planlama Dergisi*, (4), s.14-18.
- Koca, A. (2019). *Kent Mimarisinde Değişen Sınır Kavramı: Amasya Örneği Üzerinden Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kolay, E. (2013). *Amasya İl Merkezinde Geç Dönem Kamu Yapıları: (1848-1947). İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Koyuncu, A. (2011). *1980'den Sonra Kente Göç Edenlerin Tutunma Yolları: Konya Örneği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Koyuncu, A. (2013). Kimliğin İnşasında Kent: Konya Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8(2), 155-179.
- Köksal, Y. ve Sarı, S. (2014). Burdur Kent İmajının Yerel Halk ile Üniversite Öğrencileri Arasındaki Karşılaştırmalı Bir İncelemesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, s. 279-288.
- Köy Kanunu. (1924). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/>
- Kurt, N. (2011). Kent Hizmetlerinin Geleceğinde Kentsel Sorumluluklar ve Kent Kültürünün Geliştirilmesi Stratejileri. *ÇOMÜ Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9 (2), s. 261-278.

- Kutlu, Ö. ve Göksel, Z. S. (2014). Kent Kültürü Oluşturma Aracı Olarak Kültürel Belediyecilik: Selçuklu Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Dr. Mehmet Yıldız Özel Sayısı, s. 75-91.
- Lynch, K. (2022). *Kent İmgesi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Menç, H. (2014). *Tarih İçinde Amasya*. Amasya: Amasya Belediyesi Kültür Yayınları.
- Meriç, Ü., Sözen, E. ve Özsoy O. (2006). *Konya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci*. 3. *Sosyal Doku Projesi Kent Araştırmaları*. Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Meşhur, M.Ç. (1999). *Tarihi Çevrelerin Korunması Sürecinde Yeni Yaklaşımlar, Amasya Kenti, Yalıboyu Evleri Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Mexi, A. ve Tudora, I. (2013). Political Landscape and Urban Identity. *Bucharest's Demolition and Worldwide Correspondences Scientific Papers, Serious B, Horticulture*, 57, s. 351-362.
- Mısırlı, N., Kiper, T. ve Korkut, A. (2019), Kırsal Kimlik Değerlerinin Tespiti ile Kalkınma Odaklı Stratejilerin Belirlenmesi: Edirne İli Keşan İlçesi Gökçetepe Köyü Örneği. *Artium*, 7 (1), s. 70-81.
- Mollaer, F. (2014). *Kimlik Politikaları-Tanınma Özdeşlik ve Farklılık*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Moshaver, M. K., Negintajı, F., Zeraatpısheh H. R., (2015). *The Appearance of Place Identity in the Urban Landscape By Using the Natural Factors: A Case Study of Yasouj*. *Journal of Architecture and Urbanism*, 39 (2), s. 132-139.
- Mumford, L. (2007). *Tarih Boyunca Kent*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ocakçı, M. (1995). Şehir Kimliği ve Çevre İlişkileri. Kent ve Çevre Planlamaya Ekolojik Yaklaşım, 17. *Dünya Şehircilik Günü Kolokiyumu*, s. 163-170, İstanbul.
- Oğurlu, İ.(2014). Çevre- Kent İmajı - Kent Kimliği - Kent Kültürü Etkileşimlerine Bir Bakış. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 13 (26), s. 275-293.
- Oktay, D. (2011). Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış, *İdeal Kent*, 3, s. 8-19.
- Olgun, H. (2010). Ütopya'dan Distopya'ya: Modern Şehircilik ve Kritiği. *İdeal Kent: Kent Araştırmaları Dergisi*, Kente Teorik Bakışlar, 1, s. 96-111.
- Önem, B. ve Kılınçaslan, İ. (2005). Haliç Bölgesinde Çevre Algılama ve Kentsel Kimlik. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi/ Mimarlık, Planlama ve Tasarım*, 4 (1), s. 115-125.
- Özdemir, E. (2003). *Tacın Gizemli Şehri Amasya*. Amasya: Amasya Valiliği Yayınları.

- Özer, M. N. (1998). *Planlı ve Tasarlı Yaşam Alanlarının Kent Kimliği Üzerindeki Etkileri, Antalya Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Park, E. R. ve Burges, W. E. (2015). *Şehir: Kent Ortamındaki İnsan Davranışlarının Araştırılması Üzerine Öneriler*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Polat, S. (2011). Üniversite Öğrencilerine Göre Kocaeli Üniversitesi'nin Örgütsel İmajı. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), s. 105-119.
- Pullu, S. (2010). M.Ö. I. Binyılda Orta Karadeniz Bölgesi ile Batı Anadolu Phrғы Merkezleri Arasındaki Ticari İlişkiler”, Hasan Babacan (Ed.), *Geçmişten Günümüze Merzifon Sempozyumu*, s. 5-17. Ankara: Merzifon Belediyesi Kültür Yayınları.
- Pusic, L. (2004). Sustainable Development and Urban Identity: a Sosyal Context. *Spatium*, (11), s. 1-6.
- Pustu, Y. (2006). Küreselleşme Sürecinde Kent: Antik Site' den Dünya Kentine. *Sayıştay Dergisi*, (60), s.129-151.
- Rittersberger Tılıç, H. (2013). *Kavram Olarak Kent Sosyolojisi. Kent Sosyolojisi, 1. Baskı*, (Ed) Güneş, F. T.C. Anadolu Üniversitesi, Yayımlı No: 2978, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayımlı No 1932.
- Sağdıç M. (2014). Üniversite Öğrencilerinin İstanbul'a İlişkin Algılarının Şehir İmajı Açısından Analizi. *Türkiye Uluslararası Çalışmaları Türk veya Türk Dilleri Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 9 (2), s.1267-1283.
- Sağır, A. ve İnci, Ü. H. (2013). Karabük'te Üniversite Algısı: Karabük Üniversitesi Örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), s.49-81.
- Saracel, N., Özkara, B., Karakaş, M., Yelken, R., Vatandaş, C., Bayram, K., Alver, K., Koçak, H. (2000). Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin Kurumsal İmajı: Afyon Halkının Üniversiteyi Algılaması Tutum ve Beklentilerine İlişkin Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (2), s. 1-13.
- Sezen, Y. (2002). *Çağdaşlaşma-Yabancılaşma ve Kimlik*. İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Strabon. (2015). *Geographia, Antik Anadolu Coğrafyası*. Çev. Prof. Dr. Adnan Pekman. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R., Fırat, N. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçları, Eğitsel Hedefleri, Üniversite Öğreniminden Beklentileri ve Memnuniyet Durumları, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17 (3), s. 429-452.

- Şendil, G. N. (2017). *Kent Kimliği: Safranbolu Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Şenol, E. (2020). Türkiye'de, Amasya İline Kayıtlı Nüfusun Coğrafi Dağılışı. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, s. 161-210.
- Tatlıldil, E. (1992). Kent Sosyolojisi: Kuram ve Kavramlar. *Ege Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3 (24), s. 24-27.
- Tatlıldil, E. (2009). Kent ve Kentli Kimliği: İzmir Örneği. *Ege Akademik Bakış*, 9 (1), s.319-336.
- Tekeli, İ. (1990). Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler, Prof. Dr. Mübeccel Kıray'a Armağan. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7 (1-2), s. 251-259.
- Tekeli, İ. (2009). *Modernizm, Modernite ve Türkiye'nin Kent Planlama Tarihi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tekeli, İ. (2011). *Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Tolan, B. (1977). *Büyük Kent Sorunlarına Toplu Bakış*. Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Yayınları.
- Topal, A.K. (2004). Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye'de Kent Neresidir?. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1), s.276-294.
- Topçu Deniz, K. (2011). Kent Kimliği Üzerine Bir Araştırma: Konya Örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (2), s.1048-1072.
- Topçu, S. (2022). *Amasya'nın Tarihi Dokusunun 20.yy.da Değişimi: Yeşilirmak'ın Güneyinde Sit Alanı İçindeki Bölgenin Analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çankaya Üniversitesi, Ankara.
- Toptaş, F. (2019). *Üniversite Eğitimi Gören Kız Öğrencilerin Kent Kimliği ve Kent Kültürü Bağlamında Konya Algısı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Torun, İ., Öztürk, S. ve Gelibolu, L. (2009). Yöre Halkının Üniversiteye Bakışı ve Beklentileri: Kars Kafkas Üniversitesi Örneği. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), s. 169-189.
- Tunç, A., Belli, A. ve Aydın, A. (2017). Kent Kimliği ile İnternet Kullanımı Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (15), s. 1673-1688.

- Türk Dil Kurumu (TDK). (2023). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Uçkaç, L. (2006). *Kentsel Tasarımın Kent Kimliği Üzerine Etkileri: Keçiören Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ulu, A. ve Karakoç, İ. (2004). Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi. *Planlama Dergisi*, 29, s.59-66.
- Uygun, M., Güner, E. ve Kılıç, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Kent Tatmini ve Bağlılık Duygularının Gelişiminde Kent Deneyimlerinin Rolü. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (4), s.129-152
- Ünal Ç., İlter İ. ve Yılar B. (2013), Kırsal Kesimde İkamet Eden Lisans Öğrencilerin Şehir Algıları: Nitel Bir Analiz. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18 (30), s.29-46.
- Vurucu, İ. (2010). *Türk Kimliğinin Yeni Boyutları Çokluktan Birliğe*. Konya: Serhat Yayınevi.
- Weber, M. (2015). *Şehir, Modern Kentin Oluşumu*. İstanbul: Yarın Yayınları.
- Wirth, L. (2002), “Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme”, 20. yy. Kenti. Der. ve Çev. Duru, B.ve Kalkan, A., Ankara: İmge Kitabevi.
- Yazar, E. ve Önkol, G. (2019). Farklılaşma ve Ayrışmanın Sosyolojisi: Tarihselliği Açısından “Kent Deneyimi”. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (16), s. 61-77.
- Yavuz, S. ve Karabulut, T. (2018). Erzincan Üniversitesi Öğrencilerinin Erzincan Kent Memnuniyeti ile İlgili Görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), s. 97-110.
- Yıldırım, A. (2004). *Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, N. (2004). Farklılaştıran ve Ayrıştıran Bir Mekanizma Olarak Kentleşme. *Sosyal ve Siyaset Konferansları Dergisi*, (48), s.249-267.
- Yılmaz, E. ve Çitçi, S. (2011). Kentlerin Ortaya Çıkışı ve Sosyo-Politik Açından Türkiye’de Kentleşme Dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (35), s.252-267.
- Yörük, T. (2006). *Şehir Sosyolojisinin ve İnsan Ekolojisinin Teorik Temelleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

EK 1. ANKET FORMU

Değerli katılımcılar, bu anket Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim dalında Dr. Öğr. Üyesi Kutay Üstün danışmanlığında yürütülmekte olan yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Sizlerin cevapları ile elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçla değerlendirilecek ve gizli tutulacaktır. Sizden kişisel bilgileriniz (isim, iletişim bilgileriniz gibi) istenmeyecektir. Elde edilen veriler gizli tutulacak ve sonuçlar bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Değerli vaktinizi ayırıp ankete gösterdiğiniz katkı ve ilgiden dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Kutay Üstün

Danışman

Cansu İçci

Yüksek Lisans Öğrencisi

ANKET FORMU

1. Cinsiyetiniz?

- a) Kadın b) Erkek

2. Yaşınız?

- a) 17-20 b) 21-24 c) 25-28 d) 29 ve üzeri

3. Öğrenim gördüğünüz fakülte/ meslek yüksekokulu?

a) Tıp Fakültesi	h) Merzifon İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
b) İlahiyat Fakültesi	ı) Tasarım Meslek Yüksekokulu
c) Mühendislik Fakültesi	i) Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
d) Fen Edebiyat Fakültesi	j) Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
e) Mimarlık Fakültesi	k) Gümüşhacıköy Hasan Duman MYO
f) Sağlık Bilimleri Fakültesi	m) Merzifon Meslek Yüksekokulu
g) Eğitim Fakültesi	n) Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri MYO

4. Sınıfınız?

- a) 1.sınıf b) 2.sınıf c) 3.sınıf d) 4.sınıf e) Diğer

5. Memleketiniz (İl plaka kodu ile birlikte belirtiniz)

6. Üniversiteye gelmeden önce nerede yaşıyordunuz? (İl plaka kodu ile birlikte belirtiniz)

7. Anne veya babanızın mesleği?

a) İşsiz	b) Serbest Meslek/İşyeri Sahibi	c) İşçi	d) Kamu Personeli
e) Kariyer Mesleği (Öğretmen/ Mühendis/ Doktor)	f) Emekli	g) Diğer	

8. Ailenizin aylık ortalama geliri nedir?

a) Asgari ücret altı	b) Asgari ücret	c) 6000 TL-8000 TL	d) 8001 TL-10000 TL
e) 10001 TL-12000 TL	f) 12001 TL-14000 TL	g) 14001 TL ve üzeri	

9. Üniversite öğreniminiz süresince nerede yaşıyorsunuz?

- a) Öğrenci yurdunda b) Öğrenci evinde c) Aile evinde d) Bir yakınımın evinde

e) Diğer.....

10. Üniversite eğitimi için Amasya Üniversite'sini tercih etmenizin sebebini belirtiniz. (Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz)

- a) Amasya'da ikamet ediyor olmam,
- b) YKS' den aldığım puanın bu üniversiteye yetiyor olması,
- c) Ailemin yaşadığı kente yakın olması,
- d) Tanıdık veya akrabaların bu kentte yaşaması,
- e) Amasya hakkında edindiğim olumlu düşünceler sebebiyle kenti merak etmem.
- f) Sevdiğim arkadaşlarımın Amasya'da eğitimlerine devam ediyor olması,
- g) Amasya'yı araştırmam ve üniversite okumak için uygun bir kent olduğunu düşünmem,
- h) Okuduğum bölümün eğitiminin burada daha iyi olması,
- i) Amasyalı akrabalarımın kent ile ilgili olumlu duyumlar edinmiş olmam.

11. Hayalinizdeki üniversitede mi okuyorsunuz?

- a) Evet b) Hayır

12. Amasya'da/ Merzifon'da/ Gümüşhacıköy'de üniversite okumak sizi mutlu ediyor mu?

- a) Evet b) Hayır

13. Amasya'da/ Merzifon'da / Gümüşhacıköy'de ziyaret ettiğiniz ilk üç yeri yazınız.

1.....

2.....

3.....

14. Amasya denince aklınıza gelen ilk üç şeyi yazınız.

1.....

2.....

3.....

15. Amasya'yı / Merzifon' u/ Gümüşhacıköy'ü hiç bilmeyen bir arkadaşınıza, bu kenti hangi öğelerle (doğal güzellikler, yapılar, açık alanlar, kültürel özellikler vb.) tanımlarsınız?

1.....

2.....

3.....

16. Amasya'da/ Merzifon'da/ Gümüşhacıköy'de en çok dikkatinizi çeken mekânlar hangileridir?

(Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz)

- a) Avm- binalar- köprülül yollar- kavşaklar,
- b) Cami- müze- çarşılar gibi tarihi mekânlar,
- c) Ormanlık alanlar- parklar, piknik alanları,
- d) Oteller- turistik eşya satan dükkânlar,
- e) Üniversite kampüsü

17. Amasya'ya/ Merzifon'a/ Gümüşhacıköy'e gelmeden önce kent sizde nasıl bir etki bırakıyordu? (Eğitim için geldiyseniz yanıtlayınız.)

- a) Olumlu b) Olumsuz c) Fikrim yok

18. Amasya'ya/ Merzifon'a/ Gümüşhacıköy'e geldikten sonra düşünceniz değişti mi? (Eğitim için geldiyseniz yanıtlayınız.)

- a) Evet b) Hayır

19. Amasya'ya geldikten sonra hayatınızda nasıl bir değişim yaşandı? (Değer yargıları, fikir, hayata bakış açısı vb.)

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
İleriye dönük planlarım değişti.					
Zevk, tercih ve hobilerim değişti.					
Siyasi düşüncem değişti.					
Hayat tarzım değişti.					
Damak tadım değişti.					
Maddi durumum değişti.					
Hiçbir değişiklik olmadı.					

20. Amasya/ Merzifon/ Gümüşhacıköy ile ilgili düşüncelerinizi belirtiniz.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Asla vazgeçemeyeceğim bir kent.					
Bazen çok sıkıntı veren, bazen de sonsuz huzur duyduğum bir kent.					
Öğrencilere yönelik daha çok olanağın sunulması gereken bir kent.					
İhtiyaçlarıma cevap veren hayalini kurduğum bir kent.					
Kendimi ait hissettiğim bir kent.					
Eğitimim bitince kalıp çalışmak istediğim bir kent.					
Başka bir alternatifim olmadığı için kaldığım, okulum bitince hemen ayrılacağım bir kent.					
İkinci bir şansım olsa tekrar üniversite okumak istediğim bir kent.					
Yerel hizmetlerinden memnun olduğum bir kent.					
Öğrenciye özgürce yaşayabileceği imkânlar sağlayan, öğrencinin halk tarafından anlayışla karşılandığı bir kent.					
Tanıdıklarımın yaşamayı tavsiye ettiğim bir kent.					

21. Hangisi size göre Amasya'yı daha iyi anlatır?

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katlıyorum	Katlıyorum	Kesinlikle Katlıyorum
Amasya tarım kentidir.					
Amasya sanayi kentidir.					
Amasya ticaret kentidir.					
Amasya tarihi nitelikli turizm kentidir.					
Amasya bir üniversite kentidir.					
Doğal güzellikleri ve yeşil alanları ile bilinen bir kettir.					

22. Amasya/ Merzifon/ Gümüşhacıköy ile ilgili haberler, olaylar ilginizi çeker mi?

a) Her zaman b) Genellikle c) Bazen d) Nadiren e) Hiçbir zaman

23. Sizce Amasya'nın/ Merzifon'un/ Gümüşhacıköy'ün en önemli sorunu nedir? (Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz).

- a) Altyapı (Yol, Su, Elektrik, Kanalizasyon) hizmetleri e) Sağlık kuruluşlarının azlığı
b) Ulaşım f) Temizlik
c) Park ve yeşil alan yetersizliği g) Diğer
d) Plansız kentleşme h) Fikrim yok

24. Kentsel sorunlarla karşılaştığınızda hangi yola başvurursunuz? (Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz).

- a) Kendim çözerim
b) Belediyeye başvururum
c) İlgili kurum ya da kuruluşa başvururum
d) Tanıdıklar aracılığı ile çözerim
e) İlgilenmem

25. Hafta sonlarını nasıl değerlendirirsiniz?

- a) Sinemaya- tiyatroya giderim f) Akrabalarımı ziyaret ederim.
b) Kurslara giderim g) Yarı zamanlı işlerde çalışırım.
c) Spor yaparım-izlerim. h) Diğer.....
d) Sosyal aktivitelere katılırım.
e) Alışveriş yaparım.

26. Karar verici konumda olsaydınız Amasya'nın/ Merzifon'un/ Gümüşhacıköy'ün hangi yönünü geliştirmek isterdiniz? (Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz)

- a) Tarihsel yönünü b) Tarım ve hayvancılık yönünü c) Turistik yönünü
d) Sanayi yönünü e) Sosyo-kültürel yönünü f) Eğitim yönünü

27. Amasya'yı/ Merzifon'u/ Gümüşhacıköy'ü diğer kentlerden farklı kılan nedir? (Lütfen tek seçeneği işaretleyiniz)

- a) Şehzadeler kenti kimliği olması
- b) Farklı bir mutfak kültürüne sahip olması
- c) Dindar-muhafazakâr bir kent olması
- d) Temiz, planlı, sakin, huzurlu yaşanılacak bir kent olması
- e) Toplu taşıma, ulaşım ve trafiğin rahat olması
- f) Tarihi eserlerin ve doğal güzelliklerin bulunması
- g) Dağlar arasında ırmak çevresinde büyümüş olması
- h) Diğer kentlere nazaran öğrenci için ekonomik anlamda uygun bir kent olması
- i) Birçok kentin kesişme noktasında konumlanmış olması
- j) Diğer

28. ve 29. soruları aşağıda verilen kent kimliği tanımını göz önünde bulundurarak yanıtlayınız.

Bir kentin kimliği, bir kenti diğer kentlerden ayıran karakteristik kendine özgü fiziksel, sosyo-kültürel, tarihsel ve biçimsel özelliklerdir.

28. Amasya'nın kentsel kimliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

- a) Belirli karakteristikleri bünyesinde barındıran bir kimliği var.
- b) Kentteki yakın dönemdeki değişimler kentsel kimliği de değiştiriyor.
- c) Amasya'nın bir kentsel kimliğe sahip olduğunu düşünmüyorum.
- d) Geçmişte var olan kentsel kimliğini kaybettiğini düşünüyorum.

29. Kent kimliğinin geliştirilebilmesi için aşağıda sıralanan hangi alana daha fazla ağırlık verilmelidir?

- a) Tarihi binaların restorasyonu yapılmalı
- b) Farklı şekillerde mimari yapılar inşa edilmeli
- c) Ulaşım ve altyapı çalışmaları artırılmalı
- d) Yeşil alanların artırılması ve korunması
- e) Park, bahçe gibi alanların peyzaj çalışmalarına önem verilmeli
- f) Sportif, kültürel faaliyetlerin etkin devam ettirilmesi için uygun mekânların sağlanması

EK 2. ETİK KURUL KARARI

T.C.
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-67796128-000-2200037479
Konu : Bilimsel Yayın ve Etik Kurul Kararı
(Dr.Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN)

04.11.2022

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Kutay ÜSTÜN

Danışmanı olduğunuz Yüksek Lisans Öğrencisi Cansu İĞCİ'nin "Üniversite Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kent Kimliği Algısı: Amasya Örneği" başlıklı tez çalışması ve tez çalışması kapsamında yapacağı anket soruları Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından değerlendirilmiş olup, yapılan değerlendirme sonucu söz konusu tez çalışmasının Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kriterlerine uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa YILDIZ
Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Komisyon Başkanı

Belge Doğrulama Kodu: E7EFET3

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi:
<http://ubys.ardahan.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/index>

Adres: Ardaahan Üniversitesi Yenisey Kampüsü Rektörlük Hizmet Binası , Çamlıcaşak Mevkii, Ardaahan
75002
Telefon No: (0 478) 2117575
e-Posta: hayek@ardahan.edu.tr
Kep Adresi: ardahanuni@be01.kep.tr

Faks No: (0 478) 2117509
İnternet Adresi: www.ardahan.edu.tr

Bilgi için :
Kubilay Aras
Etik Kurulu Komisyon
Raportörü
Telefon No: (0 478) 2117575

EK 3. İZİN BELGESİ

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-15386878-044-101192
Konu : Anket Uygulama İzni

15.11.2022

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü)

İlgi : 09.11.2022 tarihli ve E-49863113-000-2200038073 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Cansu İGCİ'nin "Üniversite Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kent Kimliği Algısı: Amasya Örneği" adlı tez çalışması kapsamında hazırlamış olduğu anketin, Üniversitemiz bünyesinde öğrenim gören öğrencilere uygulanmasına ilişkin izin talebiniz Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Süleyman ELMACI
Rektör

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSCBAUB9NP Pin Kodu : 21582

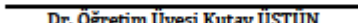
Belge Takip Adresi :
<https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5544&aD=BSCBAUB9NP&aS=101192>

Adres: Akbülak Mah. Hakimiyet Cad. No:4/3 P.K. :05100 Merkez/Amasya
Telefon:0 (358) 211 50 15 Faks:0 (358) 260 00 59
e-Posta: guncelsekretarlik@amasya.edu.tr Web: <http://www.amasya.edu.tr/idari>
Kop Adresi: amasyauniversitesi@ihm01.kop.tr

Bilgi için: Şevki TAĞRAF
Unvanı: Memur
Tel No: 5018

EK 4. ORJİNALLİK RAPORU

 ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
21/09/2023
Tez Başlığı: Üniversite Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kent Kimliği Algısı: Amasya Örneği Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 1 sayfalık kısmına ilişkin 10/08/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 19 'dur. Uygulanan filtrelemeler: 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☒ Kaynakça hariç 3- ☒ Alıntılar hariç/dâhil 4- ☒ 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.
21/09/2023
Adı Soyadı: Cansu İÇCİ Öğrenci No: 2000900006 Anabilim Dalı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Programı: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora
<u>DANIŞMAN ONAYI</u> UYGUNDUR. Dr. Öğretim Üyesi Kutay ÜSTÜN

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı :Cansu İĞCİ

Doğum Yeri ve Tarihi

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık
Fakültesi/ Şehir ve Bölge Planlama
Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi/
Uluslararası İlişkiler

Yüksek Lisans :Ardahan Üniversitesi/ Siyaset Bilimi ve
Öğrenimi Kamu Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :Dokuz Eylül Üniversitesi
Anadolu Mühendislik ve Planlama

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar :

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih : 05/09/2023